

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
33	פרשת שמיני
47	פרשת תזריע
57	פרשת מצרע
69	פרשת אחרי מות
81	פרשת קדשים
92	פרשת אמור
111	פרשת בהר
120	פרשת בחקתי
134	פרשת במדבר
136	הפטרות
136	הפטרת ויקרא
138	הפטרת צו
140	הפטרת שמיני
144	הפטרת תזריע
147	הפטרת מצרע
149	הפטרת אחרי מות
150	הפטרת קדשים
151	הפטרת אמור
153	הפטרת בהר
155	הפטרת בחקתי
157	מפטיר לשבת ראש חודש
157	הפטרת שבת ראש חודש
160	הפטרת שבת מחר חודש
162	מפטיר לפרשת זכור

162	הפטרת פרשת זכור
165	מפטיר לפרשת פרה
167	הפטרת פרשת פרה
169	מפטיר לפרשת החודש
171	הפטרת פרשת החודש
174	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

<p>And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>וַיִּקְרָא אֱלֹהִים מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עָמִיהָ מִמִּשְׁכַּן מוֹעֵד לֵאמֹר:</p>	<p>ויקרא</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָנְכֶם:</p>	<p>2</p>
<p>If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אִם־עֹלָה קָרְבָנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לִרְצֹנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>3</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלכתי השתתפות, שנאמר, ויקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עבד נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר ויקרא אללהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להסתובב בין פרשה לפרשה וצין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואילו הן י"ג מיעוטין לדבר אחר (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונועדתי לך (שמות כה, כג), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו. מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפח, קול ה' צהדר, קול ה' שבר הפרצים (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פגמי הפרצים נשמע עד הקצר הסיני (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול אל שדי צדצרו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד. לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מעל הפתח (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מפני שגמי הפרצים (שם): לאמר. לא ואומר להם דברי כבשים, בשבילם הוא נדבר עמי, שכן מצוין שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילן, לא נתיחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי פאשר פמו כל אנשי המלקמה למות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים כ טו, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואומר להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי העם וגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצח ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולה קין המזבח הצאה מן המותרות (שבועות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (בכורות מא:): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו בחולין לזרכי עולות, והיה הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו.): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צדקה:

- 4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיָסְמוֹךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיָסְמוֹךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:
- 5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting. וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּמִים וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיִשְׁחַט יֵת בֶּן תֹּרִי קֹדֶם יְיָ וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם יֵת דָּמָא וְיִזְרְקוּ יֵת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא סְחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
- 6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces. וְהַפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ: וְיִשְׁלַח יֵת עֲלֵתָא וַיַּפְלִיג יֵתָה לְאַבְרָהָא:
- 7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire. וְנִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְיִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם אֵשְׁתָּא עַל מִדְבַּחָא וַיִּסְדְּרוּן אַעֲיָא עַל אֵשְׁתָּא:
- 8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar; וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכְּהֹנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ: וַיִּסְדְּרוּן בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם יֵת אֲבִרְיָא יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרַבָּא עַל אַעֲיָא דְּעַל אֵשְׁתָּא דְּעַל מִדְבַּחָא:
- 9 but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחֹץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַהּ עָלָה אִשָּׁה רֵיחַ־דְּמִתְקַבֵּל בְּרִיעָא קֹדֶם יְיָ: וְגִיּוּה וּכְרָעוּהִי יַחֲלִיל בְּמֵיָא וַיִּסְיֵק כְּהֹנָא יֵת כּוֹלָא לְמִדְבַּחָא עֲלֵתָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרִיעָא קֹדֶם יְיָ:

(4) על ראש העולה. להציא עולת חובה לסמיכה, ולהציא עולת האון: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילן מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה זור: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיין (ס"א ששתיין) צבני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר קָט דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שהיא הדם נחת צד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרצות את כל העולות להפשיט ונתות: אותה לנתחיה. ולא נחמיה לנחמים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא זכיהונו, הא אם עזד צבגדי כהן הדיוט, עזדו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם זכיהונם, הא כהן הדיוט שעזד צמונה צגדים, עזדו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש כולל הפשט, שכבר הותו בשחיטה, לפיכך הוצרך לנמותו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמד שמעלהו עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, והו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יולאין חוץ למערכה:

<p>10 And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ מִן אִמְרִיא אוֹ מִן בְּנֵי עִזִּיא לְעֹלֹתָ דְּכַר שְׁלִים יִקְרִיבֶנָּה:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֶרְבְּנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>	<p>ישראל</p>
<p>11 And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְיִכּוֹס יְתִיהָ עַל שְׂדָא דְּמִדְבָּחָא צְפוֹנָא קֳדָם יי וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֶהְרֹן כְּתֻנִּיא יְת דְּמִיהָ עַל מִדְבָּחָא סְחוּר סְחוּר:</p>	<p>וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>11</p>
<p>12 And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וַיַּפְלִיג יְתִיהָ לְאַבְרוּהִי וַיִּשִׂיהָ וַיִּת תְּרִבִּיהָ וַיִּסְדֵּר כְּתֻנִּיא יְתֵהוֹן עַל אֵעִיא דְּעַל אִישָׁתָא דְּעַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>וַנִּתַּח אֹתוֹ לִנְתָחוֹ וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֶּתֶן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>12</p>
<p>13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַנִּנָּא וּבְרַעֲנָא יְחַלִּיל בְּמִיא וַיִּקְרִיב כְּתֻנִּיא יְת כּוֹלָא וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא עֹלֹתָא הוּא קוֹרְבֵן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲנָא קֳדָם יי:</p>	<p>וְהִקְרִיב וְהַכְרִישׁ יְרֵתָן בְּמִים וְהִקְרִיב הַכֶּתֶן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחַח לַיהוָה: (פ)</p>	<p>13</p>
<p>14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם מִן עוֹפָא עֹלֹתָא קוֹרְבָנִיהָ קֳדָם יי וַיִּקְרִיב מִן שְׁפִינִיָּא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יְת קוֹרְבָנִיהָ:</p>	<p>וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קֶרְבְּנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתֵּיּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קֶרְבְּנוֹ:</p>	<p>שני</p>
<p>15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.</p>	<p>וַיִּקְרִיבֶנָּה כְּתֻנִּיא לְמִדְבָּחָא וַיִּמְלֹק יְת רִישִׁיהָ וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא וַיִּתְמַצֵּי דְּמִיהָ עַל כּוֹתֵל מִדְבָּחָא:</p>	<p>וְהִקְרִיבּוּ הַכֶּתֶן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּמְלֹק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וַנִּמְצָה דָּמּוֹ עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>15</p>

- (9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר בלע"ז: ניהודה. נחת רוח לפני, שאמרתי ונעשה רצוני:
- (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהא:
- (11) על ירך המזבח. על 77 המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צמחה:
- (12) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר קמים וְכָרַךְ בְּקַשְׁצִים וְעֵזִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צבהמה, ואין תמות וזכרות צעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת ההיווצ, שצוה ושצוה שהוא פסול, שהוא גדול אצל בני יונה וקטן אצל תורים:
- (13) והקריבו. אפילו פרייה אחת יציא: הכהן ומלך. אין מליקה בכלי, אלא צעמו של כהן, קוצץ בצפרו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מיץ אפים (משלי ג, ג), פי אָסַם הַמֶּן (ישעיה טז, ד), כובש צית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמזה ויורד: ומלך והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש צעמו והגוף צעמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלך והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

<p>16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.</p>	<p>16 וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֻצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קֹדֶמָה אֶל־מָקוֹם הַדָּשָׁן:</p>
<p>17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>17 וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָו לֹא יַבְדִּילֵהוּ וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)</p>
<p>II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.</p>	<p>II וְנִפְשׁ כִּי־תִקְרִיב קֹרְבָן מִנְחָה לַיהוָה סֵלֶת יִהְיֶה קֹרְבָנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה:</p>
<p>2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>2 וְהֵבִיאהוּ אֶל־בְּנֵי אֹהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּהּ עַל כָּל־לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזָכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַהּ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד); ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי קָנוּ גֵסָעוּ (איכה ד, טו), וזהו שתרגסו אונקלוס באוקליה, וזה מדרכו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארוצה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא בצאצא בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנזון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל זוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא):

(17) ושסע. אין שיסוע אלא ביד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁסַעְהוּ קַשְׁטֵעַ הַגָּדִי (שופטים יד, ו זכאים סה): בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוחת: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח פָּצֵעַ ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לז' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתדב מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמאת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֵלֶת חֲטִיִּים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וַעֲשֹׂרוֹן סֵלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לזכר אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי בתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמאת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שייקה וצִלָּה כשרים בזר:

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מלות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה

<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ־שֵׁן מִקֹּדֶשׁ־בְּנֵי־דֵיִי:</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ־שֵׁן מִקֹּדֶשׁ־בְּנֵי־דֵיִי: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֵלֶת חֲלוֹת מִצֹּת פִּטִּירִין דְּפִילִין בְּמִשְׁחָ וְאֶסְפֹּגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשְׁחָ:</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֵלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִיקִיקִי מִצֹּת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָא עַל־מִסְרִיתָא קֹרְבָנָךְ סֵלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ פִּטִּיר תְּהִי:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמִּסְבֵּת קֹרְבָנְךָ סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצֹּתָהּ תִּהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>בָּצַע יְתֵה בְּצוּעִין וְתִרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא מִנְחָתָא הִיא:</p>	<p>פָּתוּת אֹתָהּ פָּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הִוא: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָא קֹרְבָנְךָ סֵלֶת בְּמִשְׁחָ תִּתְעַבִּיד:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קֹרְבָנְךָ סֵלֶת בְּשֶׁמֶן תִּעָשֶׂה:</p>
<p>And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.</p>	<p>וְהִבֵּאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָרְבָנָהּ לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>וְהִבֵּאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָרְבָנָהּ לְמִדְבָּחָא:</p>

כשרה בכל מקום בעזרה, אף צ"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמחו. יכול מצדק, מצדק ויוצא לכל כד, תלמוד לומר במקום אחר וְהָרִים מִמֶּנּוּ צִקְמָנוּ (להלן ו, ח), לא יחא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי צקמנו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזה קומץ במשמע, לשון העברית: על כל לבונה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונה והקשר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמחו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה צידו אגריר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, והעדיף במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחין וחוזקין ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כמין כף יוגית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלש' היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר צו וך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפירות לפני קמיצתו ונקמצות על ידי פתיחה כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין בא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המזבח. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות' שמן ליסקה, וכלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שצוללן בעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליסקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שְׁמָנָה צָבֹר ואין קאור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשוין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

<p>And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהַלִּים הַכֶּתֶן מִן־הַמִּנְחָה וַיִּפְרֹשׂ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יֵת אֶת־אֲזִכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>9</p>
<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ לַיהוָה:</p>	<p>10</p>
<p>No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ בִּי כָל־שָׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֵשָׁה לַיהוָה:</p>	<p>11</p>
<p>As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.</p>	<p>קֹרְבַן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֲתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ:</p>	<p>12</p>
<p>And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.</p>	<p>וְכָל־קֹרְבַן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁבֵת מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כֹּל־קֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:</p>	<p>13</p>
<p>And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחָת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלּוֹי בָּאֵשׁ גֵּרֶשׁ בְּרָמָל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:</p>	<p>14</p>

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגישו. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מחיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הצאים מן השאור, שנאמר קָמָן סִפְסָפִיָּה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרב במזבח צמלח, וניסוך המים צמח: על כל קרבנך. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ):

(14) ואם תקריב. הרי אם שמש משלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמחת העומר הכתוב מדבר שהיא חוצה, וכן ואם יִהְיֶה הַיּוֹצֵל וגו' (צמדבר לו, צ): מנחת בכורים. צמחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אביב בשעת ציטול התצואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אביב, ונאמר להלן כי השעורה אביב (מנחות סח): קלוי באש. שמיצין אותו על האור בצבוב של קלָאִים, (פירש"י צמחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת בריחים לפי שהיא לחה: גרש ברמל. גרוסה בעודה לחה: גרש. לשון שצירה ומצינה גורסה בריחים של גרוסות, כמו וַיִּגְרַס צֶמֶךְ (איכה ג, טז), וכן גִּרְסָה נִפְשִׁי (תהלים קיט, כ): ברמל. צעוד הכר מלא (מנחות

<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ וְנָתַתָּ מִנְחָתָא הָיָא עָלֶיהָ לְבֹנְתָא מִנְחָתָא הָיָא</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבֹנְתָהּ מִנְחָה הִוא</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסֶּיךָ כֹהֵנָא יֵת אֲדָכְרָתָהּ מִגְרִשָּׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל- לְבֹנְתָהּ קֹרְבָנָא קָדָם יי</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִכְרָתָהּ מִגְרִשָּׁהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל- לְבֹנְתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קֹדֶשֶׁיֶא קֹרְבָנִיהָ אִם מִן תּוֹרִי הוּא מִקְרִיב אִם דְּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָה קָדָם יי</p>	<p>וְאִם-זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדֵיהָ עַל רִישׁ קֹרְבָנִיהָ וַיִּכְסֶּנָה בְּתַרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֲרֹן כֹּהֲנָיָא יֵת דְּמָא עַל מִדְּבָחָא סָחֹר סָחֹר:</p>	<p>2 וַיִּסְמֹךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וַיִּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּקְרִיב מִנְכֶּסֶת קֹדֶשֶׁיֶא קֹרְבָנָא קָדָם יי יֵת תַּרְבָּא דְּחָפִי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּנָּא:</p>	<p>3 וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכֶּסֶה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תַּרְתֵּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת- הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל-הַפְּסָלִים וְאֵת-הַיֹּתֶרֶת עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסְקוּן יִתִּיה בְּנֵי אֹהֲרֹן לְמִדְּבָחָא עַל עֲלֹתָא דְעַל אֵשׁ דְּעַל אִישָׁתָא קֹרְבָנָא דְּמִתְקַבֵּל בְּרִיעָא קָדָם יי:</p>	<p>5 וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי-אֹהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>

- (ס): שהצבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פרמל בְּקָלָנוּ (מלכים"ב 7, מז):
- (1) שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למצוה ולכהנים ולבעלים:
- (2) ואת כל החלב וגו'. להביא חֶלֶב שעל קצוה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חֶלֶב שעל הדקין:
- (3) הכסלים. (פלגין"ן צלע"ו) שהחלב שעל הכליות כשהצהמה חיה הוא בצוה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שחמת המתנים שקורין צלע"ו לונצילו"ש, לוצן הגראה למעלה בצוה הכסלים, וצמחיתו הצער חופה: היותה.
- היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי תִּקְרָא דְכָבֵד: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
- (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שמקדים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה:

<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁיָא קָדָם יְיָ דְכָר אוּ נְקִיבָא שְׁלִים יִקְרִבְנִיהָ:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ לְזִבַּח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם אֹמֵר הוּא מְקַרִּיב יֵת קוֹרְבָנִיהָ וְיִקְרִיב יֵתִיהָ קָדָם יְיָ:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מְקַרִּיב אֶת־קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ יֵת יְדֵיהָ עַל רִישָׁהּ קוֹרְבָנִיהָ וְיַכּוּס יֵתִיהָ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יֵת דְמִיהָ עַל מִדְבַּחָא סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנְכֹּסֵת קוֹדֶשֶׁיָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ תְּרִיבִיהָ אֲלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקָבִיל שְׁזִרְתָּא יַעֲדִינָהּ וְיֵת תְּרִבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תְּרִבָּא דְעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה חֲלָבּוֹ הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לְעֻמַּת הָעֶצֶה יִסְרִינָהּ וְאֶת־הַחֲלָב הַמִּכְסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תְּרִיבִין כּוֹלֵין וְיֵת תְּרִבָּא דְעַל־יְהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָהּ:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבִד עַל־הַכְּלָיִת יִסְרִינָהּ:</p>
<p>And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וְיִסְקַנִּיהָ כֹהֵנָא לְמִדְבַּחָא לְחִים קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ לֶחֶם אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.</p>	<p>וְאִם מִן בְּנֵי עֹזָיָא קוֹרְבָנִיהָ וְיִקְרִיבְנִיהָ קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ יֵת יְדֵיהָ עַל רִישֶׁיהָ וְיַכּוּס יֵתִיהָ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יֵת דְמִיהָ עַל מִדְבַּחָא סָחוֹר סָחוֹר:</p>	<p>וְיִסְמוֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

(7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשז מה שאין צאימורי העז, שהכשז אליהו קריצה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

(8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן צאצא אלא בחטאת:

(9) חלבו. המוצמר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.):

(11) לחם אשה לח'. לחמו של אש לשם גזרה: לחם. לשון מאכל, וכן נשחקה עץ בלחמו (ירמיה יא, יט), עבד

לקס רב (דניאל ה, א), לשחוק עשים לקס (קהלת י, יט):

<p>14 And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרְבָּנוֹ אִשָּׁה קוֹרְבָּנָא קָדָם יי ית תִּרְבָּא דְחָפִי ית גִּזָּא וְיִת כָּל תִּרְבָּא דְעַל גִּזָּא:</p>	<p>14 וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֶרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב הַמִּכֶּסֶה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>15 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְיִת תְּרֵתִין כּוֹלִין וְיִת תִּרְבָּא דְעַל־יְהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיִת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>15 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת הַחֶלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֶד עִסְיָנָה:</p>
<p>16 And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.</p>	<p>וְיִסְקִנּוּן כֹּהֵנָא לְמִדְבָּחָא לְחִים קוֹרְבָּנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיָא כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי:</p>	<p>16 וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֶלֶב לַיהוָה:</p>
<p>17 It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.</p>	<p>קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכּוֹן כָּכֵל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל תִּרְבָּא וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)</p>	<p>17 חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵיכֶם כָּכֵל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֶלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)</p>
<p>IV And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>חֲמִישִׁי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:</p>	<p>מְלִיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוּ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֹפֵשׁ כִּי־תַחֲטָא בְּשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָה וַעֲשֵׂה מֵאֶחָת מֵהֵנָּה:</p>
<p>3 if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם כֹּהֵנָא רַבָּא יְחֹב לְחֻבַּת עֲמָא וַיִּקְרִיב עַל חוֹבָתִיהָ דְחֵב תוֹר בֶּר תוֹרֵי שְׁלִים קָדָם יי לְחַטָּאת:</p>	<p>3 אם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וְהִקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בֶן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:</p>
<p>4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיְבִיחַ ית תוֹרָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לְקָדָם יי וַיִּסְמֹךְ ית יְדִיהָ עַל רִישׁ תוֹרָא וַיַּכּוּס ית תוֹרָא קָדָם יי:</p>	<p>4 וְהִבִּיא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וַיִּשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:
(2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן. כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדינאל:
(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין זו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פ. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טון, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':

5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	וַיִּסַּב כֹּהֵנָא רִבָּא מִדְּמַא דְּתוֹרָא וַיַּעֲלֵל יְתִיה לְמִשְׁכַּן זְמָנָא:	5 וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר וַיִּבְרִיא אֹתוֹ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד:
6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אַצְבָּעִיה בְּדָמָא וַיִּדְּי מִן דְּמָא שְׁבַע זְמַנִּין קֳדָם יי קֳדָם פְּרוֹכֶתָא דְּקוֹדֶשָׁא:	6 וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּזְחֹק מִן-הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת-פָּנֵי פֶרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:
7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא מִן דְּמָא עַל קַרְנֵת מִדְּבַח קִטּוֹרֶת בְּסַמֵּיא קֳדָם יי דְּבַמִּשְׁכַּן זְמָנָא וַיִּת כָּל דְּמָא דְּתוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְּעֻלְתָּא דְּבַתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	7 וַנִּתֵּן הַכֹּהֵן מִן-הַדָּם עַל-קַרְנוֹת מִזְבֵּחַ קִטְרֶת הַסַּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל-דָּם הַפָּר יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וַיִּת כָּל תְּרֵב תוֹרָא דְּחֻטָּאת יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ יָת תְּרִבָּא דְּחֻפִּי עַל גִּזָּא וַיִּת כָּל תְּרִבָּא דְּעַל גִּזָּא:	8 וְאֶת-כָּל-תֵּלֵב פֶּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת-הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:
9 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,	וַיִּת תְּרֵתִין כּוּלִּין וַיִּת תְּרִבָּא דְּעֻלְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיא וַיִּת חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוּלִּיתָא יַעֲדִינָה:	9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֵת הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַפְּסָלִים וְאֶת-הַיֶּתֶר עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:
10 as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.	כְּמָא דְּמַתְּפָרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדְשִׁיא וַיִּסְקִנּוּ כֹהֵנָא עַל מִדְּבַחָא דְּעֻלְתָּא:	10 כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַהֲקִטִּירֵם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:
11 But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,	וַיִּת מִשְׁךְ תוֹרָא וַיִּת כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישֶׁיהָ וְעַל כְּרַעְוֶיהָ וְגִזָּיהָ וְאוֹכְלֶיהָ:	11 וְאֶת-עוֹר הַפָּר וְאֶת-כָּל-בָּשָׂרוֹ עַל-רָאשָׁיו וְעַל-כְּרַעְוֵיו וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצבית עולמים להיכל:

(6) את בני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז):

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרצות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותר: החטאת. להציא שערי עבודה אלילים לכליות ולחלצים ויותר: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחמו קודם הסרת חלצו (ת"כ פרק ד, א):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור וצב השלמים, וכי מה פירש בוצח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחיטת קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, בפרק איזוהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון מוספת הן, כמו מלצד:

<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וַיָּבִיךָ יְתָ כָּל תּוֹרֵא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא וַיִּקְיֵד יִתִּיה עַל אֵעִיָּא בְּאִשְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא יִתּוֹקֵד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת-כָּל-הַפָּר אֶל- מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מָקוֹם טָהוֹר אֶל-שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל-עֵצִים בָּאֵשׁ עַל- שֹׁפַךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>
<p>And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל יִשְׁתְּלוּן וִיהִי מִכּוּפָא פִתְגָמָא מִעֵינֵי קְהֵלָא וַיַּעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דִּלָּא כְּשִׁרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיַּחֲבוּן:</p>	<p>וְאִם כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנַעֲלָם דְּבָר מִעֵינֵי הַקֹּהֶל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבָּתָא דְּחָבוּ עָלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קְהֵלָא תוֹר פֵּר תוֹרִי לְחֻטָּאת וַיִּיתוֹן יִתִּיה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְנֹדַעַה הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֶל פֶּר בֶּן-בָּקָר לְחֻטָּאת וְהֵבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.</p>	<p>וַיִּסְמְכוּן סָבִי כְנִשְׁתָּא יְתָ יְדֵיהוֹן עַל רִישׁ תּוֹרָא קֹדֶם יְיָ וַיַּכּוּס יְתָ תּוֹרָא קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>וַיִּסְמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת- יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת-הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתוֹרָא לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.</p>	<p>וַיִּטְבּוֹל כְּהֵנָא אֶצְבָּעֵיהָ מִן דָּמָא וַיִּדִּי שִׁבַּע זִמְנִין קֹדֶם יְיָ קֹדֶם פְּרוּכְתָּא:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן- הַדָּם וַהֲזִיחַ שִׁבַּע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרְכֶת:</p>

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולבית הקברות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, ובצית עולמים חוץ לעיר, מו שפירושו רבותינו במס' יומא (סח.) ובסנהדרין (מג:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלה דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות שצחורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו לצור על פיהם:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שפרכתה עליו מדינה, אם מעוטה פרכתה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם פרכתה, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

<p>And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה מִדְּבַחַת דִּקְדָּם יִי דְבַמִּשְׁכָּן זִמְנָא וְיֵת כָּל דְּמָא יִשְׁפּוּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְּעֻלְתָּא דְּבִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפּוּךְ אֶל־יְסוּד־הַמִּזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.</p>	<p>וְיֵת כָּל תְּרִיבִיָּה וּפְרִישׁ מִנֶּיהָ וְיִסִּיק לְמִדְּבַחָא:</p>	<p>וְאֵת כָּל־חִלְבּוֹ יִרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:</p>
<p>Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.</p>	<p>וְיַעֲבִיד לְתוֹרָא כְּמָא דְּעַבֵּד לְתוֹרָא דְּחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לֵיהּ וְיִכְפֹּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָּא וְיִשְׁתַּבֵּי לְהוֹן:</p>	<p>וְעָשָׂה לֶפָר כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לֶפָר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וְכִפֹּר עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:</p>
<p>And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.</p>	<p>וְיַפְיֵק יֵת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִקְרִיד יֵתִיהָ כְּמָא דְּאוּקִיד יֵת תּוֹרָא כְּדַמָּא חַטָּאת קְהֵלָא הוּא:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כְּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקְּהָל הוּא: (פ)</p>
<p>When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אִם רֹבֵא יַחֲוֵב וְיַעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דֵּי אֱלֹהִיהָ דְּלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא בְּשָׁלוֹ וְיַחֲוֵב:</p>	<p>אֲשֶׁר נָשִׂא יַחֲטָא וְעָשָׂה אֶתֶּח מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲלֵהִיו אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם:</p>
<p>if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>אִו אֲתִידַע לֵיהּ חֻבְתִּיהָ דְּחָב בֵּה וְיִיתִי יֵת קוֹרְבָּנִיהָ צִפִּיר בֵּר עֲזִין דְּכַר שְׁלִים:</p>	<p>אִו־הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בֵּה וְהָבִיא אֶת־קֹרְבָּנוֹ שְׂעִיר עֲזִים זָכָר תָּמִים:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִסְמֹךְ יָדֵיהּ עַל רִישׁ צִפִּירָא וְיַפּוֹס יְתִיהָ בְּאַתְרָא דְּיַפּוֹס יֵת עֻלְתָּא קֳדָם יְיָ חַטָּאת הוּא:</p>	<p>וְסָמַךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחָט אֶת־הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>

- (18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:
 (19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועקה לפר כאשר עשה וגו'.
 ומפני מה לא נתפרשו זו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בשרונו מפני חיבתו (שם):
 (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמנות העזודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניתנין על המזבח החיצון שנחנן צמחנה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שצמחנה אחת מהן מעכבת:
 (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
 (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נקח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא הישר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:
 (24) במקום אשר ישחט את העולה. בלשון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>וְיֹסֵב כְּהֵנָּא מִדָּמָא דְחַטָּאתָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא וַיִּתְּ דָּמִיהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוּד מִזְבֵּחַ דְּעֹלֹתָא:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרֵבִיּהּ יֹסִיק לְמִדְּבַחָא כְּתֵרֵב נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא מִחֻבַּתִּיהּ וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיהּ:</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֶלְבוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כְּחֶלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ וַנִּסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>וְאִם אִנְשׁ חֵד יַחֲבֹב בְּשָׁלוֹ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבָדִיהּ חֵד מִפְּקוּדֵי דִּי דְלֹא כְּשֵׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וַיַּחֲבֹב:</p>	<p>וְאִם-נֶפֶשׁ אַחַת תַּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׁתָּהּ אַחַת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאִשָּׁם:</p>
<p>if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>אִו אֶתִּידַע לִיהּ חֻבַּתִּיהּ דְּחֵב וַיִּבְרִי קוֹרְבָּנִיהּ צִפְרִית עֲזִי שְׁלֵמָא נִיקְבָּא עַל חֻבַּתִּיהּ דְּחֵב:</p>	<p>אִו הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָת יְדֵיהּ עַל רִישׁ חַטָּאתָא וַיִּכּוֹס יָת חַטָּאתָא בְּאַתְרָא דְּעֹלֹתָא:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת-יָדּוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וַשְׁחֹט אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
<p>And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וַיֹּסֵב כְּהֵנָּא מִדָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא וַיִּתְּ כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרֵבָהּ יַעֲדִי כְּמָא דְאַתְעֵבְדָּא תְּרֵב מֵעַל נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת וַיִּסִּיק כְּהֵנָּא לְמִדְּבַחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרִיעָא קָדִשׁ יִי וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיהּ:</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֶלְבָּהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לְרִיחַ נִיחַח לִיהוָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַנִּסְלַח לוֹ: (פ)</p>

(25) ואת דמו. שירי הדם:

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאימורי עז האמורים בשלמים:

<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָא תְּמִימָה נִקְבָּה וְיָתִיבָהּ:</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאתָא תְּמִימָה נִקְבָּה וְיָתִיבָהּ:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וְיָסֵמוֹד יָת יְדֵיהָ עַל רִישׁ הַחֲטָאתָא וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָא בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>	<p>וְיָסֵמוֹד יָת יְדֵיהָ עַל רִישׁ הַחֲטָאתָא וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאתָא בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְיֹסֵב כְּהֵנָּה מִדָּמָא דַּחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעֵיהָ וְיָתִין עַל קַרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֹלָתָא וְיִת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפּוֹד לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא:</p>	<p>וְיֹסֵב כְּהֵנָּה מִדָּמָה דַּחֲטָאתָא בְּאַצְבָּעוֹ וְיָתִין עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפּוֹד אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיִת כָּל תַּרְבֵּה יַעֲדֵי כָמָא דְמִתְעַדָּא תֵּרֵב אָמַר מִנְכַּסְתָּ קוּדְשִׁיא וְיִסִּיק כְּהֵנָּה יִתְהוֹן לְמִדְּבָחָא עַל קוּרְבָּנֵי דִּי וְיִכַּפֵּר עֲלוּהֵי כְּהֵנָּה עַל חֻבַּתִּיהָ דְחָב וְיִשְׁתַּבֵּי לֵיהּ:</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חִלְבֶּה יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסִיר חִלְב־הַכֶּשֶׁב מִזִּבְחַ הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו חֲכֹתָן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִנְשׁ אֲרִי יְחִיב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סְהִיד אוֹ חֵזָא אוֹ יָדַע אִם לֹא יְחִוִי וְיִקְבִּיל חֻבִּיהָ:</p>	<p>וְנַפֶּשׁ כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ:</p>
<p>or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ דִּיקְרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאב אוֹ בְּנִבְלַת חֵיתָא מִסָּאבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאב וְיַחֲי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא מִסָּאב וְחָב:</p>	<p>אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חֵיהָ טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרֵץ טָמֵא וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֵבַת אִנְשָׁא לְכָל סְאוֹבְתִיהָ דִּיקְטָאב בֵּיהּ וְיַחֲי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא יָדַע וְחָב:</p>	<p>אוֹ כִי יִגַּע בְּטָמְאָת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּיהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:</p>

- (33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שחיתתה לשם חטאת:
 (35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין ואלֵה, אף חטאת כשהיא צאה כצעה טעונה אֵלֶיהָ עם האמורין:
 על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש צלע"ז:
 (1) ושמעה קול אלה. צדצר שהוא עד צו, שהשזיעוהו שזועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שזועות (ז). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צציאת מקדש:

<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>או אָנֹכִי אֲרִי יָקִים לְפָרֶשֶׁת בְּשִׁפְטוֹן לְאִבְיָא או לְאִיטְבָּא לְכָל דִּיפְרִישׁ אֲנִישָׁא בְּקִיּוֹם וְיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחַדָּא מֵאֲלִין:</p>	<p>או נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְטִים לְהִרְעוּ או לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וְיְהִי אֲרִי יְחֻב לְחַדָּא מֵאֲלִין וְיִגְדִי דְחָב עָלֶיהָ:</p>	<p>וְיְהִי כִי־יֵאָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>
<p>and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וְיָבִיחַ יְת אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יי על חֻבְתֶּיהָ דְחָב נִקְבָּא מִן עֵזָא אֲמִרְתָּא או צִפִּירַת עֵזָא לְחַטָּאת וּכְפָר עֲלוּתֶיהָ כְּהֵנָּה מִחֻבְתֶּיהָ:</p>	<p>וְהָבִיִּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאֵן כִּשְׁבָּה או־שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הִכָּתֹן מִחַטָּאתוֹ:</p>
<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצִי יָדֶיהָ כְּמִסַּת סִיחָא וְיָבִיחַ יְת חֻבְתֶּיהָ דְחָב תְּרִין שְׁפָנִינִין או תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקָדָם יי חֶד לְחַטָּאת וְחֶד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הִי שֶׁהָ וְהָבִיִּא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְּרִים או־שְׁנֵי בְנֵי־יוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיָבִיחַ יְתֵיהֶן לְיְת כְּהֵנָּה וּיְקַרִּיב יְת דְלְחַטָּאת קְדָמוּתָא וּמִלּוֹק יְת רִישִׁיהָ מִקְבִּיל קַדְלִיהָ וְלֹא יִפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיִּא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמִלֵּק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֶרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדִי מִדָּמָא דְחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וּדְיִשְׁתָּאֵר בְּדָמָא יְתִמְצִי לִיסוּדָא דְמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאֵר בָּדָם יִמָּצֶה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>

- (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע וצין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצוועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:
- (4) בשפתיים. ולא נצט: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעצר (שצועות כו.). ונעלם ממנו. ועצר על שצועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שצועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:
- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרבות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכחים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גוצה הראש המשופע לנד הנאר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הנאר:
- (9) והזה מדם החטאת. צוולה לא הטעין אלא מצי, ובחטאת הזאה ומצי, אוחז בעורף ומצי, והדס ניתז והולך למזבח (זכחים סד:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחוֹבָתִיהָ דָּחַב וַיִּשְׁתַּבֵּי־לָהּ:</p>	<p>וְאֶת־הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחוֹבָתִיהָ דָּחַב וַיִּשְׁתַּבֵּי־לָהּ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִּיק יָדֶיהָ לְתָרִין שְׁפִינִינִין אוֹ לְתָרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיִּחַי יֵת קוֹרְבָּנֶיהָ דָּחַב חֹד מִן עֶסְרָא בְּתִלְתָּ סָאִין סוּלְתָא לְחֻטָּאתָ לֹא יִשְׂוִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנְתָא אֲרִי חֻטָּאתָ הִיא:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִשְׂגִּי יָדוֹ לְשֵׁנִי תָרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֵת הָאֵפָה סֵלֶת לְחֻטָּאתָ לֹא־יִשֹּׂם עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֶה כִּי חֻטָּאתָ הִוא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיְבִיאהָ לְפָנֵי הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ מִמֶּנָּה מְלֵא קַמָּצוֹ אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֻטָּאתָ הִוא:</p>	<p>וְהָבִיאהָ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ מִמֶּנָּה מְלֵא קַמָּצוֹ אֶת־אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֻטָּאתָ הִוא:</p>
<p>And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.</p>	<p>וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֻבָּתִיהָ דָּחַב מִחֻטָּאתָ מֵאֲלִין וַיִּשְׁתַּבֵּי־לָהּ וְהִתְיָתָה כַּמִּנְחָתָא:</p>	<p>וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֻטָּאתָו אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֲחַת מֵאֲלֵה וְנִסְלַח לוֹ וְהִתְיָתָה כַּמִּנְחָה: (ס)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>

- (10) כַּמִּשְׁפָּט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה:
 (11) כי חטאת הוא. ואין דבין שיהא קרָבָנוּ מִהֶדָּר (מנחות ו).
 (12) חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:
 (13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ודלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקלָתו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקלָתו עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בדלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקטורים שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו צעון, והקלין שצקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה יד, ואח החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן במנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה גאלין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קָלִיל תְּהִיָּה לֹא תִקָּבֵל (ויקרא ו, טז):

<p>If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאֵה אָנֹכִי אֲרִי יִשְׁקֹר שְׁקֹר וַיַּחֲבֹב בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וַהֲבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:</p>	<p>15</p>
<p>And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֵת אֲשֶׁר חִטָּא מִן־הַקֹּדֶשׁ וְיָת דָּחַב מִן קוּדְשָׁא יִשְׁלִים וְיָת חוּמְשִׁיהּ יוֹסִיף עֲלוּהִי וַיִּתֵּן יָתֵיהּ לַכֹּהֵן וְכֹהֵן יַכְפֹּר עֲלוּהִי בְדָכְרָא דְאֲשָׁמָא וַיִּשְׁתַּבֵּי לֵיהּ:</p>	<p>16</p>
<p>And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֵא וְעִשְׂתָּהּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְלֹא־יָדָע וְאֲשָׁם וְנָשָׂא עֹנָו:</p>	<p>17</p>

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וַיִּמְעַל בְּאֵלֶיהִי בְּצִוְיָהֶם וַיִּזְנוּ אִתָּי וְלֹא־יָדָעוּ עֲמִי הָאֵלִי הָאֵלִי (דצרי הימים-ה, ה, כה), וכן הוא אומר בצוטה וּמִעֲלָה זוּ מַעַל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בצרומה ולא יִשְׁאֹף עָלָיו חֲטָא (ויקרא כז, ט), מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר, אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יִשְׁאֹף קדשים קלים: איל. ל' קשה, כמו וְאֵת אֵלִי הָאֵלִי לָקַח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שזה שתי סלעים:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו):
(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר צמי שצא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לא, כגון חֲלָצַב וְשׁוּמֵן לִפְנֵי, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֲלָצַב היתה, ולא ידע אם זו של חֲלָצַב אכל, הרי זה מציא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שדלח חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יז, ז), הרי הכחוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נצטוו אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדה פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ציוס הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיוכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי צ' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכחוב בג', אלא להציא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכחוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה מעושה מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקצור קצירך בַּשָּׂדֶה (דברים כד, יט) וַיִּשְׁכַּח עֹמֶר בַּשָּׂדֶה (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קצב הכחוב צרכה למי שצאת על ידו מזה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע צרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומנחה העני ונתפרנס בה, הרי הקצב"ה קוצב לו צרכה:

	And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.	וְהָבִיא אֵיל תָּמִים מִן־הֶצֶאן בְּעֶרְכֵּךְ לְאַשֶׁם אֶל־הַכֹּהֵן וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:	18
19	It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.	אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דְחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי:	19
20	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאָמֹר:	20
21	If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;	נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוֹ־בְתְּשׁוּמַת יָד אוֹ בְּגִזְלָה אוֹ עֲשָׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:	21
22	or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;	אוֹ־מֵצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֶר עַל־אֲחֵת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָה:	22
23	then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,	וְהָיָה כִּי־יַחֲטָא וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֲשָׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אִתּוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:	23

(18) בערךך לאשם. צורך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פרק כא, 3):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא צח"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להציא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שמי שנים) [שזה שמי סלעים]. יכול שאני מרצה אשם נזיר ואשם מזרע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אבל המפקיד אלא חזירו ואינו רוצה שחזר צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. ששם זידו ממון להתעסק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:

(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר צעמו לשונו שחטא, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ס"א) וצדעתו להתודות כי חטא ואשם:

- 24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.
- 25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.
- 26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.
- או מכל אשר-ישבע עליו לשקור ושלם אתו בראשו וחמשותיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו: או מכול אשר-ישבע עליו לשקור ושלם אתו בראשו וחמשותיו יסף עליו לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו: ואת-אשמו יביא ליהנה איל תמים מן-הצאן בערבה לאשם אל-הכהן: וכפר עליו הכהן לפני יהנה ונסלח לו על-אחת מכל אשר-יעשה לאשמה בה: (פ)
- מפטיר קיא פסוקים

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 136. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 162. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 169.

- VI And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.
- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- וידבר יהנה אל-משה ומליל יי עם משה למימר: צו את-אהרן ואת-בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) על-המזבח כל-הלילה עד-הבקר ואש המזבח תוקד בו: וילבש הכהן מדו בד ומכנסי-בד ילבש על-בשרו והרים את-הדשן אשר תאכל האש את-העלה על-המזבח ושמו אצל המזבח: וילבש כהנא לבושין דבויז ומכנסין דבויז ילבש על בסריה ויפריש ית דשנא דתיכול אישתא ית עלתא על מדבחה וישויניה בסטר מדבחה: וילבש כהנא לבושין דבויז ומכנסין דבויז ילבש על בסריה ויפריש ית דשנא דתיכול אישתא ית עלתא על מדבחה וישויניה בסטר מדבחה:

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשותיו. (צ"ק קח). רצתה תורה חמשות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש וגשע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שנשבע עליו פחות משה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי זנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר זריז הכתוב לזרוז במקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיצרים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אס עלה ירד, ואיזה אס עלה לא ירד, שכל תורה לרצות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין נקדש שנפסלו קודם שנצלו לעזרה (כל הענין בת"כ (פרשתא א, ח) וזבחים פ"ג ופ"ד):

(3) מדו בד. היא הכתומה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ

- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- 5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.
- 7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.
- 8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.
- וַיִּשְׁלַח יְתָ לְבוֹשׁוֹהִי וַיִּלְבַּשׁ
לְבוּשֵׁי אֲחֵרֵינוּ וַיִּפִּיק יְתָ
דָשָׁנָה לְמִשְׁרִיתָהּ
לְאַחֵר דָּכִי:
- וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּבּוּ
לֹא תִכְבֶּה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן
עֲצִים בְּבֹקֶר וּבְעֶרְבַּי
עָלֶיהָ הַעֲלֶה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ
חֵלְבֵי הַשְּׁלָמִים:
- אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּבּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ
לֹא תִכְבֶּה: (ס)
- וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּרֶב
אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה
אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
- וַיִּפְרִישׁ מִנֶּה בְּקִמְצִיָּה
מִסֶּלֶתָהּ דְּמִנְחָתָהּ וּמִשְׁחָהּ
וְיֵת כָּל לְבוֹנָתָהּ דָּעַל
מִנְחָתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְּבַחָהּ
לְאַתְקִלָּא בְּרַעְוָא
אַדְכַּרְתָּהּ קָדָם יְיָ:
- וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֶּלֶת
הַמִּנְחָה וּמִשְׁמָנָהּ וְאֵת כָּל-
הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה
וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּת נִיחַח
אֲזָכְרָתָהּ לִיהוָה:

צנחנים (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אליך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יוםא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חובה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהואאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים ששכל בהן קדרה לרצו אל ימוזג בהן כוס לרצו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן (יוםא כג): והוציא את הדשן. הַצָּנוּר צִפְפוּתָהּ כשהוא קָצָה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח), ואין זה חובה בכל יום, אצל התרומה חובה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח). (בר"י ומניין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הבוקר השלם כל הקרבנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה לְהַעֲלֹת גֵר קָמִיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יוםא מה): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין צענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמטת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לַעֲד אֶהֱל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרום שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחזור, שיהא עשרון שלם צבת אחת בשעת קמיצה. בר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יוםא מז). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרבה שמנה (סוטה יד): המנחה.

<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֶלֶן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֵל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>	<p>9 והנותרת ממנה יאכלו אהלן ובניו מצות תאכל במקום קדש בחצר אהל-מועד יאכלוהּ:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֶה חֲמִץ חֲמִיעַ חוֹלְקֶהוּן יִתְּנָהּ מִקֹּרְבָנֵי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחַטָּאת וּכְאָשָׁם:</p>	<p>10 לֹא תֵאֲפֶה חֲמִץ חֲלָקִים נִתְּנִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶלֶן יֹאכְלֶנָּה יִכְלֶנָּה קִים עֲלֵם לְדֹרֵיכֹון מִקֹּרְבָנֶיָּא דִּין כָּל דִּיקָרָב בְּהוּן יִתְקַדֵּשׁ:</p>	<p>11 כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶלֶן יֹאכְלֶנָּה חֶק-עוֹלָם לְדֹרֵיתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p>	<p>שני וידבר יהוה אל-משה לאמר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֹרְבַן אֹהֶלֶן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>13 זֶה קֹרְבַן אֹהֶלֶן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֵלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>
<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל מִסְרִיתָא בְּמִשַּׁח תַּחְעֲבִיד רַבִּיכָא תִּיתִינָה תּוֹפִינִי מִנְחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יי:</p>	<p>14 עַל-מִחְבֹּת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תִּבְיָאָנָה תְּפִינִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רִיח־נִיחַח לַיהוָה:</p>

שלא תהא מעורצת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמינה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות צויקרא (לעיל ז, ב), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמנה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמנה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו זעל מוס. למה גאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָחֵם לָלֶחֶם מִקְדָּשִׁי הַקֹּדֶשִׁים וגו' (ויקרא כא, כב), אלא לרבות זעלי מומין למחלוקת (זבחים קג): כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו): יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים יז):

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האיפה ציוס שהן מתחננין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מבניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא):

(14) מרבכת. חלוטה צרותחין כל לרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפוייה אפיויה הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטענה צמחצת (מנחות נ): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיה:

- 15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD. וְהִכְהִיִּן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו וַיִּקְהֵנָּה דִּיתַרְבָּא תַּחֲתוֹהִי מִבְּנָהִי יַעֲבִיד יְתָה קָיָם עָלֶם קָדָם יי גְּמִיר תַּתְּסֵק: כָּלִיל תִּקְטָר:
- 16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten. וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנְחָתָא דִּכְהֵנָּה גְּמִיר תְּהִי לֹא תִתְאָכֵל: (פ)
- 17 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לֵאמֹר:
- 18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering; in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאָת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאָת לִפְנֵי יְהוָה קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא: מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנָהִי לְמִימַר דָּא אֲוִרִיתָא דִּחֲטָאָתָא בְּאַתְרָא דִּתְתַּנְּכִים עֲלֵתָא תִתַּנְּכִים חֲטָאָתָא קָדָם יי קָדָשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:
- 19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting. הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכֹלֶנָּה בַּמָּקוֹם קָדָשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד: כְּהֵנָּה דִּמְכַפֵּר בְּדִמָּה יִיכַלֶּנָּה בְּאַתֵּר קָדִישׁ תִּתְאָכֵל בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא:
- 20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place. כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בַּבֶּשֶׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִיָּה מִדָּמָהּ עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִיָּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בַּמָּקוֹם קָדָשׁ: כָּל דִּיקָרַב בַּבֶּשֶׂרָהּ יִתְקַדֵּשׁ וְדִידֵי מִדָּמָהּ עַל לְבוּשָׁא דִידֵי עָלֶיהָ תִחֲוֹר בְּאַתֵּר קָדִישׁ:
- 21 But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water. וְכָל־יְחִירֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בּוֹ יִשָּׁבֵר וְאִם־בְּכֵלִי נִחְשָׁת תִּבְשַׁל וּמִרְק וְשֻׁטָּף בַּמַּיִם: וּמִן דִּחְסָף דִּתְתַּבְּשַׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּה דִנְחֻשָׁא תִתְבְּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטִּיף בְּמֵיָא:
- 22 Every male among the priests may eat thereof; it is most holy. כָּל־זָכָר בְּכֹהֲנִים יֹאכֹל אֹתָהּ קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא: כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנֵיָא יִיכֹל יְתָה קָדָשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שזה לגזרה:

(19) המחטא אותה. העוזד עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא צעטת זריקת דמים שאינו חולק צדש (זכאים נט), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמזה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם ז:). ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בתוך העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו ולא יטה לארץ מנגלם (איוב טו, כט), יהא נטוי:

(21) ישבר. לפי שהזליעה שנצלת צונעשה נותר והוא הדין לכלל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הקשים (אסתר ג, יז) אשקורי"ר צלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את זליעמו, אצל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ז:):

23 And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִמְשַׁכֵּן זִמְנָא לְכַפֵּר בְּקוֹדֶשׁ לֹא תֹאכְל בְּנִירָא תִתּוֹקֵד:	23 וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לִמְשַׁכֵּן זִמְנָא לְכַפֵּר בְּקוֹדֶשׁ לֹא תֹאכְל בְּנִירָא תִתּוֹקֵד: (פ)
VII And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:	VII וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:
2 In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמּוֹ יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
3 And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וְאֵת הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:	3 וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וְאֵת הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:
4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיתָן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיתָן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:
5 And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וַיִּסֵּק יִתְּהוֹן כְּהֵנָא לְמִדְּבַחָא קוֹרְבָנָא קֹדֶם יְיָ אֲשָׁמָא הוּא:	5 וַיִּסֵּק יִתְּהוֹן כְּהֵנָא לְמִדְּבַחָא קוֹרְבָנָא קֹדֶם יְיָ אֲשָׁם הוּא:
6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּפְּהֵינָם יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכְל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:	6 כָּל-זָכָר בִּפְּהֵינָם יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ יֹאכְל קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:
7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כְּחֲטָאת כְּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יְכַפֵּר-בּוֹ לֹו יִהְיֶה:	7 כְּחֲטָאת כְּאֲשֶׁם תּוֹרָה אַחַת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יְכַפֵּר-בּוֹ לֹו יִהְיֶה:

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמטאף אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטו:

(23) וכל חטאת וגור. שאם הכניס מדם חטאת החיונה לפני פסולה (זכחים פ.3): וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרבו ואין תמורתו קרבה (תמורה יז): ח"כ פרש"א ד, 3:

(2) ישחטו. ריבה לנו שחטות הרבה, לפי שמצינו אשם בצור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להציא עולת צור לנפון:

(3) ואת כל חלבו וגור. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נתפרשו בה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרצו באליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זכחים ה: וע"ש ברש"י):

(6) קדש קדשים הוא. בתורת כהנים הוא נדרש (פרש"א ה, י):

<p>8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.</p>	<p>וְהִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹדֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>	<p>8 וְהִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹדֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>
<p>9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.</p>	<p>וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאפֶה בַּתִּנּוּר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּמִּדְרָשֶׁת וְעַל-מִסְרִיתָא לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:</p>	<p>9 וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאפֶה בַּתִּנּוּר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּמִּדְרָשֶׁת וְעַל-מִסְרִיתָא לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:</p>
<p>10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.</p>	<p>וְכָל-מִנְחָה בְּלוּלָה-בְּשֶׁמֶן וְדֹלָא פִילָא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאַחֵיו: (פ)</p>	<p>10 וְכָל-מִנְחָה בְּלוּלָה-בְּשֶׁמֶן וְדֹלָא פִילָא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאַחֵיו: (פ)</p>
<p>11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.</p>	<p>וְזֹאת תוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְדָא אֹרִיתָא דְנִכְסַת קוּדְשִׁיא דִּיקְרִיב קָדָם יי:</p>	<p>11 וְזֹאת תוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>
<p>12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.</p>	<p>אם על תודתא יקרבניה ויקריבו על נכסת תודתא גריצן פטירן דפילן במשח ואספוגין פטירין דמשיחין במשח וסלת רביכא גריצן דפילן במשח:</p>	<p>12 אם על-תודת' יקריבנו ויהקריבו על-זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן:</p>
<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>על חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת תודת קודשויה:</p>	<p>13 על-חלת לחם חמץ יקריב קרבנו על-זבח תודת תודת קודשויה:</p>
<p>14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.</p>	<p>והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ליהוה לכהן הזרק את-דם השלמים לו יתיה:</p>	<p>14 והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה ליהוה לכהן הזרק את-דם השלמים לו יתיה:</p>

- (7) תורה אחת להם. דצד זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן;
- (8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאין חולקים בעורות (זכחיס קג:);
- (9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג);
- (10) בלולת בשמן. זו מנחת נדבה. וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן;
- (12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון ירדי הים, והולכי מדצרות, וחצושי בית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם נריבין להודות שכתוב בהן יודו לה' סקדו ונפלאו קצו לנגי אדם. וינצחו וצחי מודה (תהלים קז, כא-כג), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואין נאכלין אלא ליוס ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדצרות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו;
- (13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:); ליפסל ביוצא וטבול יוס, ומלצא לחולין בפדיון עד שיטעם הזבח;

15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	ובֶּשֶׂר זֶבַח תּוֹדֹת שְׁלָמֹיו בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא-יִנָּיֵחַ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר:	15
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	וְאִם-נִדְרָא אוֹ נְדִבָּתָא נִכְסֵת קֹרְבָּנִיהָ בְּיוֹמָא דִּיקְרִיב יֵת נִכְסֵתֶיהָ יִתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וּדְיִשְׁתָּאֵר מִנֶּיהָ יִתְאָכִיל:	16
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	וְדִישְׁתָּאֵר מִבֶּשֶׂר נִכְסֵתָא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתּוֹקֵד:	17
18	And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.	וְאִם הָאָכֵל יֵאָכֵל מִבֶּשֶׂר- זֶבַח שְׁלָמֹיו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ כְּגוֹל יְהִיָּה וְהִנֵּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִּשָּׂא:	18
19	And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.	וּבֶשֶׂר קֹדֶשׁא דִּיקָרַב בְּכָל מְסָאב לֹא יִתְאָכִיל בְּנוֹרָא יִתּוֹקֵד וּבֶשֶׂר קֹדֶשׁא כָּל דִּידְכִי לְקוֹדֶשׁא יִיכּוֹל בֶּשֶׂר קֹדֶשׁא:	19

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עצודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עו:), וצשרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז.ד):

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרבות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וחגיגת י"ד, שהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יב, א): ביום קרבנו יאכל. וכזמן צשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז.):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש צענין: וממחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה צני צענין ואלה ואלה (בראשית לו, כד) קם וקדש וקדש וקדש מקדש (דניאל ח, יג):

(18) ואם האכל יאכל וגו'. צמחש צמחיטה לאכלו צמחיטה הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו צמחיטה יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, צמחש הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל צמחיטה (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו צמחש הקרבתו לא תעלה זאת צמחש צמחש, ואם חשב פגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צמחש זמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיצא מקדשו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם וצחיה וצחיה וצחיה (דברים יב, כו), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך צמחש ואשם שאם יצא חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צמחש אהל מועד יאכלוה, צצשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צשר, אפילו צכל העיר):

<p>20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>20 וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲרִי יִקְרַב בְּכָל מִסָּאֵב בְּסוּאָתָהּ אֲנָשָׁא אוֹ בְּבִעְרָא מִסָּאֵבָא אוֹ בְּכָל שְׂקִין מִסָּאֵב וְיִיכּוֹל מִבָּשָׂר נִכְסַת קוֹדֶשֶׁי־אֱלֹהִים יִשְׁתִּיטֵּי אֲנָשָׁא הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>21 וְנִפְשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טִמָּא בְּטִמְאָתָא אָדָם אוֹ בְּבִהֶמָה טִמְאָה אוֹ בְּכָל-שְׂקִין טִמָּא וְאָכַל מִבָּשָׂר-זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)</p>
<p>22 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>22 וַיֹּדְבֵר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימָר כָּל תֶּרֶב תּוֹר וְאֹמַר וְעִז לֹא תִיכְלוּן:</p>	<p>23 דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:</p>
<p>24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.</p>	<p>וְתֶרֶב נִבְלָא וְתֶרֶב תִּבְרָא יִתְעַבֵּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהָ:</p>	<p>24 וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלוּהָ:</p>
<p>25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.</p>	<p>אֲרִי כָל דִּיִּיכּוֹל תִּרְבָּא מִן בָּעִירָא דִּיקָרִיב מִנָּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיטֵּי אֲנָשָׁא דִּיִּיכּוֹל מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>25 כִּי כָל-אָכַל חֵלֶב לֶמֶן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.</p>	<p>וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן דְּעוֹפָא וְדְבִעִירָא:</p>	<p>26 וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבִהֶמָה:</p>

(20) ושמאתו עליו. בטומאת הגוף הכתוב מדבר (זכאים מג:), אבל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והזכר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים בטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (1), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו: (24) יעשה לכל מלאכה. זה ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח): ואכל לא תאכלוהו. אמרה תורה יצוא איסור נזילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נזילה, ולא חאמר אין איסור חל על איסור (חולין לו:): (26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגבים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חובת הגוף ואינה חובת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לו:): מפרש למה הוטרף לומר:

27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל־נֹפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָהּ: (פ) (אין פרשה מעמיה: בספרי תימן)
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת־זִבְחֵי שְׁלָמָיו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵי שְׁלָמָיו:
30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֶנָּה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֹלֶב עַל־הַחֹזֶה וְיִבְאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַגִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons' .	וְהַקְטִיר הִפְתָּן אֶת־הַחֹלֶב לַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:
32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לִפְתָּן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם:
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֹלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לֹא תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה:

(30) יָדָיו תְּבִיאֶנָּה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלז והחזות נחונין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשוי ד'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמלא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שוק הפְּרוּמָה וְזֶה הַתְּנוּפָה על אשוי השלזים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמלא החזה למטה, וזהו שנאמר וַיִּשְׂמוּ אֶת הַשְּׁלֶזִים על הַקְּזוֹת וַיִּקְטֹר הַשְּׁלֶזִים הַמְּצָקָה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשוי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) וְהַקְטִיר הִפְתָּן אֶת־הַחֹלֶב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצטרף צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ד):

(32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סוכך של רך (חולין קלד:):

(33) הַמִּקְרִיב אֶת דָּם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזיו, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלזים שאינו חולק בצער:

	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	כִּי אֶת־חֵזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֶּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃	34
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה׃	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לִתֵּת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלֻּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים׃	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם לַיהוָה בַּמִּדְבָּר סִינַי׃ (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר׃	רציעי
2	'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;	קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־פֶּרֶךְ הַחֻטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצּוֹת׃	2

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):

(37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צתורה: קח את אהרן. קחנו דזצרים ומסכהו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים בענין נוואת המלואים צואתה חזיה (שמות כט) ועכשיו ציוס ראשון למלואים חזר וזרוז בשעת מעשה:

<p>3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'</p>	<p>וַיָּת כָּל כְּנֹשֶׁתָא כְּנוֹשׁ לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>3 וְאַתְּ כָּל-הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל- פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יְתִיה וְאַתְּכְנִישֶׁת כְּנֹשֶׁתָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>	<p>5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>
<p>6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וַיִּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת- בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>	<p>6 וַיִּקְרֵב מֹשֶׁה אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת- בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>
<p>7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת-הַכֹּהֲנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת- הַמְעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת-הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיִּאָּפֶד לוֹ בּוֹ:</p>	<p>7 וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת-הַכֹּהֲנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת- הַמְעִיל וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת-הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בַּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיִּאָּפֶד לוֹ בּוֹ:</p>
<p>8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.</p>	<p>וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת-הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל-הַחֹשֶׁן אֶת-הָאוּרִים וְאֶת- הַתֻּמִּיִּם:</p>	<p>8 וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת-הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל-הַחֹשֶׁן אֶת-הָאוּרִים וְאֶת- הַתֻּמִּיִּם:</p>
<p>9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּשֶׂם אֶת-הַמִּצְנֶפֶת עַל- רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל-הַמִּצְנֶפֶת אֶל-מֹול פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזְרַת הַקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>	<p>9 וַיִּשֶׂם אֶת-הַמִּצְנֶפֶת עַל- רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל-הַמִּצְנֶפֶת אֶל-מֹול פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזְרַת הַקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>
<p>10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל- אֲשֶׁר-בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:</p>	<p>10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל- אֲשֶׁר-בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:</p>
<p>11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.</p>	<p>וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וְאֶת-הַכִּיֹּר וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו לְקַדְּשָׁם:</p>	<p>11 וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וְאֶת-הַכִּיֹּר וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו לְקַדְּשָׁם:</p>

- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרוצה:
 (5) זה הדבר. דברים שתרמו שאני עושה לפניכם זוני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה.
 כל הענין הזה צפרשת המלואים פירשתי צואתה תלזה (סס):
 (8) את האורים. כחז של שם המפורש:
 (9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים כניץ נתן על המצנפת ממלא הניץ תלוי במצנפת:

12	And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצַק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ׃ וַאֲרִיק מִמִּשְׁחָא דְרַבּוּתָא עַל רִישָׁא אַהֲרֹן וְרַבִּי יְהִיָּה לְקַדְּשׁוּתִיהּ׃	12
13	And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁנּוּ כִּתְוִנִין וַיַּזְרִיז יְתִיהֹן הַמִּזְיִין וַאֲתָקִין לָהֶן קוֹבְעִין כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יְת מֹשֶׁה׃ וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁנּוּ כִּתְוִנִין וַיַּזְרִיז יְתִיהֹן הַמִּזְיִין וַאֲתָקִין לָהֶן קוֹבְעִין כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יְת מֹשֶׁה׃	13
14	And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיִּגֵּשׁ אֵת פֶּר הַחֲטָאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאת׃ וַיִּקְרַב יְת תוֹרָא דְחֲטָתָא וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהֵי יְת יְדִיהֹן עַל רִישׁ תוֹרָא דְחֲטָתָא׃	חמישי 14
15	And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצַק אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדָּשֶׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃ וַיִּשְׁחָט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצַק אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ וַיִּקְדָּשֶׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו׃	15
16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיָּת וְאֶת־חִלְבֵּתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ׃ וַיִּקַּח יְת תַּרְבָּא דְעַל גּוֹא וְיֵת חֲצֵר כְּבִדָּא וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלֵן וְיֵת תַּרְבֵּהֶן וַאֲסִיק מֹשֶׁה לְמַדְבָּחָא׃	16
17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בָּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ וְיֵת תוֹרָא וְיֵת מִשְׁפִּיָּה וְיֵת בָּשָׂרִיָּה וְיֵת אוֹכְלִיָּה אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמָא דְפָקִיד יְיָ יְת מֹשֶׁה׃	17
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרַב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל׃ וַיִּקְרַב יְת דְּכָרָא דְעֹלָתָא וַיִּסְמְכוּ אַהֲרֹן וּבְנוֹהֵי יְת יְדִיהֹן עַל רִישׁ דְּכָרָא׃	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחָט וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃ וַיִּשְׁחָט וַיִּזְרֹק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל מְדָבָחָא סָחֹר סָחֹר׃	19

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן ננטוה זהזזות הללו:

(12) ויצק. וימשח. צמחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריחות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. חטאו וטפלו מזירות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. צעזודה זו: לכפר עליו. מעתה

כל הכפרות:

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:

<p>20 And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.</p>	<p>וְיָת דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוֹהִי וְאָסִיק מִשֶּׁה יֵת רִישָׁא וְיֵת אֲבָרִיא וְיֵת תְּרַבָּא:</p>	<p>20 וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחֵי וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר:</p>
<p>21 And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְיֵת גִּזָּא וְיֵת כְּרַעֲיָא חֲלִיל בְּמִנָּא וְאָסִיק מִשֶּׁה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמַדְבָּחָא עֲלֵתָא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קוֹרְבָנָא הוּא קָדָם יי כְּמָא דְּפִקִּיד יי יֵת מִשֶּׁה:</p>	<p>21 וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָחַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מִשֶּׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַה עֲלֶה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>22 And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.</p>	<p>וְקָרִיב יֵת דְּכָרָא תַּנְיָנָא דְּכַר קוֹרְבָנִיא וְסִמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנוֹתָי יֵת יְדֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא:</p>	<p>שט וַיִּקְרֹב אֶת־הָאֵיל הַשְּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:</p>
<p>23 And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּכַּסּ וַיִּגְסִיב מִשֶּׁה מִדְּמֵיהָ וַיִּתֵּב עַל רוֹם אוֹדְנָא דְּאֹהֲרֵן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:</p>	<p>23 וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מִשֶּׁה מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּף אוֹזְן־אֹהֲרֵן הַיְּמָנִית וְעַל־בִּתְּחָן יְדֹ הַיְּמָנִית וְעַל־בִּתְּחָן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:</p>
<p>24 And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.</p>	<p>וְקָרִיב יֵת בְּנֵי אֹהֲרֵן וַיִּתֵּב מִשֶּׁה מִן דְּמָא עַל רוֹם אוֹדְנֵהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדֵהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֵהוֹן דִּימִינָא וַיִּזְרַק מִשֶּׁה יֵת דְּמָא עַל מַדְבָּחָא סָחוּר:</p>	<p>24 וַיִּקְרֹב אֶת־בְּנֵי אֹהֲרֵן וַיִּתֵּן מִשֶּׁה מִן־דְּמֹם עַל־תַּנְנוּף אוֹזְנֵם הַיְּמָנִית וְעַל־בִּתְּחָן יָדָם הַיְּמָנִית וְעַל־בִּתְּחָן רַגְלָם הַיְּמָנִית וַיִּזְרַק מִשֶּׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וַיִּגְסִיב יֵת תְּרַבָּא וְיֵת אֲלִיתָא וְיֵת כָּל תְּרַבָּא דְּעַל גִּזָּא וְיֵת חֲצֵר כְּבָדָא וְיֵת תְּרִתִּין כּוֹלִין וְיֵת תְּרַבְּהוֹן וְיֵת שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>25 וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֲלִיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרַת הַכְּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלָבֵתָן וְאֶת־שׁוֹק הַיְּמִין:</p>
<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּלָא דְּפִטִּירִיא דְּקָדָם יי גִּסִּיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִיתָא חֲדָא וּגְרִיצָתָא דְּלַחִים מִשֶּׁה חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוּי עַל תְּרַבָּיא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>26 וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁרוֹ לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֲלֵת מִצֶּה אַחַת וְחֲלֵת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְּמִין:</p>

(22) איל המלאים. איל השלמים שמלואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים זכהונתם:

<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיָּתֵן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃</p>	<p>27 וַיָּתֵן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה׃</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַיהוָה נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה׃</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לַיהוָה נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לַיהוָה׃</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיַּנִּיפֶהוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לַמֹּשֶׁה הָיָה לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַחֹזֶה וַיַּנִּיפֶהוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לַמֹּשֶׁה הָיָה לְמִנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּמָם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ׃</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּמָם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְ עַל־אַהֲרֹן וְעַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ׃</p>
<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו בְּשִׁילּוֹ יֵת בִּשְׂרָא בְּתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְתִמְן תִּיכְלוּן יְתִיָּה וְיֵת לַחֲמַא דְּבִסֵּל קוֹרְבָנֵיָא כַּמָּא דְּפִשְׁדִּית לְמִימֶר אַהֲרֹן וּבָנָיו יִיכְלוּנִיהּ׃</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בְּשִׁילּוֹ אֱכֹלוּ אֶת־הַבֶּשֶׂר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשֵׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלוּהוּ׃</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵר בַּבֶּשֶׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ׃</p>	<p>32 וְהַנּוֹתֵר בַּבֶּשֶׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ׃</p>
<p>33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתַּרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹון שְׁבַעַא יוֹמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹרְבָנְכוֹן אֲרִי שְׁבַעַא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹרְבָנְכוֹן׃</p>	<p>וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שְׁבַעַת יָמִים עַד יוֹם מְלֵאת יְמֵי מִלֵּאֵיכֶם כִּי שְׁבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת־יְדֵיכֶם׃</p>

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש צמנחות (עח).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שבעת ימי המלוואים בחלוק לכן (עבודה זרה לז). על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב ככל מקום חוץ מזה:

- 34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you. כִּמָּא דַּעֲבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פִּקְדִּי יְיָ לְמַעַבְד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֻן: 34 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:
- 35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded. וּפִתַּח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמֶרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי־כֵן צִוִּיתִי: 35 וּבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא תִּתְּבוּן יִימָם וּלְיָלַי שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִשְׁרֹן יֵת מִשְׁרֵת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוּן אַרִי כֵן אֶתְּפַקְדִּית: 35 וַיַּעַשׂ אֶהְרֹן וּבָנָיו אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: (ס)
- 36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses. 36 וַיַּעַשׂ אֶהְרֹן וּבָנָיו אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 138. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 162. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 165. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174.

- IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel; וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: 36 וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- 2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD. וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן קַח־לָךְ עֵגֶל בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לַעֲלֹה תְּמִימִם וְהִקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה: 2 וַיֹּאמֶר אֶל־אַהֲרֹן סֹב לָךְ עֵיגֹל בֶּן־תּוֹרִי לְחַטָּאת וְדָבָר לַעֲלֹתָא שְׁלָמִין וְקָרִיב קָדָם יְיָ:
- 3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering; וְאַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לְחַטָּאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם לַעֲלֹה: 3 וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר סֹבּוּ צִפִּיר בֶּרֶךְ עִזִּין לְחַטָּאת וְעֵיגֹל וְאֹמֶר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לַעֲלֹתָא:
- 4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you. וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחַן לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם: 4 וְתוֹר וְדָבָר לְנִכְסֵת קוּדְשִׁיא לְדַבְּחָא קָדָם יְיָ וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא אַרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְּגַלִּי לְכוּן:

(34) צוה ה' לעשות. כל שזעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ב:) לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שזעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא תמותו. האס לא תעשו כן, רי אחס חייזים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזמן שלא הטו ימין ושמאל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלאים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בקדר עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקד"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרבות הללו צאיין חוצה ליום זה:

- 5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.
- 6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'
- 7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'
- 8 So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.
- 9 And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.
- 10 But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.
- 11 And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.
- 12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.
- וַיָּקִחוּ אֹתָא אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ לְקֹדֶם מִשְׁפָּן זִמְנָא וּקְרִיבוּ כָּל-הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי יְהוָה:
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קִרְב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעֶד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קֶרְבֶּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:
- וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּקְרִיב אַהֲרֹן וְנָכַס יֵת עֹלָא דְחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ:
- וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת-הַדָּמָא אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּמָא וַיִּתֵּן עַל-קֶרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וַאֲת־הַדָּמָא יִצַק אֶל-יֶסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:
- וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכִּלְיֹת וְאֶת-הַיִּתְרֹת מִן-הַכֶּבֶד מִן-הַחֲטָאת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:
- וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:
- וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת-הַדָּמָא וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּתְּן אֶת-הַדָּמָא וְאֶת-הָעוֹלָא וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכִּלְיֹת וְאֶת-הַיִּתְרֹת מִן-הַכֶּבֶד מִן-הַחֲטָאת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:
- וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת-הַדָּמָא וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכן נצחרת (ת"כ פרשתא א, ח): את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. אילו: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חיינוה נשרפת חלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימציאו. לשון הושטה והזמנה:

13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת־הָעֹלָה הִמָּצִיאוּ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הֶרֶאֶשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְיָת עֹלָתָא אֲמִטְיָא לִיה לְאַבְרָהָא וְיָת רִישָׁא וְאַסִּיק עַל מִדְבָּחָא:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת־תִּקְרָב וְאֶת־ הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ: וַיְחַלִּיל יָת גִּוָּא וְיָת כְּרָעִיָּא וְאַסִּיק עַל עֹלָתָא לְמִדְבָּחָא:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרָב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטֵהוּ וַיִּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשׁוֹן: וַיִּקְרִיב יָת קֹרְבַּן עַמָּא וַיִּסִּיב יָת צִפִּירָא דְחַטָּאת דְּלַעֲמָא וַיִּכְסֶּיהָ וַיַּכְפֹּר בְּדָמֶיהָ כְּקִדְמָאָה:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרָב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט: וַיִּקְרִיב יָת עֹלָתָא וְעַבְדָּהּ כְּדָחוּי:	16
17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרָב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־ הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עֹלֶת הַבֶּקֶר: וַיִּקְרִיב יָת מִנְחָתָא וַיִּמְלֵא יָדָיו מִמֶּנָּה וְאַסִּיק עַל מִדְבָּחָא בֶּר מַעֲלַת צִפְרָא:	17
18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּכַּס יָת תּוֹרָא וְיָת דְּכָרָא נֶכֶסֶת קֹדֶשִׁי דְלַעֲמָא וְאַמִּטְיָא בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דָּמָא לִיה וַיִּזְרְקֵיהָ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר: וַיִּשְׁחָט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמָּצְאוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	18
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְיָת תְּרִבְיָא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֵלִיתָא וַחֲפִי גִוָּא וְכֹלִיתָא וַחֲצֵר כְּבִדָּא: וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֵלִיָּה וְהַמְכֹּסֶה וְהַכְּלִית וַיִּתֶּרֶת הַכְּבֵד:	19
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־ הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ: וַיְשִׂיאוּ יָת תְּרִבְיָא עַל חֲדָוְתָא וְאַסִּיק תְּרִבְיָא לְמִדְבָּחָא:	20
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֶת הַחֲזוֹת וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין הַיְּנִיף אַהֲרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה: וְיָת חֲדָוְתָא וְיָת שְׂקָא דִּימִינָא אַרְיִם אַהֲרֹן אֲרָמָא קֳדָם יי כְּמָא דְּפִקִּיד מֹשֶׁה:	21

(15) ויחטאהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדבה זויקרא (ציה כ):

(17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:

(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות קכ):

<p>22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.</p>	<p>וַאֲרִים אֶהָרֶן יֵת יְדוּהִי לְעֹמָא וּבְרִיכְנוּן וְנָחַת מִלְמַעְבַּד חֲטָאָה וְעֹלָתָה וְנִכְסַת קֹדֶשִׁיא:</p>	<p>22 וַיִּשָּׂא אֶהָרֶן אֶת־יָדָיו אֶל־ הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מִעֲשֵׂת הַחֲטָאָה וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:</p>
<p>23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.</p>	<p>וְעָל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ יֵת עֲמָא וְאַתְגְּלִי יִקְרָא דִּי לְכָל עֲמָא:</p>	<p>23 וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־ הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־ כָּל־הָעָם:</p>
<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַנִּפְקַת אִישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ וַנֹּאכַלֶּת עַל מִדְבָּחָא יֵת עֹלָתָה וְיֵת תְּרִבִּיא וְנִחָא כָּל עֲמָא וַשְּׁבַחוּ וַנִּפְּלוּ עַל אַפְיָהוֹן:</p>	<p>שלישי וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֶת־ הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְנוּ וַיִּפְּלוּ עַל־ פְּנֵיהֶם:</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַנְּסִיבוּ בְנֵי אֶהָרֶן נָדָב וְאַבִּיהוּא גִבֹּר מַחֲתִיתִיה וַיִּהְיוּ בַּהֲוֹן אִישְׁתָּא וַשְּׁוִיאוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת בְּסַמִּין וַקְרִיבוּ קֳדָם יְיָ אִישְׁתָּא נֹכְרִיתָא דְּלֹא פִקִּיד יְתֵהוֹן:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ בְנֵי־אֶהָרֶן נָדָב וְאַבִּיהוּא אִישׁ מַחֲתָתוֹ וַיִּתְּנוּ בָּהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַנִּפְקַת אִישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ וַנֹּאכַלֶּת יְתֵהוֹן וּמִיתוּ קֳדָם יְיָ:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן הוּא דְּמַלִּיל יְיָ לְמִימַר בְּקִרְיָבִי אַתְקַדֵּשׁ וְעַל אִפִּי כָּל עֲמָא אַתְיַשֵּׁר וְשִׁתִּיק אֶהָרֶן:</p>	<p>3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דָּבָר יְהוָה לֵאמֹר וְלִפְנֵי בְּקִרְבִי אֶקְדֹּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָּל־ הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אֶהָרֹן:</p>

(22) ויברכם. זרחת כהנים, יצרכן, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח:
(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מנאמי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על חורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וזיאה טעונות זרחה, מה ירידה מעין עצודה, אף זיאה מעין עצודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרצו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער ואומר, יודע אני שכעס הקב"ה עלי, וצבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונחציישתי, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' לאלהינו עלינו (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה צמעה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמם צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנחכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר לזה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ומדעו שהמקום בחר בו:
(24) וירנו. כתרומו:
(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. מדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאימא דויקרא רבה (יב, א):

<p>And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>ויקרא משה אל־מישאֵל וְאֶל־עֶזְרָאֵל בְּנֵי עֻזִּיאֵל אֲחֵיבְרָהִי דֹאֲהֲרֹן וַאֲמַר לָהֶן קְרֹבֻּ טוּלוּ יֵת אֲחֵיכֶן מִן קֹדֶם קִידָשָׁא לַמִּבְרָא לַמִּשְׁרִיתָא:</p>	<p>4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל־עֶזְרָאֵל בְּנֵי עֻזִּיאֵל דָּד אֲהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאוּם בְּכַתְּנֵיהֶן וַיִּטְלוּנִין בְּכַתְּנֵיהֶן לַמִּבְרָא לַמִּשְׁרִיתָא כְּמֹא דְמִלִּיל מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאוּם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>6 וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְעֶזְרָאֵר וּלְאִיתָמָר בְּנֵיהִי רִישִׁיכֹן לֹא תִרְבֹּזן פִּירֻעַ וּלְבוּשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּן וְלֹא תִמְוִתוּן וְעַל כָּל כְּנֻשְׁתָּא יְהִי רִוּגָא וְאֲחֵיכֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּן יֵת יְקִידָתָא דְאִיקִיד יי:</p>	<p>6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וּלְעֶזְרָאֵר וּלְאִיתָמָר בְּנָיו רִאשִׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמְתּוּ וְעַל כָּל־הַעֲדָה יִקְצֹף וְאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרָף יְהוָה:</p>
<p>And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>7 וּמִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹדוּ דְלִמָּא תִמְוִתוּן אַרִי מִשַׁח רַבּוּתָא דִּי עֲלִיכֹן וְעַבְדוּ כְּפִתְרִמָּא דְמֹשֶׁה:</p>	<p>7 וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תִצְאוּ פֶן־תָּמֻתוּ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כְּדִבַּר מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Aaron, saying:</p>	<p>8 וּמִלִּיל יי עִם אֲהֲרֹן לְמִימַר:</p>	<p>8 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>9 חֲמַר וּמְרֹנִי לֹא תִשְׁתִּי אֶת וּבְנֶךָ עִמָּךְ בְּמִיעֲלִכֹן לַמִּשְׁכָּן זִמְנָא וְלֹא תִמְוִתוּן קִיָּם עֲלֵם לְדִרְיִכֹן:</p>	<p>9 גִּין וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אֶתְהוּ וּבְנֵיךָ אִתְךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדי שמה לגבי ישראל ונקדש בקצדי (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכובדי (זכאים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום, והייתי סבור או כי או צר, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רצה יב, ז). וידום אהרן. קבל שחר על שחיקתו, ומה שחר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שמויי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צנחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקב"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומחללה, ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נורא אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

(4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וצני קהת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאלם האומר לחצירו, העזר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לחוך חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שצביל אסור בתפוסות (מועד קטן יד:), אצל אחס אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל צה:

<p>10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;</p>	<p>וּלְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:</p>	<p>10 וּלְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹלֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:</p>
<p>11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'</p>	<p>וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת כָּל־קִוְיָא דְּמִלִּיל יֵי לְהוֹן בְּיָדָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>11 וּלְהוֹרֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֶהֱרֹן וְעִם אֶלְעָזָר וְעִם אִיתָמָר בְּנוֹהֵי דְּאַשְׁתָּארוּ סְבוּ יֵת מִנְחָתָא דְּאַשְׁתָּארת מְקוֹר־בְּנִיָּא דִּיֵּי וְאֶכְלוּהָ פְטִיר בְּסִטֵּר מִדְּבָחָא אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:</p>	<p>12 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן וְאֶל־אֶלְעָזָר וְאֶל־אִיתָמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קַחוּ אֶת־הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאֶכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא:</p>
<p>13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְתִיכְלוּן יֵתָא בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ אֲרִי חוּלְקָהּ וְחוּלְקָהּ בְּנֵהּ הִיא מְקוֹר־בְּנִיָּא דִּיֵּי אֲרִי כֵן אֲתַפְקִידִית:</p>	<p>13 וְאֶכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקָּהּ וְחֻק־בְּנִיָּהּ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי־כֵן צֻוִּיתִי:</p>
<p>14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְיֵת חֲדָיא דְּאַרְמוּתָא וְיֵת שְׁקָא דְּאַפְרָשׁוּתָא תִּיכְלוּן בְּאַתֵּר דְּכִי אֵת וּבְנֵהּ וּבְנֵהּ עִמָּךְ אֲרִי חוּלְקָהּ וְחוּלְקָהּ בְּנֵהּ אֲתִיְהִיבוּ מִנְּכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14 וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹּאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבְנִיָּהּ וּבְנֵיָהּ אִתָּךְ כִּי־חֻקָּהּ וְחֻק־בְּנִיָּהּ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאבם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואם להיכל, בגשמים למזבח מנין, נאמר כאן צבואת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים צבואת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח צבואת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח צבואת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתדלילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זכאים י:):

(11) ולהורת. למד, שאסור שיכור צהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וזניך אִסְףּ ולא תמותו, כהנים צעודתם מיתה, ואין חכמים צהורתם צמיתה:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וצִלְהָרֹן הַקֹּהֵן ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי צנים, שנאמר וְאַשְׁמִיד פְּקִידוֹ מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה צטלה מחסה, שנאמר וְאַתְּפֹלֵל גַּם צֶעַד אֶלְהָרֹן צֶעַת הָהוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונין (זכאים קא:): את המנחה. זו מנחת שמיינו ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לָצִנּוֹת חק בקדשים: כי כן צויתי. צאנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זכאים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: האכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם במקום קדוש, אכלו אלו אין זריכים תוך הקלעים, אכל זריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזוהרים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה וזניך צחלק, אכל צנתיך לא צחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך נתנו, חק לצנים, ואין חק לצנות (ת"כ שם י):

15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'

16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:

17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?

18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'

19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?

שָׁקָא דְאַפְרָשִׁיתָא וְחִדְיָא דְאַרְמוּתָא עַל קוֹרְבָנֵי תְרִבְיָא וְיִיתֹוֹן לְאַרְמָא אֲרָמָא קָדֶם יְיָ וְיִהְיִי לָךְ וּלְבָנֶיךָ עִמָּךְ לְקִיָּם עָלֵם כְּמָא דְפִקְדִי יְיָ:

וַיִּתְּ צִפִּירָא דְחֻטָּאתָא מִתְבַּע תְּבַעִיה מֹשֶׁה וְהָא אֲתוּקֵד וְרִגְזִי עַל אֱלֻעֶזֶר וְעַל אִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן דְאַשְׁתָּארוּ לְמִימַר:

מִדִּין לֹא אֲכַלְתִּין יֵת חֻטָּאתָא בְּאַתְר קֹדֶשׁ אֲרִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא וְיָתָה יִהְיִי לָכֹון לְסַלְחָא עַל חוֹבֵי כְּנֻשְׁתָּא לְכַפֵּרָא עַל־יָהוֹן קָדֶם יְיָ:

הָא לֹא אֲתַעַל מִדְמָה לְבֵית קוֹדֶשָׁא גְּנוּאָה מִכָּל תִּיכְלוּן יָתָה בְּקוֹדֶשָׁא כְּמָא דְפִקְדִיָּת:

וּמִלִּיל אֶהֱרֹן עִם מֹשֶׁה הָא יוֹמָא דִּין קָרִיבוּ יֵת חֻטֹּותָהוֹן וְיֵת עֲלוּתָהוֹן קָדֶם יְיָ וְעִרְעָא יָתִי עֶקֶן כְּאַלִּין אֱלֹו פֹון אֲכֻלִּית חֻטָּאתָא יוֹמָא דִּין תִּתְקִין קָדֶם יְיָ:

15 שֹׁק הַתְרוּמָה וְחִזָּה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֹלְבִים יָבִיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לָךְ וּלְבָנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶק-עוֹלָם כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:

וְאַתָּה שְׁעִיר הַחֻטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל-אֱלֻעֶזֶר וְעַל-אִיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנוֹתָרִים לֵאמֹר:

מִדּוּעַ לֹא-אֲכַלְתֶּם אֶת-הַחֻטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא וְאַתְּהוּ נָתַן לָכֶם לִשְׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:

18 הֵן לֹא-הוֹבֵא אֶת-דְּמָמָה אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹול תֹאכְלוּ אֹתָהּ בְּקֹדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי:

19 וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חֻטָּאתָם וְאַתְּ-עֹלְתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֹתִי כְּאַלְהָה וְאֲכַלְתִּי חֻטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:

(15) שֹׁק הַתְרוּמָה וְחִזָּה הַתְּנוּפָה. לִשְׁוֹן אֲשֵׁר הוֹנֵף וְאֲשֵׁר הוֹרֵם. תְּנוּפָה מוֹלִיךְ וּמַצִּיא תְרוּמָה מֵעֹלָה וּמוֹרִיד. וְלֹמָה חֲלֹקן הַכְּחוּצַת תְּרוּמָה בְּשֹׁק וּתְנוּפָה בְּחִזָּה. לֹא יִדְעוּ. שְׁנֵינִים בְּהִרְמָה וְהִנֵּפָה: עַל אֲשֵׁי הַחֹלְבִים. מִכָּאֵן שֶׁחֲלָצִים לְמִטָּה בְּשַׁעַת תְּנוּפָה, וְיִשׁוּב הַמִּקְרָאוֹת שֶׁלֹּא יִכְחִישׁוּ זֶה אֶת זֶה כְּזֶר פִּרְשָׁתִּי שֶׁלִּשְׁתֵּן בְּזוֹ אֶת אֶהֱרֹן (לְעִיל ז, ל): (16) שְׁעִיר הַחֻטָּאת. שְׁעִיר מוֹסְפִי רֹאשׁ חוֹדֶשׁ. וְשִׁלְשָׁה שְׁעִירֵי חֻטָּאוֹת קָרְבוּ בִּזְיוֹם שְׁעִיר עוֹשִׁים, וְשְׁעִיר נֶחֱשׁוֹן, וְשְׁעִיר רֹאשׁ חוֹדֶשׁ, וּמִכּוֹלֵן לֹא נִשְׂרָף אֵלָּא זֶה, וְנִחְלָקוּ בְּזֶר חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, (בַּת"פ פֶּרֶק ב, ח"י) יֵשׁ אֲוֹמְרִים מִפְּנֵי טוֹמְאָה שְׁנִגְעָה בִּזְיוֹם נֶחֱשׁוֹן, וְיֵשׁ אֲוֹמְרִים מִפְּנֵי אֲנִיּוֹת נֶחֱשׁוֹן, לְפִי שֶׁהוּא קֹדֶשׁ דּוֹרוֹת, אֲבָל בְּקִדְשֵׁי שְׁעֵה סְמִכּוֹ עַל מֹשֶׁה שֶׁאִמַּר לֹהֶם בְּמִנְחָה וְאֲכֹלוּהָ מִנּוֹת: דְּרוֹשׁ דְּרַשׁ. שְׁתֵּי דְרִישׁוֹת הֵלְלוּ, מִפְּנֵי מַה נִּשְׂרָף זֶה, וּמִפְּנֵי מַה נִּאֲכָלוּ אֵלּוּ, כִּךְ הוּא בְּחִזָּה כְּהֵנִים (פֶּרֶק ב, ג) עַל אֱלֻעֶזֶר וְעַל אִיתְמָר. בְּשִׁצִּיל כְּזוֹדוֹ שֶׁל אֶהֱרֹן הִפְךָ פְּנִיו כְּנֶגֶד הַבָּנִים וְכַעַס: לֵאמֹר. אִמַּר לֹהֶם הַשִּׁיבוּנִי עַל דְּצִרִי:

(17) מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֶת הַחֻטָּאת בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ. וְכִי חוּץ לְקֹדֶשׁ אֲכֹלוּהָ, וְהֵלָא שְׂרָפוּהָ, וּמַהוּ אֲוֹמַר בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ, אֵלָּא אִמַּר לֹהֶם שְׂמָא חוּץ לְקֹלְעִים יֵאָחַז וּנְפִסְלָה: כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא. וּנְפִסְלָת בְּזִיוָא, וְהֵם אִמְרוּ לוֹ לֹא, אִמַּר לֹהֶם הוֹאִיל וּבַמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ הִיתָה, מִדּוּעַ לֹא אֲכַלְתֶּם אֹתָהּ: וְאוֹתָהּ נָתַן לָכֶם לִשְׂאת וְגו'. שֶׁהַכְּהֵנִים אוֹכְלִים וְצִעֲלִים מִתְּכַפְּרִים: לִשְׂאת אֶת עוֹן הָעֵדָה. מִכָּאֵן לְמַדְנוּ שֶׁשְׁעִיר רֹאשׁ חוֹדֶשׁ הִיָּה, שֶׁהוּא מְכַפֵּר עַל עוֹן טוֹמְאָה מִקֹּדֶשׁ וּקְדָשִׁי, שְׁחֵטָא שְׁמִינִי וְחֵטָא נֶחֱשׁוֹן לֹא לְכַפֵּר בָּאוּ:

(18) הֵן לֹא הוֹבֵא וְגו'. שְׂאִילוֹ הוֹבֵא הִיָּה לֹכֵס לְשִׂרְפָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל חֻטָּאת אֲשֶׁר יִצָּא מִדְּמָה וְגו' (וִיקְרָא ו, כג): אֲכֹול תֹאכְלוּ אֹתָהּ. הִיָּה לֹכֵס לְאֲכֹלָה אֵף עַל פִּי שְׂחֵטָה אֲוִינִים: כְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי. לֹכֵס בְּמִנְחָה:

- 20 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַשְּׁמַע מֹשֶׁה וַשְּׁפֶר בְּעֵינָיו הִי: 20 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַשְּׁמַע מֹשֶׁה וַשְּׁפֶר בְּעֵינָיו: (פ)
- XI And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֵאמֹר: 2 שִׁי
- 2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth. 2 דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ: 2
- 3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat. 3 כָּל־מִפְרָסֶת פְּרָסָה וְשֹׁסַעַת וְשֹׁסַע פְּרָסֶת מַעֲלַת גֵּרָה בְּבִהֶמָה אֹתָהּ תֹּאכְלוּ: 3
- 4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you. 4 אֲדָא אֶת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֵּשְׁלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְרָסֵי הַפְּרָסָה אֶת-הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֵּרָה הוּא וּפְרָסָהּ לֹא אֵינְנוּ מִפְרָסִים טָמֵא הוּא סְדִיקָא מְסָאב הוּא לְכוּן: 4

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עו, שנאמר וידַבֵּר הָעָם וגו' (במדבר כא, ה). אפשר משה קָפָה על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדריך כבוד, אמרו, אינו דדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו דדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר ויאמר אֶלְעָזָר הִפָּקֶן אֶל אֲנָשֵׁי הָעֵזָא וגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מלאכתו בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרבים, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (זבחים קא): ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים בָּנִי, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו': היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות: (20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יב):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לאמר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשוו צדמימה וקבלו עליהם גזירת המקום מהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הבדילם מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא חסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ב): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף צפרי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן צפריים וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהזהמה בכלל חיה (חולין עא.):

(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ו: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צפרי צפרינין, כתרומתו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת פנים הנקראים (שמואל-ב יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פֶּשְׁקָא, שע"י הגרה האוכל נפטר ומת: בבמה. חיצוה וזיתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא צמעי אמו: אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעצור עליה בעשה ולא תעשה (זבחים לד):

<p>And the rock-badger, because he 5 cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>וְיֵת טִבְזָא אֲרִי מְסִיק פֶּשֶׁרָא הוּא וּפְרָסְתִּיהָ לֹא סְדִיקָא מְסַאב הוּא לְכוּן:</p>	<p>5 וְאֶת־הַשָּׂפָן כִּי־מַעֲלָה גֵרָה הוּא וּפְרָסָה לֹא יַפְרִיס טִמָּא הוּא לָכֶם:</p>
<p>And the hare, because she 6 cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you</p>	<p>וְיֵת אֲרִנְבָא אֲרִי מְסַקָא פֶּשֶׁרָא הִיא וּפְרָסְתָּהּ לֹא סְדִיקָא מְסַאבָּהּ הִיא לְכוּן:</p>	<p>6 וְאֶת־הָאֲרִנְבֶּת כִּי־מַעֲלָת גֵּרָה הִוא וּפְרָסָה לֹא הַפְרִיסָה טִמְאָה הִוא לָכֶם:</p>
<p>And the swine, because he 7 parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.</p>	<p>וְיֵת חִזִּירָא אֲרִי סְדִיק פְּרָסְתָּא הוּא וּמְטִלְפִין טִלְפִין פְּרָסְתִּיהָ וְהוּא פֶּשֶׁרָא לֹא פֶשֶׁר מְסַאב הוּא לְכוּן:</p>	<p>7 וְאֶת־הַחִזִּיר כִּי־מַפְרִיס פְּרָסָה הוּא וְשֵׁסַע שֵׁסַע פְּרָסָה וְהוּא גֵרָה לֹא־יִגֹּר טִמָּא הוּא לָכֶם:</p>
<p>Of their flesh ye shall not eat, 8 and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.</p>	<p>מִבְשָׂרָהוֹן לֹא תִכְלוּן וּבְנִבְלָתָהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מְסַאבִין אֲנִי לְכוּן:</p>	<p>8 מִבְשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טִמְאִים הֵם לָכֶם:</p>
<p>These may ye eat of all that are 9 in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.</p>	<p>יֵת דִּין תִּכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּמִיָּא בְּיַמְמִיָּא וּבְנַחְלִיָּא יִתְהוֹן תִּכְלוּן:</p>	<p>9 אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סְנַפִּיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּמַּיִם בְּיַמִּים וּבְנַחְלִים אַתֶּם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>And all that have not fins and 10 scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,</p>	<p>וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקִלְפִין בְּיַמְמִיָּא וּבְנַחְלִיָּא מִכָּל רִחְשָׂא דְּבַמְיָא וּמִכָּל נִפְשָׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שְׂקִצָא אֲנִי לְכוּן:</p>	<p>10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סְנַפִּיר וְשִׁשְׁקָשֶׁת בַּיַּמִּים וּבְנַחְלִים מִכָּל שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שִׁשְׁקֵן הֵם לָכֶם:</p>
<p>and they shall be a detestable 11 thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.</p>	<p>וְשִׂקִצָא יִהְיוּ לְכוּן מִבְּסָרָהוֹן לֹא תִכְלוּן וְיֵת נְבִילָתָהוֹן תִּשְׂקִצוּן:</p>	<p>11 וְשִׁשְׁקֵן יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נְבִלָתָם תִּשְׂקִצוּ:</p>

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צ"כ פרק ג, ז): מבשרם. על צהרם בזהרה, ולא על עצמות וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהוה ישראל מזההים על מגע נבלה, תלמוד לומר וְאֶת־הַחִזִּיר וכו' (ויקרא כא, ח), כהנים מזההין, ואין ישראל מזההין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, צרגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייז אדם לטהר עצמו צרגל):

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשִׁשְׁקֵן קשקשים הוא לְבוֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרושש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו צנות טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהה על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרצות יבחושין שסינן (חולין סז.), יבחושין מושיילונ"ש בלע"ז:

12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סָנְפִיר כָּל דָּלִית לִיהֶ זַיְצִין וְשִׁשְׁשֶׁת בָּמִים שֶׁקֶן הוּא וְקָלְפִין בְּמֵיָ שִׁקְצָא הוּא לָכֵן:
13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the osprey;	וְאֶת־אַלְהֵ תִשְׁקֻצוֹ מִן־הָעוֹף וְיֵת אֵלִין תִּשְׁקֻצוֹן מִן עוֹפֵא לֹא יֵאָכְלוּ שֶׁקֶן הֵם אֶת־ לֹא יִתְאָכְלוּן שִׁקְצָא אֲנֹן הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֲנִיָּה:
14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָה וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנְהָ לְמִינֵהָ:
15	every raven after its kinds;	אֶת כָּל־עֹרֵב לְמִינֵוֹ: יֵת כָּל עוֹרְבָא לְזִנְהָ:
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת בֶּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתְּחֻמָּס וְיֵת בֶּת נַעֲמִיתָא וְצִיָּא וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּץ וְצִפּוֹר שִׁחְפָא וְנִצָּא לְזִנְהֵי: לְמִינֵהוּ:
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשֶּׁלֶף וְאֶת־ וְקִדְיָא וְשְׁלִינֹנָא וְקַפּוֹפָא: הַיַּנְשּׁוֹף:
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנַשְׁמַת וְאֶת־הַקָּאָת וּבִזְיָא וְקִרְיָא וְאֶת־הַרְחָם:
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה וְחִזְרִיתָא וְאִבּוֹ לְזִנְהָ וְנֶגֶד לְמִינֵהָ וְאֶת־הַדּוֹכִיפֶת וְאֶת־ הָעֵטְלָף:
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שֶׁרֶץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־ כָּל רַחֲשָׁא דְעוֹפֵא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שֶׁקֶן הוּא לָכֵן:

(12) אשר אין לו גוף. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, הא אם היו לו במים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יצמות קיד). שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יב), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר בו למינה, למינו, למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

(16) הנץ. אישפרו"ר:

(17) השלף. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגזיה) דגים מן הים, וזהו שתרגס אונקלוס וְשְׁלִינֹנָא: כוס וינשוף. הם זאית"ש הזועקים בלילה, ויש להם לסתות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין יי"ץ:

(18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת בלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עיניים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לבנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה בזמנות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן: הדוכיפת. מרגול הצר, וְכַפְלָתוֹ כפולה, ובלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, וְנֶגֶד טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שחזו (דף סח:):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון צבאים וזרעין ויתושין וחגבים:

21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	בָּרֶם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רַחֲשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיהּ קְרָסוּלִין מַעֲלִי רַגְלֵהּ לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל אֶרֶץ:	אֲךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־ (כ' לֹא) [ק' לֹא] כְרָעִים מִמֶּעַל לְרַגְלָיו לִנְתֹר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ:	21
22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	יֵת אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבָא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה וְיֵת חַרְגֹּלָא לְזִנְיָה וְיֵת חִגְבָּא לְזִנְיָה:	אֶת־אֲלִיהּ מִהֶם תֹאכְלוּ אֶת־הָאֲרֵבָה לְמִינֹו וְאֶת־הַסְּלֶעַם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגֵל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחִגָּב לְמִינֵהוּ:	22
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל רַחֲשָׁא דְעוֹפָא דְלִיהּ אַרְבַּע רַגְלִין שְׂקָצָא הוּא לְכֻם:	וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שְׂקָץ הוּא לָכֶם:	23
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרַב בְּנִבְלַתְהוֹן וְיֵהי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:	וְלֹאֲלִיהּ תִּטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	24
25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל דִּישׁוּל מִנִּבְלַתְהוֹן יִצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיֵהי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:	וְכָל־הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	25
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that to toucheth them shall be unclean.	לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא פִּרְסָתָהּ וְטַלְפִּין לִיתְהָא מִטְּלָפָא וּפִשְׂרָא לִיתְהָא מִסְּקָא מְסֻאָבִין אֲנִין לְכֻן כָּל דִּיקָרַב בְּהוֹן וְיֵהי מְסֻאָב:	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפִּרְסַת פִּרְסָהּ וְשִׁסְעוּ אֵינְנָה שִׁסְעַת וְגִרָה אֵינְנָה מִעַלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא:	26
27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל דְּמַהֲלִיף עַל יְדֵהִי בְּכָל חִיתָא דְמַהֲלִקָא עַל אַרְבַּע מְסֻאָבִין אֲנִין לְכֻן כָּל דִּיקָרַב בְּנִבְלַתְהוֹן וְיֵהי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:	וְכָל הַחִלָּף עַל־כַּפְּיוֹ בְּכָל־הַחִיָּה הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנִּגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	27

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממעל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרואה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק צאותו שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו נקראין צה, ארבעה סימני טהרה נאמרו צהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכתובים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציין צאותו שביטותיו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), וצריך שיהא שמו חגב, וצוה אין אנו יודעים להצדיל ציניהם:

(23) וכל שרץ העוף וגו'. צוה ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):

(24) ולאֲלִיהּ. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר נגעי תסם יש טומאה:

(25) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא ד, ז):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שבסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:

28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְהַנֶּשֶׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב רִמְשָׁא מִסָּאבִין אֲנִין לְכוֹן: (ס)
29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בִּשְׂרָץ הַשָּׂרִץ עַל־הָאָרֶץ הַחֲלָד וְהַעֲכָבֵר וְהַחֹבֵב לְמִינֵהוּ: וְדִין לְכוֹן דְּמִסָּאב בְּרִחְשָׁא דְרִחִישׁ עַל אֶרְעָא חוּלְדָּא וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְזִנְוֵהִי:
30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהַאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְּנַשְׁמָת: וְיִלָּא וְכוּחָא וְהַלְטָתָא וְחוּמָטָא וְאַשְׁוִיתָא:
31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּה הַטָּמֵאִים לָכֶם בְּכָל־הַשָּׂרִץ כָּל־הַנִּגַּע בָּהֶם בְּמָתָם יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב: אֲלִין דְּמִסָּאבִין לְכוֹן בְּכָל־רִחְשָׁא כָּל דִּיקָרֵב בָּהוֹן בְּמִוְתָּהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:
32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.	וְכָל אֲשֶׁר־יִפֹּל־עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטָּמֵא מִכָּל־כְּלִי־עֵץ אוֹ בְּגָד אוֹ־עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל־כְּלִי אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבֵא וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר: וְכָל דִּיפּוֹל עָלֵהִי מִנְהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסָּאב מִכָּל מָאן דְּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מִשְׂעָ אוֹ שֶׁק כָּל מָאן דִּיתַעֲבִיד עֲבִידָא בָּהוֹן בְּמִיָּא יִתַּעַל וְיְהִי מִסָּאב עַד רִמְשָׁא וְיִדְכִי:
33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.	וְכָל־כְּלִי־חֶרֶשׁ אֲשֶׁר־יִפֹּל מֵהֶם אֶל־תּוֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטָּמֵא וְאֵתוֹ תִּשְׁבְּרוּ: וְכָל מָאן דִּיחֶסֶף דִּיפּוֹל מִנְהוֹן לְגִנְיָה כָּל דְּבִגְדִיָּה יִסָּתֵאב וְיִתִּיה תִּתְבָּרוֹן:
34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.	מִכָּל־הָאֵכֹל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מַיִם יִטָּמֵא וְכָל־מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל־כְּלִי יִטָּמֵא: מִכָּל מִיכָּל דְּמִתְאָכִיל דִּייעָלוֹן עָלֵהִי מִיָּא יְהִי מִסָּאב וְכָל מִשְׁקָא דִּישְׁתִּיתִי בְּכָל מָאן יְהִי מִסָּאב:

(27) על כפיו. כגון כלז ודוז וחמול: טמאים הם לכם. למגע:
 (29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא במגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, ולכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לנפרדע:
 (30) אנקה. הריו"ן: הלטאה. לשרד"ה: החמט. לימ"א: הנשמת. טלפ"א:
 (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. בהערב השמש (יצמות עה.):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:). כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל צחוכו): ואתו תשבדור. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):
 (34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר צחוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישטה בכל כלי והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דצרים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיצאו עליו מים פעם אחת, ומשצאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכן

<p>And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.</p>	<p>וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנִּבְלַתָּהֶם וְכָל דִּיּוּבֹל מִנִּבְלַתָּהֶם עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירָיִם עָלֹהֵי יְהִי מִסָּאב תַּנּוּר יִתֵּן טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ וְכִירָיִם יִתְרַעֲוּ מִסָּאֲבֵי אֹנֹן וּמִסָּאֲבֵי יִהְיוּ לָכֵן אֲנֹן וּמִסָּאֲבֵי יִהְיוּ לָכֵן </p>
<p>Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.</p>	<p>אֵךְ מַעֵין וּבֹר מְקוּהַּ-מַּיִם בְּרֵם מַעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישֶׁת יְהִי טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם מֵאָ יְהִי דָּכִי וְיִדְקֶרֶב יִטְמָא בְּנִבְלַתָּהֶם יִהְיֶה מִסָּאֲבֵי </p>
<p>And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.</p>	<p>וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל-כָּל- נֶאֱרִי יִפֹּל מִנִּבְלַתָּהֶם עַל זֶרַע זָרוּעַ אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר כָּל בֶּר זֶרַע זָרוּעַ דִּיּוּדְרַע הוא דָּכִי הוּא </p>
<p>But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.</p>	<p>וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל נֶאֱרִי יִתְהַבֹּן מֵאָ עַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טַמְאָ הוּא בֶּר זֶרַעַא וְיִפֹּל מִנִּבְלַתָּהֶם לָכֵם: (ס) עָלֹהֵי מִסָּאֲבֵי הוּא לָכֵן </p>
<p>And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר- נֶאֱרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא היא לָכֵם לֹאכְלָהּ הִנֵּגַע דִּהִיא לָכֵן לְמִיכַל דִּיּוּדְרַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב בְּנִבְלַתָּהּ יִהִי מִסָּאֲבֵי עַד רְמָשָׂא רְמָשָׂא </p>

יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין וולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ.): יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אינו הטומאה והכלי שנטמא ממנו וולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת בתוכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ואתה הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עזמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחזור, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקב החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בצליה: וטמאים יהיו לבם. שלא תאמר מנזוה אני לטומאם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחזרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בחוך מעין ובור ונוגע בצלחת יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטיל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בצלחתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונין. זרוע שם דבר הוא, כמו ויטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יצ): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחזור אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. צין מים, צין שאר משקין, צין הם על הזרע, צין הזרע נפל לחוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא בעצמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא בעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח:):

- 40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even. וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֹתָהּ נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְדֹיִכּוֹל מִנִּבְלָתָהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיֶה מְסָאָב עַד רִמְשָׁא וְדִישׁוּל יֵת נִבְלָתָהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיֶה מְסָאָב עַד רִמְשָׁא:
- 41 And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten. וְכָל-הַשֹּׁרֶץ הַשֹּׁרֶץ עַל-הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: וְכָל רִחְשָׁא דְרִחִישׁ עַל-הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכֵל: וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל מְעוֹהִי וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל אֲרֻבַּע עַד כָּל סְגִיּוֹת רִגְלִין בְּכָל רִחְשָׁא דְרִחִישׁ עַל אֲרֻבַּע לֹא תִכְלוּנְגוֹנוֹן אֲרִי שֶׁקֶץ אֲנוּן:
- 42 Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing. כָּל הַחַיָּה עַל-גִּחְוֹן וְכָל הַחַיָּה עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-הַשֹּׁרֶץ מִרְבֵּה רִגְלִים לְכָל-הַשֹּׁרֶץ הַשֹּׁרֶץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי-שֶׁקֶץ הֵם:
- 43 Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby. אַל-תִּשְׁקְצוּ אֶת-נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשֹּׁרֶץ הַשֹּׁרֶץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: לֹא תִשְׁקְצוּ יֵת נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל רִחְשָׁא דְרִחִישׁ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמְאוּ בָהֶם: פֹּה בְּהוֹן:
- 44 For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth. כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל-הַשֹּׁרֶץ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ: וְהִתְקַדְּשׁוּן וְהִיִּיתֶם קְדִישִׁין וְהִיִּיתֶם קְדִישִׁין וְהִיִּיתֶם קְדִישִׁין אֲרִי קָדִישׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ יֵת נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל רִחְשָׁא דְרִחִישׁ עַל אֲרֻבַּע:

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צריך כבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול טמאנו אכילתו, כשהוא אומר נבלת עוף טהור נצלה וקרקסה לא יאכל לטמאה זה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חזירו בצית הבליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מז:). וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שצבולין, ואת הזיזין שצבדשים (חולין טז:). שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להביא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להביא את החפושית, אשקרב"ט זלעז"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתו, שהרי כחצי נפשותיכם, ואין שקץ נפש צמגע, וכן ולא טמאו באכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:). אכל פומיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:

<p>For I am the LORD that brought 45 you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>כִּי־אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי: אֲדַרְשׁ אֶתְכֶם וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים לְמַעַן אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים: אֲדַרְשׁ אֶתְכֶם וְתִהְיוּ קְדוֹשִׁים לְמַעַן אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>This is the law of the beast, and 46 of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרֹמֶשֶׂת בַּמַּיִם וְלִכְל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ: זֹאת תוֹרַת הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל־נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרֹמֶשֶׂת בַּמַּיִם וְלִכְל־נֶפֶשׁ הַשֹּׁרֶצֶת עַל־הָאָרֶץ:</p>	<p>46</p>
<p>to make a difference between the 47 unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכֵל: (פ) לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין הַחַיָּה הַנֹּאכֶלֶת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכֵל:</p>	<p>סא פסוקים</p>
<p><i>The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 140. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 165. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 169.</i></p>		
<p>XII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>	<p>תזריע</p>
<p>Speak unto the children of Israel, 2 saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דְּוֹתָהּ טָמְאָה: מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר אֶתְהָא אֲרִי תַעֲדִי וְתִלִּיד דָּכָר וְתִהְיִי מְטֵמָא שִׁבְעָא יוֹמִין כִּיּוֹמֵי רִיחּוּק סְאִיבְתָּה תִּהְיִי מְטֵמָא:</p>	<p>2</p>
<p>And in the eighth day the flesh 3 of his foreskin shall be circumcised.</p>	<p>וּבְיוֹמָא תְּמִינָא יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיתָּה: וּבְיוֹמָא תְּמִינָא יִתְגַּזֵּר בְּשָׂרָא דְּעוֹר לְתִיתָּה:</p>	<p>3</p>
<p>And she shall continue in the 4 blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.</p>	<p>וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תָּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל־ קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מְלֵאת יָמֶי טְהָרָה: וְתִלְתִּין וְתִלְתָּא יוֹמִין תִּתִּיב בְּדָם דְּכוּן בְּכָל קוֹדֶשָׁא לֹא תִקְרַב וְלִמְקֻדָּשָׁא לֹא תִיעוֹל עַד מְשָׁלֵם יוֹמֵי דְּכוּתָהּ:</p>	<p>4</p>

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מצותי העליתי אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, זכונן כתיב הוואאתי, וכאן כתיב המעלה, חנא דזי רזי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ז"מ סא:)):

(47) להבדיל. לא בלבד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צון: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חצוי של קנה, לנשחט רוב: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צזי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין שנולדו זה סימני טרפה כשרה, לנולדו זה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצרתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורמו נחפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרצות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:): כימי נדת דותה הטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה בטומאת לידה, ואפילו נפתח הקבר בלא דם: דותה. לשון דבר הוצ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה:

<p>But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.</p>	<p>וְאִם-נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְטָמְאָה וְאִם נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְחָיָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם מִסֹּאֲבָא אַרְבַּעַת עָשָׂר כְּרִיחוּקָה וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא יוֹמִין תִּתִּיב עַל דָּם דְּכוּ: שְׁהָרָה:</p>	<p>וְאִם-נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְטָמְאָה וְאִם נִקְבְּתָה תֵּלֵד וְחָיָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשִׁים יוֹם מִסֹּאֲבָא אַרְבַּעַת עָשָׂר כְּרִיחוּקָה וְשִׁתִּין וְשִׁתָּא יוֹמִין תִּתִּיב עַל דָּם דְּכוּ: שְׁהָרָה:</p>
<p>And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>וּבְמִלָּאתוֹ יָמֵי שְׁהָרָה לְבִן אִו לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן-יוֹנָה אִו-תֹּר לַחֲטָאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן: וּבְמִשְׁלֵם יוֹמֵי דְכוּתָהּ לְבָרָא אִו לְבָרָתָא תִּיתִי אִמֵּר בֶּר שְׁתִּיָּה לְעֹלָתָא וּבֶר יוֹנָה אִו שְׁפִינָא לַחֲטָתָא לְתַרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לִנְת כֹּהֵנָא:</p>	<p>וּבְמִלָּאתוֹ יָמֵי שְׁהָרָה לְבִן אִו לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן-יוֹנָה אִו-תֹּר לַחֲטָאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:</p>
<p>And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרַבְנִיהָ לִקְדָּם יְיָ וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּדְּכִי מִסֹּאֲבַת דְּמָתָא דָּא אִוְרִיתָא דִּילִידָתָא לְדָכֵר אִו לְנוֹקְבָא:</p>	<p>וַיִּקְרַבְנִיהָ לִפְנֵי יְהוָה וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּדְּכִי מִמִּקְרַדְמִיָּה זֹאת תִּזְכֹּר הַיִּלְדֹת לְזָכָר אִו לְנוֹקְבָה:</p>
<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁכַּח יָדָה כְּמוֹסָתָא אִמֵּרָא וְתִסַּב תְּרִין שְׁפִינִין אִו תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה חַד לְעֹלָתָא וְחַד לַחֲטָתָא וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ כֹּהֵנָא וַתִּדְּכִי:</p>	<p>וְאִם-לֹא תִמְצָא יָדָהּ דִּי שֶׁהָ וְלִקְחָה שְׁתֵּי-תִרְיָם אִו שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לַחֲטָאת וַיַּכְפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַתִּהְיֶה: (פ)</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֲרֹן לְמִימֵר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אִנְשָׁא אִרִי וְהִי בְּמִשְׁךְ בִּשְׁרִיָּה עֲמָקָא אִו עֲדִיא אִו בִּהְרָא וְהִי בְּמִשְׁךְ בִּשְׁרִיָּה לְמַכְתָּשׁ סָגִירוּ וַיִּתִּיתִי לִנְת אֲהֲרֹן כֹּהֵנָא אִו לִנְת חַד מִבְּנוֹתֵי כֹהֲנָיָא:</p>	<p>אָדָם כִּי-יְהִיָּה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ שָׂאת אִו-סַפְחַת אִו בִּהְרַת וְהִיָּה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנִגַע צֹרַעַת וְהוּבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אִו אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>

(4) תשב. אין תשז אלא לשון עכזה, כמו וַשָּׁעִזוּ בְּקֹדֶשׁ (דברים א, מו), וַיִּשָּׁעֵז בָּלְגִי מִמֶּרָא (בראשית יג, יח): בדמי שחרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי שחרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי שחרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזכרה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לסוף שזעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תביא את כפרת טהרתה:

(7) והקריבו. שאין מעכזה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו צוצחים (5). צפ"ל כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולכנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חרצורות טי"א ר' זלע"ז,

And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.

And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.

And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.

And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.

But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.

And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.

וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא ית מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשַׁעֲרָא בְּמִכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וּמִחֲזֵי מִכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמַּשְׁךְ בְּסָרִיהּ מִכְתָּשָׁא סְגִירוּתָא הוּא וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא וַיִּסְאַיֵּב יְתִיה:

וְאִם בִּתְרָא חֹרָא הִיא בְּמַשְׁךְ בְּסָרִיהּ וְעֲמִיק לִית מְחִזָּה מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֵּר כֹּהֵנָא ית מִכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:

וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כִּד תִּהִי לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְגֵּרֶנָּה כֹּהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנוֹת:

וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא יְתִיה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּנְיִנוֹת וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּדְכִּינֶיהָ כֹּהֵנָא עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיְדַכֵּי:

וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא בְּתַר דְּאֶתְחַזִּי לְכֹהֵנָא לְדִכּוּתִיהּ וַיַּתְחִזֵּי תַנְיִנוֹת לְכֹהֵנָא:

וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאַבְנֶיהָ כֹּהֵנָא סְגִירוּתָא הִיא:

וּרְאָהּ הִפְתָּן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעֲרָא בְּנֶגַע הַפֶּדֶא לָבָן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עֲמִיק מִעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וּרְאִהוּ תִכְתֵּן וְשִׁמְאָא אִתּוֹ:

וְאִם־בִּפְתֹּרֶת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעֲמִיק אִין מִרְאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הִפְּדָה לָבָן וְהַסְגִּיר הִפְתָּן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:

וּרְאִהוּ הִפְתָּן בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמֵד בְּעִינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהַסְגִּירוֹ הִפְתָּן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:

וּרְאָהּ הִפְתָּן אִתּוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כִּתְּהָ הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְשִׁתְּרוּ הִפְתָּן מִסְפַּחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְשָׁהַר:

וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְשִׁתְּרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:

וּרְאָהּ הִפְתָּן וְהִנֵּה פָשְׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְשִׁמְאָא הִפְתָּן צָרַעַת הוּא: (פ)

וכן צָהִיר הוּא צִשְׁקִים (איז לז, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן בחוך הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכלל (שזועות ו:). ושמא אותו. יאמר לו טמא אמה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צבית אחד, ולא יראה עד סוף השזוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמראהו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה שזוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כדה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל וזקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:

(8) ושמאוי הכהן. ומשטמאוי הרי הוא מוחלט, וזקוק לצפרים ולתגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה:

9	When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.	9 נָגַע צִרְעַת בִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וְהוֹבִיָּא אֶל-הַכֹּהֵן: מִכְתָּשׁ סָגִירוֹ אָרִי תְּהִי בְּאַנְשָׂא וַיְתִיתִי לָוֶת כְּהֵנָּא:
10	And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,	10 וְרָאָה הַכֹּהֵן וַהֲנִה שְׂאֵת-לְבָנָהּ בְּעוֹר וְהִיא הַפֹּכֶת שֶׁעַר לָבָן וּמִחֲתֵת בְּשָׂר חַי בְּשִׂמְקָתָּהּ: וַיִּחְזֵי כְּהֵנָּא וְהָא עֲמָקָא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֹּכֶת שֶׁעַר לְמַחֲנֹר וְרִשָּׁם בְּשָׂר חַי בְּעִמְקָתָּהּ:
11	it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.	11 צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאֹן הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טִמְאֹן הוּא: סָגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ וַיִּסְאַבְנִיהָ כְּהֵנָּא לֹא יִסְגְּרוּנֶיהָ אָרִי מְסָאב הוּא:
12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	12 וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרַח הַצִּרְעַת בְּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן: וְאִם מְסָאב תִּסְגִּי סָגִירוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סָגִירוֹתָא יָת כָּל מִשְׁךְ מִכְתָּשָׂא מֵרִישִׁיהָ וְעַד רַגְלֹהֶיהָ לְכָל חֵיוֹ עֵינֵי כְּהֵנָּא:
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	13 וְרָאָה הַכֹּהֵן וַהֲנִה כִּסְתָּהּ הַצִּרְעַת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וַיְטַהֵר אֶת-הַנֶּגַע כָּלֹּ הַפֶּה לָבָן טָהוֹר הוּא: וַיִּחְזֵי כְּהֵנָּא וְהָא חֲפַת סָגִירוֹתָא יָת כָּל בְּשָׂרִיהָ וַיְדַכֵּי יָת מִכְתָּשָׂא כָּלִיהָ אֶתְהַפִּיף לְמַחֲנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	14 וּבְיוֹם הִרְאֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי וְטִמְאֹן: וּבְיוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מְסָאב:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	15 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבְּשָׂר הַחַי וְטִמְאֹן הַבְּשָׂר הַחַי טִמְאֹן הוּא צִרְעַת הוּא: וַיִּחְזֵי כְּהֵנָּא יָת בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּסְאַבְנִיהָ בְּשָׂרָא חַיָּא מְסָאב הוּא סָגִירוֹתָא הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	16 אֹו כִּי יָשׁוּב הַבְּשָׂר הַחַי וַיִּתְהַפִּיף לְמַחֲנֹר וַיְתִיתִי לָוֶת כְּהֵנָּא: אֹו אָרִי יָתוּב בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּתְהַפִּיף לְמַחֲנֹר וַיְתִיתִי לָוֶת כְּהֵנָּא:

צִרְעַת הוּא. הַמְסַפַּחַת הַזֹּאת: צִרְעַת. לִשׁוֹן נִקְצָה. נִגַע לִשׁוֹן זִכָּר: (10) וּמִחֲתֵת. שְׂנִימִי"ט צִלַע", שְׁנֵהפֶךְ מִקְנֵת הַלֹּבֶן שֶׁתּוֹךְ הַשֹּׂאֵת לְמִרְאָה בָּשָׂר אֵף הוּא סִימָן טוֹמְאָה, שֶׁעַר לָבָן צִלַּח מַחֲיָה, וּמַחֲיָה צִלַּח שֶׁעַר לָבָן, וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִאֲמַרְהָ מַחֲיָה אֵלֹא בְּשִׂמְקָתָּהּ, אֵף כָּל הַמִּרְאֹות וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן הוּא סִימָן טוֹמְאָה:

(11) צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הִיא. מִכָּה יִשְׁנֶה הִיא תַּחַת הַמַּחֲיָה, וְחִצּוֹרָה וְזוֹ נִרְאִית צִרְיָאָה מִלְּמַעְלָה וְתַחֲתִיהָ מִלְּאָה לַחַה, שֶׁלֹּא תֵּאֱמַר הוֹאִיל וְעֵלְמָה מַחֲיָה אֵטֵהרְנָה:

(12) מִרְאֵשׁוֹ. שֶׁלֹּא אִדָּם וְעַד רַגְלָיו: לְכָל מִרְאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן. פֶּרֶט לְכַהֵן שֶׁחֵךְ מֵאוּרוֹ:

(14) וּבְיוֹם הִרְאֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי. אִם צִמְחָה בּוֹ מִקְּיָה הִרִי כִּזְר פִּירֵשׁ שֶׁהַמַּחֲיָה סִימָן טוֹמְאָה, אֵלֹא הִרִי שֶׁהִיא הַנֶּגַע צֹא מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַה רִאשֵׁי אֵיבָרִים שֶׁאֵין מִטְּמֵאִין מִשּׁוֹם מַחֲיָה, לְפִי שֶׁאֵין נִרְאָה הַנֶּגַע כּוֹלֹ כֹּאחֵד, שְׂשׁוּפֵעַ אֵילֶךְ וְאֵילֶךְ, וְחִזְר רֹאשׁ הָאֵזֶר וְנִתְגַּלָּה שְׂשׁוּעוֹ ע"י שׁוּמָן, כִּגוֹן שֶׁהַצִּרְיָא וְנִעֲשֶׂה רַחֲצ וְנִרְאִית בּוֹ הַמַּחֲיָה, לְמַדְנוּ הַכְּתוּב שֶׁטְמֵאָה (שֶׁס פֶּרֶק ה, א): וּבְיוֹם. מֵה תִּלְמוּד לּוֹמֵר, לְלַמֵּד יֵשׁ יוֹם שֶׁאֵתָּה רֹאֵה בּוֹ, וְיֵשׁ יוֹם שֶׁאֵין אֵתָּה רֹאֵה בּוֹ, מִכָּאֵן אֲמָרוּ חֲתָן נִתְנִין לוֹ כֹּל צִבְעַת יְמֵי הַמַּשְׁמָה, לוֹ וְלֹאֲטִלְיָתוֹ וְלִכְסוּתוֹ וְלִצִּיתוֹ, וְכֵן צִרְגַּל נִתְנִין לוֹ כֹּל יְמֵי הַרְגָּל:

(15) צִרְעַת הוּא. הַבָּשָׂר הַזֹּאת, בָּשָׂר לִשׁוֹן זִכָּר:

17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וַיַּחְזִינֶה כֹהֵן כֹּהֵן וְהָאֵתְהִיפִיד מִכְתָּשָׁא לְמַחֲנֹר וַיִּדְכִּי כֹהֵן יֵת מִכְתָּשָׁא דְכִי הוּא:	וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהֱפִיד הִנֵּגַע לְלִבּוֹ וְשִׁחַר הַכֹּהֵן אֶת־הִנֵּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	17
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וְאִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בֵּיהּ בְּמַשְׁכִּיָּה שְׁחִינָא וַיִּתְּסִי:	וּבִשָּׂר כִּי־יִהְיֶה כּוֹבֵעָרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:	שלישי
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וַיְהִי בְּאַחַר שְׁחִינָא עֲמָקָא חֹרָא אֹו בִּהְרָא חֹרָא סְמָקָא וַיִּתְּחַזִּי לְכֹהֵן:	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שָׁאֵת לְבָנָה אֹו בִּהְרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:	19
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וַיַּחְזִי כֹהֵן וְהָא מַחֲזִיָּה מִכִּיד מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָה אֶתְהִיפִיד לְמַחֲנֹר וַיִּסְאֲבִיָּה כֹהֵן מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הִיא בְּשַׁחֲנָא סְגִיָּאת:	וְרָאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָה שְׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הֶפֶד לִבּוֹ וְשִׁמְאֹו הַכֹּהֵן נִגַּע־צָרַעַת הוּא בְּשַׁחֲנִין פְּרָחָה:	20
21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִחְזִינֶה כֹהֵן וְהָא לִית בֵּיהּ שַׁעַר חוֹר וּמִכְיָא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וַיִּסְגְּרֶנִּיהּ כֹהֵן שִׁבְעָא יוֹמִין:	וְאִם יִרְאֶנֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בֵּיהּ שַׁעַר לִבּוֹ וּשְׁפֹלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּתֹה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	21
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאִיב כֹהֵן יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:	וְאִם־פָּשָׁה תִפְשָׁה בְּעוֹר וְשִׁמְאֹו הַכֹּהֵן אֵתוֹ נִגַּע הוּא:	22
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם בְּאַחֲרָה קָמַת בִּהְרָתָא לֹא אוֹסִיפַת רֶשֶׁם שְׁחִינָא הִיא וַיִּדְכִּינֶיהּ כֹהֵן:	וְאִם־תִּתְחַלֶּיָּה תַעֲמֹד בִּבְהִרָתָא לֹא פִשְׁתָּה צָרַבַת הַשְּׁחִין הוּא וְשִׁחַרוֹ הַכֹּהֵן: (ס)	23
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אֹו אִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בְּמַשְׁכִּיָּה כּוֹאֵה דְגִנּוֹר וַיְהִי רֶשֶׁם כּוֹאֵה בִּהְרָא חֹרָא סְמָקָא אֹו חֹרָא:	אֹו בִּשָּׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיָּתָה מִחֵית הַמִּכּוֹה בִּהְרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אֹו לְבָנָה:	רביעי (שני)

(18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס העצר בלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:

(19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לבון ואודם:

(20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לבנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הזל:

(22) נגע הוא. השאם הזאת או הנהרת:

(23) תחתיה. צמקומו: צרבת השחין. כתרגומו רשם שחין, אינו אלא רשם החמוס הניכר בצצר. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימוס, כמו ונלך צו צה פל פנים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד בלע"ז: צרבת. רייטרי"ש מענט בלע"ז:

(24) מחית המכוה. שנימי"ט בלע"ז, כשחיתה המכוה נהפכה לבהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימני מכוה

- 25 then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.
- 26 But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.
- 27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.
- 28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.
- 29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,
- 30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.
- 31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.
- וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפֵּךְ שְׁעַר לָבָן בַּבִּהָרֶת וּמֵרָאֶה עִמָּק מִן־הָעוֹר צָרְעַת הִוא בַּמִּכּוּהָ פָרַחָה וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צָרְעַת הִוא:
- וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בַּבִּהָרֶת שְׁעַר לָבָן וּשְׁפֹלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהִוא כְּהָה וְהַסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:
- וְרָאָהּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׁה תַפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צָרְעַת הִוא:
- וְאִם־תַּחֲתִיָּהּ תַעֲמֹד תַּבִּהָרֶת לֹא־פָשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהִוא כְּהָה שְׁאֵת הַמִּכּוּהָ הִוא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צָרַבֶּת הַמִּכּוּהָ הִוא: (פ)
- וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אֹו בִזְקָן:
- וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְבוֹ שְׁעַר צָהָב דָּק וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתָּק הִוא צָרְעַת הָרֹאשׁ אֹו הַזָּקָן הִוא:
- וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נִגַּע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מֵרָאֵהוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְשְׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נִגַּע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:
- וְאִרִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִחֲזוּהִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שְׁעַר סוּמָק דַּעֲדָק וְיִסְאִיב יִתִּיה כִּהְנָא נִתְקָא הִוא סְגִירוֹת רִישָׁא אֹו דִקְנָא הִוא:
- וְאִרִי יִחֲזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא נִתְקָא וְהָא לִית מִחֲזוּהִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וְשְׁעַר אֹכְפִם לִית בִּיה וְיִסְגֵר כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין:

וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטערפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין סז):

(29) בראש או בזקן. זא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום בשר, שזה סימנו בשער לבן, וזה סימנו בשער להוב (מ"כ פרשתא ה, ה):

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לזהב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וַיִּחְזֶי כִּהְנָא ית מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקַא וְלֹא הָיָה בִּיהָ שְׁעַר סוּמָק וּמִחְזֵי נִתְקַא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק וְלֹא־הָיָה בּוֹ שְׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עִמָּק מִן־הָעוֹר:
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וַיִּגְלַח סִחְרָיו נִתְקַא וְדַעַם נִתְקַא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֵּר כִּהְנָא ית נִתְקַא שְׁבַע יוֹמִין תִּנְיָנוּת:	וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׁבַע יָמִים שְׁנִית:
34	And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.	וַיִּחְזֶי כִּהְנָא ית נִתְקַא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא וּמִחְזֵיהִי לִיתוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְכִּי יִתִּיה כִּהְנָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִּי:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינְנו עִמָּק מִן־הָעוֹר וְשִׁהַר אִתּוֹ הַכֹּהֵן וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְשִׁהַר:
35	But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,	וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכוּתִיה:	וְאִם־פֶּשֶׁה יִפְשֹׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:
36	then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.	וַיִּחְזִינִיה כִּהְנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקֹר כִּהְנָא לְשְׁעַר סוּמָק מְסָאב הוּא:	וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְקֹר הַכֹּהֵן לְשְׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:
37	But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם כִּד הָיָה קָם נִתְקַא וַיִּסְעַר אוֹיָכָם צִמַּח בִּיהָ אֵתְסִי נִתְקַא דְּכִי הוּא וַיִּדְכִּינִיה כִּהְנָא:	וְאִם־בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וַיִּשְׁעַר שִׁהַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְשִׁהַרוּ הַכֹּהֵן: (ס)
38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וַיִּבְרַח אוֹ אִתָּא אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּתַרן בְּתַרן חוֹרָן:	וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת בְּהָרַת לְבָנָת:
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וַיִּחְזֶי כִּהְנָא וְהָא בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּתַרן עָמִין חוֹרָן בְּהָקָא הוּא סְגִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי הוּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת כִּהְרַת לְבָנָת בְּהָק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)

(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא נזמקיס, כמו שנאמר ושער שחור נזמקיס וגו':

(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער כהוב, טמא:

(33) והתגלח. סביבות הנמק: ואת הנמק לא יגלח. מניח שמי שערו סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעבור השערות ויאל למקום הגילוח:

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף בסוף שבע ראשון ובסוף שבע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:

(37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו כהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון כהוב, דומה לתצנית הזהב. כהוב כמו זהוב, אור"צלא כלע"ו: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ו:):

(38) בהרת. מצרצורות:

40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קֶרֶחַ הוּא טָהוֹר הוּא: וְגִבֵּר אָרִי יִתֵּר שְׁעַר רִישִׁיהָ קָרִיחַ הוּא דָּכִי הוּא:	שָׁי (שלישי)
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבְחַת הוּא טָהוֹר הוּא: וְאִם מִקְבִּיל אַפְּהוֹי יִתֵּר שְׁעַר רִישִׁיהָ גָּלִישׁ הוּא דָּכִי הוּא:	41
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְכִי־יִהְיֶה בְּקֶרַחְתָּ אוֹ בַּגִּבְחַת נֹגַע לְבָן אֲדָמָדָם צִרְעַת סָמוֹק סִגִּירוֹת סָגִיא הִיא בְּקֶרַחְתּוֹ אוֹ בַּגִּבְחָתוֹ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחְזֵי יְתִיהָ כִּהְנָא וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיּוֹר סָמוֹק בְּקֶרַחְתִּיהָ אוֹ בַּגִּלְשׁוֹתֶיהָ כַּמְחִזִּי סִגִּירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .	גִּבֵּר סִגִּיר הוּא מְסֻאֵב הוּא סֹאבָא יְסֻאבִּינִיהָ כִּהְנָא בְּרִישִׁיהָ מִכְתָּשִׁיהָ:	44
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וְסִגִּירָא דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹהִי יִהְיוּ מְבֻזְעִין וְרִישִׁיהָ יִהְיֶה פְּרִיעַ וְעַל שָׁפָם כֹּאבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאבּוּ וְלֹא תִסְתַּאבּוּ יִקְרִי:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הִנֵּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדֶד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס) כָּל יוֹמִין דְּמִכְתָּשָׁא בִּיהָ יִהְיֶה מְסֻאֵב מְסֻאֵב הוּא בְּלַחֲדוּהִי יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיָּה:	46

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון. הנראה בצער אדם, אדום שקורין רוש"ו בין חצבורות אדמימותו קרויה זהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצער בלזון נח:

(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נחקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צער, צער לזון ומחיה ופשיין:

(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הזדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

(42) נגע לבן אדמדמם. פתוף. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה נרעת עור צער, כמראה הנרעת האמור בפרשת עור צער, אדם כי יהיה צעור צעור, ומהו אמור בו, שמטמא בצרבע מראות, ונדון צד' שצעות, ולא כמראה נרעת האמור בשחין ומכה שהוא נדון בצצוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין בצרבע מראות, שאת ותולדתה, צהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר בגדי יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מְגָזֵל שְׁעָר: ועל שפם יעטה. כאכל: שפם. שער השפחים, גרינו"ן בלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.):

(46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טו:), מה נשתנה משאר טמאים ליצב

<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וְהָפְגַד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צָרַעַת בַּבִּגְד צֹמֶר אוֹ בַבִּגְד פִּשְׁתִּים: וּלְבוּשָׂא אֲרִי יְהִי בִּיה מִכְתָּשׁ סִגִּירוֹ בְּלִבוּשׁ עֹמֶר אוֹ בְּלִבוּשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וְהָפְגַד כִּי־יְהִי בּוֹ נֹגַע צָרַעַת בַּבִּגְד צֹמֶר אוֹ בַבִּגְד פִּשְׁתִּים: וּלְבוּשָׂא אֲרִי יְהִי בִּיה מִכְתָּשׁ סִגִּירוֹ בְּלִבוּשׁ עֹמֶר אוֹ בְּלִבוּשׁ כֶּתֶן:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְּעֶרְבָא לְכַתָּנָא וּלְעֹמֶרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדֶּה:</p>	<p>48 אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְּעֶרְבָא לְפִשְׁתִּים וּלְצֹמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־ מְלֹאכֶת עוֹר:</p>
<p>49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.</p>	<p>וְיְהִי מִכְתָּשָׁא יֶרוֹק אוֹ סָמוֹק בְּלִבוּשָׂא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֶּה מִכְתָּשׁ סִגִּירוֹתָא הוּא וְיִתְחַזֵּי לְכַתָּנָא:</p>	<p>49 וְהָיָה הַנֶּגַע יֶרֶק־אוֹ אֲדָמָדִם בַּבִּגְד אוֹ בְּעוֹר אוֹ־בִשְׂתֵי אוֹ־בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֹגַע צָרַעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת־הַכֹּהֵן:</p>
<p>50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.</p>	<p>וְיַחְזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וְיִסְגֵּר יֵת מִכְתָּשָׁא שִׁבְעַת יוֹמִין:</p>	<p>50 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.</p>	<p>וְיַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אֲרִי אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוּשָׁא אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל דִּיתְעַבִּיד מִשְׁכָּא לְעֲבִידַתָּא סִגִּירוֹת מְחֻסְרָא מִכְתָּשָׁא מְסָאב הוּא:</p>	<p>51 וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבִּגְד אוֹ־בִשְׂתֵי אוֹ־בְּעֶרְבָא אוֹ בְּעוֹר לְכָל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמֹלֶאכֶה צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:</p>
<p>52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.</p>	<p>וְיִקְיַד יֵת לְבוּשָׂא אוֹ יֵת שְׂתֵי אוֹ יֵת עֶרְבָא בְּעֹמֶרָא אוֹ בְּכַתָּנָא אוֹ יֵת כָּל מֵאֵן דְּמִשְׁדֶּה דִּיהִי בִּיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סִגִּירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּנוֹרָא תִּתְּוֹקֵד:</p>	<p>52 וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְד אוֹ אֶת־הַשְּׂתִי אוֹ אֶת־הָעֶרֶב בַּצֹּמֶר אוֹ בַּפִּשְׁתִּים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי־צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:</p>
<p>53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;</p>	<p>וְאִם יַחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוּשָׂא אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֶּה:</p>	<p>53 וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה לֹא־ פָשָׁה הַנֶּגַע בַּבִּגְד אוֹ בִשְׂתֵי אוֹ בְּעֶרְבָא אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר:</p>

77, הואיל והוא הנדל כלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים 101:).

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדם. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פויינטש צלע"ו. ומדרשו חן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזיו צמר ואיני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא באש תשרף, אינה נריכה דצר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר בצמר או בפשתיים, להוציא את האימרות שבו שהן ממין אחר אימרות לשון שפה, כמו אימרא:

<p>54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.</p>	<p>וַיִּפְקֹד כֹּהֵן אֶת-הַבְּהֵמָה וְהַחֲיוֹנוֹת יָת דְּבִיּה מִכְתָּשָׁא וְיִסְגְּרֵיהָ שִׁבְעָא יוֹמִין תִּנְיָנוֹת:</p>	<p>54 וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּלְבַסּוֹ אֶת-אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוֹ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיִּחְזֵי כֹהֵן אֶת־דְּחֹרוֹ יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד הָיָה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיהָ תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוֹתֶיהָ אוֹ בְּחִדְתֵּיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּכֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינוֹ וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרַפֶּנּוּ פָּחַתָּהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵן אֶת־מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחֹרֵי יֵתִיה וַיִּבְזַע יֵתִיה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתָּא אוֹ מִן עֲרֵבָא:</p>	<p>56 וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כֹהֵה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּכֶס אֹתוֹ וְקִרַּע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְדֹּא אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשִּׁתִּי אוֹ מִן־הָעֵרֵב:</p>
<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּא אוֹ בְּעֲרֵבָא אוֹ בְּכָל־מִן דְּמִשְׁדָּ סִגְיָא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיהָ יֵת דְּבִיּה מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְדֹּא אוֹ־בְשִׁתִּי אוֹ־בְעֲרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פָּרַחַת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרַפֶּנּוּ אֶת־אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע:</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתָּא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מֵאן דְּמִשְׁדָּ דְּתַחֲנוֹר וַיַּעֲדֵי מְנַהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּצְטַבַּע תִּנְיָנוֹת וַיְדַכֵּי:</p>	<p>58 וְהַבִּגְדֹּא אוֹ־הַשִּׁתִּי אוֹ־הָעֵרֵב אוֹ־כָּל־כְּלִי־הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וּכְבַּס שְׁנִית וְטָהַר:</p>

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כבוס,

תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכבס מן הבגד עמו:

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיחא צתורת כהנים (פרק טו, ו), ורמזיה כאל לשון המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צאסת הפקתים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו צאסיקופה או צאקתופה: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה צבגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צבגדים, ונאמרה קרחת וגזחת צבגדים מה להלן פרח צבגדים מהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צבגדים מהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגזחת. ולענין פירושו ותרומתו זה משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכתב צאחריהו או צקדמותו, שהקרחת לשון אחריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחרי, כך מפורש צתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקדע אותו. יקדע מקום הנגע מן הבגד, וישרפנו:

(57) פחתת הוא. דצר החזר ולומח: באש תשרפנו. את כל הבגד:

(58) וסר מזה הנגע. אם כשצטקוהו צתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויטפור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויטפצע, וכן כל כבוסין צבגדים שהן לטבילה מתורגמין ויטפצע:

59 This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.

זאת תורת נגע-צִרְעַת בגד
הצמר או הפשתים או השתי
או הערב או כל-כלי-עור
לטהרו או לטמאו: (פ)
זאת אוריתא דמכתש סגירא
לבוש עמר או כתנא או
שתיא או ערבא או כל
מאן דמשד לדכאיתיה או
לסאבותיה:

The Haftarah is II Kings 4: 42 – 5:19 on page 144. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 169.

XIV And the LORD spoke unto Moses, saying:

וידבר יהוה אל-משה
ומליל יי עם משה למימר:
לאמר:

2 This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.

זאת תהיה תורת המצרע
ביום שחרתו והובא אל-
הכהן:

3 And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;

ויצא הכהן אל-מחוז
למחנה וראה הכהן והנה
נרפא נגע-הצרעת מן-
הצרוע:

4 then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.

וצוה הכהן ולקח למטהר
שתי-צפרים חיות טהורות
ועץ ארז ושני תולעת ואזב:

5 And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.

וצוה הכהן ושחט את-
הצפור האחת אל-כלי-
חרש על-מים חיים:

6 As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.

את-הצפר החיה יקח אתה
ואת-עץ הארז ואת-שני
התולעת ואת-האזב וטבל
אותם ואתו הצפר החיה
בדם הצפר השחטה על
המים החיים:

(2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו כלילה (מגילה כא.):

(3) אל מחוז למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם צימי חלוטיו:

(4) חיות. פרט לטורפות (חולין קמ.). טהורות. פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פסופי דברים, לפיכך הוצקו לטהרתו צפרים, שמפוטטין תמיד בצלפוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (שס): ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כחולעת וכאזב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא.):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל האגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

- 7 And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.
- 7 וְהִזָּה עַל הַמִּטְהַר מִן־הַצִּרְעָת שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהְרוּ וְשָׁלַח אֶת־הַצֹּפֶר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:
- 8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.
- 8 וְכִבֶּס הַמִּטְהַר אֶת־בְּגָדָיו וְגָלַח אֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיָשֵׁב מִחוּץ לְאֹהֶלֹו שִׁבְעַת יָמִים:
- 9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.
- 9 וְהִזָּה בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי יִגְלַח אֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֵת גִּבְתּוֹ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ יִגְלַח וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהַר:
- 10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.
- ישראל 10 וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אֶתֶת בַּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה וְשֹׁלֶשֶׁ עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:
- 11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.
- 11 וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהַר אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהַר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
- 12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.
- 12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשָׁ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אוֹתוֹ לְאַשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:

- (8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור צחשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
 (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגראה (סוטה מו).
 (10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסי שלשה כזשים הללו, שחטאחו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות לא). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן בהונות:
 (11) לפני ה'. זשער נקנור, ולא בעזרה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז).
 (12) והקריב אותו לאשם. יקריצו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:

<p>And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת-הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם וַיִּכּוֹס יָת אֹמְרָא בְּאַתְרָא דִּיכּוֹס יָת חֲטָאתָא וְיָת עֲלִיתָא בְּאַתְרֵי קוּדְשָׁא אֲרִי כְּחֲטָתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוּדְשׁ קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>שני וְשָׁחַט אֶת-הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם וַיִּשְׁחַט אֶת-הַחֲטָאתָא וְאֶת-הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקָּדֵשׁ כִּי כְּחֲטָאתָא הָאֲשֶׁם הוּא לַכֹּהֵן קָדֵשׁ קָדָשִׁים הוּא:</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּסֹּב כֹּהֵנָא מִדָּמָא דְאֲשָׁמָא וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמֵי הָאֲשָׁם וַנָּתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל-בִּהֶן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל-בִּהֶן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית:</p>
<p>And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיִּסֹּב כֹּהֵנָא מִלֹּגֵי דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יָדָא דְכֹהֵנָא דְשִׁמְאָלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:</p>
<p>And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אֶצְבָּעִיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאָלָא וַיִּדֵּי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעִיה שִׁבְעַ זְמַנִּין קָדָם יי:</p>	<p>16 וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיִּמָּנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאֲשָׁמָא:</p>	<p>17 וּמִיֵּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיִּמָּנִית וְעַל-בִּהֶן יָדוֹ הַיִּמָּנִית וְעַל-בִּהֶן רַגְלוֹ הַיִּמָּנִית עַל דָּם הָאֲשָׁם:</p>
<p>And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַשְׁתָּאֵר בְּמִשְׁחָא דְעַל יָדָא דְכֹהֵנָא וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵנָא קָדָם יי:</p>	<p>18 וַהֲנוֹתָר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>

- (13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צמורת אשם צפרשת לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (זכחים מט.). כי כחטאת. כי כלל החטאות: האשם. הוזה: הוא לכהן. ככל עבודות העלויות צכהן השוה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על חנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי חטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צמורת כהנים (פרק ג, א):
- (14) חנוך. גדר אמנעי שבאזון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:
- (16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (מ"כ שס ט):

<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵן יֵת חֲטָאתָא וַיִּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאֻבְתִּיהּ וּבִתְרָא כֵּן יָבוֹס יֵת עֲלֵתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־הַחֲטָאתָא וְכִפֹּר עַל־הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>
<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וַיִּסִּיג כֹּהֵן יֵת עֲלֵתָא וַיִּמְנַחֵהּ לְמִדְבַּחַא וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי כֹהֵן וַיִּדְכִּי:</p>	<p>20 וְהָעֹלָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְשִׁהָר: (ס)</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלִית יָדִיהּ מִדְּבָקָא וַיִּסֹּב אֹמֶר חֵד אֲשָׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עָלוּהִי וְעֶשְׂרוֹנָא סֹלֶתָא חֵד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וְאִם־עָל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֹּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלֹול בַּשֶּׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וְתָרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תָרִין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יָדִיהּ וַיְהִי חֵד חֲטָאתָא וְחֵד עֲלֵתָא:</p>	<p>22 וּשְׁתֵּי תָרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חֲטָאתָא וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וַיְהִי יְתַחֵן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדְכוּתִיהּ לְנֵת כֹּהֵן לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקֹדֶם יי:</p>	<p>23 וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֹּב כֹּהֵן יֵת אֹמֶרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתְּ לֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרְדִּים יְתַחֵן כֹּהֵן אֹרְמָא קֹדֶם יי:</p>	<p>24 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיָּבוֹס יֵת אֹמֶרָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּסֹּב כֹּהֵן מִדְּמָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתֵּן עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יָדִיהּ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא:</p>	<p>25 וַשְׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשָׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנָּתַן עַל־תַּנּוּף אֲזֶן־הַמִּטְהָר הַיְּמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְּמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֹּהֵן עַל יָדָא דְּכֹהֵן דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>26 וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׁמָאלִית:</p>

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות,

ושמן של נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזב ושני תולעת:

27	And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.	וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:	27
28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּדָאָזֶן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאָשָׁם:	28
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:	29
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:	30
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁגִּי יָדוֹ אֵת הָאֶחָד חֲטָאת וְאֵת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפָר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהָר לִפְנֵי יְהוָה:	31
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	רצעי (טז)
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:	34

(28) על מקום דם האשם. אפי' נמקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות צמיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומולאך:

<p>then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וַיָּבֹא אֲשֶׁר-לוֹ הַבַּיִת וְהֵגִיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p>	<p>35</p>
<p>And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּפְקֵד כֹּהֵנָא וַיִּפְנוֹן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כֹּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִבְיָתָא וּבְתֵר כֵּן יִיעוֹל כֹּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>36</p>
<p>And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וַיִּרְאֶה אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁקַּעְרוּרֵת יִרְקַרְקַת אוֹ אֲדָמְדָמֵת וּמִרְאִיתָן שְׁפָל מִן-הַקִּיר:</p>	<p>37</p>
<p>then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן-הַבַּיִת אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת-הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>38</p>
<p>And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>	<p>39</p>
<p>then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיַּחְלְצוּ אֶת-הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַיִּהְיֶיכוּ אֹתָהֶן אֶל-מַחְוֶיךָ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:</p>	<p>40</p>
<p>And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וְאֶת-הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וַיִּשְׁפְּכוּ אֶת-הַעֲפָר אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל-מַחְוֶיךָ לְעִיר אֶל-מָקוֹם טָמֵא:</p>	<p>41</p>

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידוע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ג מ"ה):

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם בימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה זמקה (ת"כ שם יז):

(37) שקערוורת. שוקעות צמראיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאצנים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (ת"כ פרק 7,7):

(41) יקצע. (דרינ"ר צ"ע ז), וצלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אצני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצו בקצו הנגע סביב:

<p>42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וַיִּסְבוּ אֲבָנִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁלֹךְ בְּאֶתֶר אֲבָנִים וַעֲפָר אֲחֵרִן יִסֹּב וַיִּשׁוּעַ יָת בֵּיתָא:</p>	<p>42 וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַיִּהְיֶינָם אֶל-תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת-הַבֵּית:</p>
<p>43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;</p>	<p>וְאִם יָבוֹא הַנֶּגַע וַיִּפְרַח בַּבֵּית אַחֵר חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקִּצּוֹת אֶת-הַבֵּית וְאַחֲרֵי הַטֹּחַ:</p>	<p>43 וְאִם יָבוֹא הַנֶּגַע וַיִּפְרַח בַּבֵּית אַחֵר חֲלָץ אֶת-הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקִּצּוֹת אֶת-הַבֵּית וְאַחֲרֵי הַטֹּחַ:</p>
<p>44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וַיֵּיכּוֹל כַּהֵּנָּא וַיִּחְזִי וְהָאִסִּיר מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאָב הוּא:</p>	<p>44 וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבֵּית צִרְעַת מִמְאֶרֶת הוּא בַּבֵּית טָמֵא הוּא:</p>
<p>45 And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וַיִּתְרַע יָת בֵּיתָא יָת אֲבָנֶיהָ וַיִּת אֲעוּזֶיהָ וַיִּת כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:</p>	<p>45 וַיִּנְתֵּן אֶת-הַבֵּית אֶת-אֲבָנָיו וְאֶת-עֲזָיו וְאֶת כָּל-עֵפֶר הַבֵּית וְהוֹצִיָא אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>46 Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וַיֵּיכּוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּיִּסְגֵּר יִתִּיה יְהִי מְסֻאָב עַד רַמְשָׁא:</p>	<p>46 וַיִּהְיֶה אֶל-הַבֵּית כָּל-יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטָּמָא עַד-הָעֶרֶב:</p>

(43) הקצות. לשון העשיות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פפר, דצר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ציוס יהא טמא, תלמוד לומר ושב הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשם א, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבתים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכחוד למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יצאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושב הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה וצוה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, תלמוד לומר (וצא), ואם בא יצא, צמה הכחוד מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם בא יצא, אלא את שצא בסוף שבו ראשון וצא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, דגמר לה זה שיצה זהו ביאה, אף בכתמנה כך וכי, כדאיתא בתורת כהנים (פרשם א, י). גמרו של דבר, אין נתינה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצו וטיחה, ואין החוזר כריץ פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל צבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכחוד בעומד בראשון שנותן לו שבו שני להסגרו, ובסוף שבו שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, חזר נותן, לא חזר טעון כפריים, שאין בנגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלק את נגעו, יכול שאני מוציא המוחלט שקלק את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכנס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא

47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו: וְיִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִצְבֹּעַ יָת לְבוּשָׁהּ יִצְבֹּעַ יָת לְבוּשָׁהּ:	47 וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו:
48 And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת־הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הִנֵּגַע: וְאִם מִיַּעַל יֵיעוֹל כְּהֵנָּה וַיַּחֲזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִת אַחֲרֵי דִאֲתָשַׁע יָת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כְהֵנָּה יָת בֵּיתָא אַרְי אַתְּסִי מִכְתָּשָׁא:	48 וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת־הַבַּיִת וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הִנֵּגַע:
49 And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְיִסֵּב לְדַכָּאָה יָת בֵּיתָא תְּרֵיתִין צִפְרִין וְאַעָא דְאַרְזָא וְצִבְעֵי זָהָרִי וְאַיִזוּבָא: וְיִסֵּב יָת אַעָא דְאַרְזָא וְיָת אִיזוּבָא וְיָת צִבְעֵי זָהָרִי וְיָת צִפְרָא חִיתָא וְיִטְבּוֹל יְתַחֲוֶן בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְסִיתָא וּבְמִי מְבוּעַ וַיִּדִּי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:	49 וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאַזָּב:
50 And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וְיַכּוּס יָת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְחִסְפָּא עַל מִי מְבוּעַ: וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כַּל־יְהֹרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:	50 וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כַּל־יְהֹרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:
51 And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְיִסֵּב יָת אַעָא דְאַרְזָא וְיָת אִיזוּבָא וְיָת צִבְעֵי זָהָרִי וְיָת צִפְרָא חִיתָא וְיִטְבּוֹל יְתַחֲוֶן בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְסִיתָא וּבְמִי מְבוּעַ וַיִּדִּי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:	51 וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרִז וְאֶת־הָאָזָב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשָּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִנִּיחָה אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַ פְּעָמִים:
52 And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וְיִדְכִּי יָת בֵּיתָא בְּדָמָא דְצִפְרָא וּבְמִי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חִיתָא וּבְאַעָא דְאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעֵי זָהָרִי: וְיִסֵּב יָת אַעָא דְאַרְזָא וְיָת אִיזוּבָא וְיָת צִבְעֵי זָהָרִי וְיָת צִפְרָא חִיתָא וְיִטְבּוֹל יְתַחֲוֶן בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְסִיתָא וּבְמִי מְבוּעַ וַיִּדִּי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:	52 וְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרִז וּבְאַזָּב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת:
53 But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וַיִּשְׁלַח יָת צִפְרָא חִיתָא לְמִבְרָא לְטָהַר אֶת־הַבַּיִת וּיְכַפֵּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי: וַיִּשְׁלַח יָת צִפְרָא חִיתָא לְמִבְרָא לְטָהַר אֶת־הַבַּיִת וּיְכַפֵּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי:	53 וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מַחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיְכַפֵּר עַל־הַבַּיִת וְטָהַר:
54 This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשָׁא סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא: זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצֹּרֶעַת וּלְנִתְקָא:	חֲמִישִׁי זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נֶגַע הַצֹּרֶעַת וּלְנִתְקָא:
55 and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְסִגְרוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא: וּלְצֹרֶעַת הַבֶּגֶד וּלְבֵיתָא:	55 וּלְצֹרֶעַת הַבֶּגֶד וּלְבֵיתָא:

אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ח"כ ס"ה, ו', ח' דרכות מא'. עירונין פ:):

(48) ואם בא יבא. לסוף שזבע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד צעומד צעיניו בראשון וצעיניו מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקפה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושזבע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם בא יבא צעיני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חליץ וקצוי, ואחרי הטוה את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השזבע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החוזר שטעון נתינה:

56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וְלִשְׁאֵת וְלִסְפָּחַת וְלִבְהֶרֶת: וְלַעֲמָקָא וְלַעֲדֵיָא וְלִבְהֶרָא:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא לְאַלְפָּא בְּיוֹם מְסֻאָבָא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצִּרְעָת: (פ)	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימֶר:	XV
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׂרוֹ זָבֹו טָמֵא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תִּהְיֶה טִמְאַתּוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׂרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׂרוֹ מִזָּבֹו טִמְאַתּוֹ הוּא: וְדָא תִּהְיֶה סְאוּבְתִיה בְּדֹבִיָּה רִיר בְּסִרְיָה יֵת דֹּבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסִרְיָה מִדֹּבִיָּה סְאוּבְתִיה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל-הַמְשָׁכָב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הִזָּב יִטְמָא וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא: דֹּבְנָא יְהִי מְסֻאָב וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹהִי יְהִי מְסֻאָב:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בְּמִשְׁכָּבוֹ יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְגִבְרַת דִּיקְרַב בְּמִשְׁכָּבִיהָ יִצְבַּע לְבוּשֹׁהִי וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רַמְזָא:	5
6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהַיֹּשֵׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֵשֵׁב עָלָיו הִזָּב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְדִיתִיב עַל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֹהִי דֹבְנָא יִצְבַּע לְבוּשֹׁהִי וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהִי מְסֻאָב עַד רַמְזָא:	6

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:
 (2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרע, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב צין בשר לבשר זכיתי לדין טימא צב וטימא צזה, מה זזה ממקום שהיא מטמאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וזזה, אף הזב ממקום שמטמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה וזזה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זבוב טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צנץ של שעורין ודחוי, ודומה לזבין ציפה המורחת, שכבת זרע קשור כלובן ציפה שאינה מורחת (נדה לה):
 (3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זבובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עזוסתם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זבוב, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ט. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צבובו רר בשרו את זבובו או החתים בשרו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מוקיפתו לקרבן:
 (4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יצב לא נאמר, אלא אשר יצב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):
 (5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא צגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:
 (6) והישב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ

7	And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְדִיקְרָב בְּבֶשֶׂר דּוֹבְנָא יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְהִגָּע בְּבֶשֶׂר הָזָב יִכְבֹּס וְיִגְדִּי וְרִחֵץ בְּמֵיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	7
8	And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִרִי יִרְוֹק דּוֹבְנָא בְּדִכְיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְכִי-יִרְק הָזָב בְּטַהוֹר וְיִכְבֹּס וְיִגְדִּי וְרִחֵץ בְּמֵיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	8
9	And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	וְכָל מְרַפָּב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלוֹהִי דּוֹבְנָא יִהְיֶה מְסָאב:	וְכָל-הַמְרַפָּב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הָזָב יִטָּמֵא:	9
10	And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרָב בְּכָל דִּיהִי תַחְתּוֹתָהִי יִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא וְדִיטוֹל יִתְּחוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְכָל-הַנֹּגֵעַ בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתּוֹ יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּמֵיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	10
11	And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקְרָב בִּיהִי דּוֹבְנָא וְיִדּוּחִי לֹא שִׁטִּיף בְּמֵיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רְמָשָׁא:	וְכָל אֲשֶׁר יַגַּע-בּוֹ הָזָב וְיִדּוּי לֹא-שִׁטִּף בְּמֵיִם וְיִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּמֵיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	11
12	And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.	וּמֵאֵן דִּיחֶסֶף דִּיקְרָב בִּיהִי דּוֹבְנָא יִתְּבַר וְכָל מֵאֵן דָּאֶע יִשְׁתַּטֵּיף בְּמֵיָא:	וְכָל־יִתְּרֵשׁ אֲשֶׁר-יַגַּע-בּוֹ הָזָב יִשְׁבֵּר וְכָל־כְּלִי-עֵץ יִשְׁטֹף בְּמֵיִם:	12
13	And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.	וְאִרִי יִדְכִי דּוֹבְנָא מִדּוּבִיהִי וְיִמְנִי לִיהִי שִׁבְעָא יוֹמִין לְדִכּוּתִיהִי וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּשָׂרִיהִי בְּמֵי מְבוּעַ וְיִדְכִי:	וְכִי-יִטְהַר הָזָב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְיִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בְּשָׂרוֹ בְּמֵיִם חַיִּים וְטָהַר:	13

פרק ג, א):

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (סס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמשא (גדה נה):

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סקנא שקורין ארנא, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירוצין כו):

(10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של צ (ת"כ פרק ד, א), צא ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כזום צגדים, והוא חומר צמשכב צמרכב: והנושא אותם. כל האמור צענין הזב, וצו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא צגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מוזבו וספר צבעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידיים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ציאת מים, אלא אצב הגלוי, כמו הידים (ת"כ סס ה גדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאימא צת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

(13) וכי יטהר. כשיפסקו (מגילה ח). שבעת ימים לטהרתו. שצעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זב, וכולן רפופין (גדה סח):

<p>14 And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.</p>	<p>וביום תמינא יסב ליה תרין שפנינן או תרין בני יונה וייתי לקדם יי לתרע משפן זמנא ויתנינן לכהנא:</p>	<p>14 וביום השמיני יקח-לו שתי תורים או שני בני יונה ובא לפני יהוה אל-פתח אהל מועד ונתנם אל-הכהן:</p>
<p>15 And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.</p>	<p>ויעביד יתהון כהנא חד חטאת וחד עלתא וכפר עלוהי כהנא קדם יי מדוביה:</p>	<p>15 ועשה אתם כהן אחד חטאת והאחד עלה וכפר עליו הכהן לפני יהוה מזובו: (ס)</p>
<p>16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וגבר ארי תפוק מניה שכבת זרעא ויטחי במינא ית כל בסריה ויהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>שעי (שזיע) 16 ואיש כִּי-תצא ממנו שכבת-זרע ורחץ במים את-כל-בשרו וטמא עד-הערב:</p>
<p>17 And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.</p>	<p>וכל לבוש וכל משד דיחי עלוהי שכבת זרעא ויצטבע במינא ויהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>17 וכל-בגד וכל-עור אשר-יהיה עליו שכבת-זרע וכבס במים וטמא עד-הערב:</p>
<p>18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.</p>	<p>ואתתא ארי דישוב גבר יתה שכבת זרעא ויטחון במינא ויהון מסאבין עד רמשא:</p>	<p>18 ואשה אשר ישכב איש אתה שכבת-זרע ורחצו במים וטמאו עד-הערב: (פ)</p>
<p>19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.</p>	<p>ואתתא ארי תחי דיבא דם יהי דובה בבשרה שבעא יומין תחי בריחוקה וכל דיקרב בה יהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>19 ואשה כִּי-תהיה זבה דם יהיה זבה בבשרה שבעת ימים ותהיה בנדתה וכל-הנגע בה וטמא עד-הערב:</p>
<p>20 And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.</p>	<p>וכל דתשכוב עלוהי בריחוקה יהי מסאב וכל דתתיב עלוהי יהי מסאב:</p>	<p>20 וכל אשר תשכב עליו בנדתה וטמא וכל אשר-תשב עליו וטמא:</p>
<p>21 And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וכל דיקרב במשכבה יצבע לבושוהי ויטחי במינא ויהי מסאב עד רמשא:</p>	<p>21 וכל-הנגע במשכבה וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד-הערב:</p>

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שפטמא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסמרים היא (גדה מא:):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הזא מן המקור (ת"כ פרשתא 7, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי זב לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יע.). בנדתה. כמו ומפגל נקדו (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

- 22 And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even. וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-כְּלִי אֲשֶׁר-יָשָׁב עָלָיו וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וַרְחֵץ בְּמַיִם וַיִּטְמֵא עַד-הָעֶרֶב:
- 23 And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even. וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹו עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יֹשְׁבֶת-עָלָיו בִּנְגַע-בּוֹ יִטְמֵא עַד-הָעֶרֶב:
- 24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. . וְאִם יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וַתְּהִי נִדְתָּהּ עָלָיו וַיִּטְמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו יִטְמֵא: (ס)
- 25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean. וְאִשָּׁה כִּי-יִזְוֹב זֹב דְּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-נִדְתָּהּ אֹו כִּי-תִזְוֹב עַל-נִדְתָּהּ כָּל-יָמֶי זֹב טְמֵאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאתָהּ הוּא:
- 26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity. כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יָמֵי זִוְכָה כַּמִּשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו טְמֵא יִהְיֶה כַּטְּמֵאת נִדְתָּהּ:
- 27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even. וְכָל-הַנִּגַּע בָּם יִטְמֵא וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וַרְחֵץ בְּמַיִם וַיִּטְמֵא עַד-הָעֶרֶב:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושע על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כדום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנחרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כדום בגדים, שהמרכב אינן מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי נדחה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדחה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדחה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק 1, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדחה. אחר שיכלא שבעת ימי נדחה: או כי תזוּב. את ג' הימים הללו: על נדחה. מופלג מנדחה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרצון, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה בנדחה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחללת נדה, שכל שלשה רצופין שמראה באחד עשר יום הללו תהא זבה:

28 But if she be cleansed of her issue,
then she shall number to herself
seven days, and after that she
shall be clean.

וְאִם-טָהֳרָה מְזֻבָּה וְסִפְרָה וְאִם דְּכִיאת מְדֻבָּה וְתִמְנִי לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַתָּה תִּטְהַר:

29 And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.

וּבְיָוֹמָא תַּמְנֵינָא תִּסָּב לָהּ
תִּרְרִין שְׁפִינִין אוּ תִּרְרִין בְּנֵי
יִנְה וְתִמְתִּי יִתְהוֹן לִוְת כְּהֵנָּא
לְתִרְע מִשְׁכֵּן זְמָנָא:

30 And the priest shall offer the one
for a sin-offering, and the other
for a burnt-offering; and the
priest shall make atonement for
her before the LORD for the issue
of her uncleanness.

וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֹחֶד וְאֶת־הָאֹחֶד עָלָה וּכְפָר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזֹּבֶה טְמֵאתָה:

וַיַּעֲבִיד כִּהְנֵא ית חד חֲטָאָה וְיֵת חד עֲלֵתָא וּכְפָר עֲלָה כִּהְנֵא קֳדָם יי מְדוּב סְאֻבָּתָה:

31 Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.

וְהִנֵּרְתֶּם	אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל	וּתְפַרְשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִטְמָאֵתֶם	וְלֹא יִמָּתוּ	מִסּוֹאֲבַתְהוֹן וְלֹא יִמָּתוּן
בְּטְמָאֵתֶם	בְּטְמָאֵם	בְּסּוֹאֲבַתְהוֹן בְּסּוֹאֲבִיהוֹן יֵת
מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃		מִשְׁכְּנֵי דְבִנְיָהוֹן׃

32 This is the law of him that hath
an issue, and of him from whom
the flow of seed goeth out, so
that he is unclean thereby;

זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה-בה:

דא אנרינא ודנפוק מניה שכבת זרעא לאסטאבא בה:

33 and of her that is sick with her
impurity, and of them that have
an issue, whether it be a man, or
a woman; and of him that lieth
with her that is unclean.

וְהַדְוָה בְּנִדְתָּהּ וְהוֹבֵ אֶת־
זוֹבוֹ לִזְכָּר וּלְנִקְבָּהּ וּלְאִישׁ
אֲשֶׁר יִשְׁקֵב עִם־שְׂמֵאָה: (פ)

וְלִדְסֵאוֹבְתָהּ בְּרִיתִיקָה
וְלִדְדֵאִיב יֵת הוֹבִיָּה לְדָבָר
וּלְנִקְבָּא וּלְזָכָר דִּישְׁכּוּב
עִם מִסְאֲבָה:

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 147. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 157. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 160.

XVI And the LORD spoke unto Moses,
after the death of the two sons of
Aaron, when they drew near
before the LORD, and died;

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אַחֲרֵי
מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם
לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּמְתוּ:

(31) והזרתם. אין גזירה אלא פרישה, וכן גזר־אָחזר (ישעי' א, 7), וכן גזיר אחיו (צדאשית מט, כו): ולא ימתור בשמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:

(32) זאת תורת הדין. בעל ראייה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כדעל קרי, טמא טומא אחת ערב:

(33) והזב את זובו. בעל שתי ראיות ובעל שלש ראיות, שתורתו מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רבי אלעזר בן עזריה מושל, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל לוינ' ואל תשכב בטבח, בא אחר ואמר לו אל תאכל לוינ' ואל תשכב בטבח שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה וזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

<p>and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, 2 that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה מִלִּיל עִם אֶהְרֹן אֶחֱיוֹ וְלֹא יְהִי עָלֶיךָ בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְעֹנָן אֲנִי מֵתְגַלִּי עַל בֵּית כַּפֹּרֶי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן אֶחֱיוֹ וְאֵל־יִבְאֵ בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְעֹנָן אֲרָאָה עַל־הַכַּפֹּרֶת:</p>
<p>Herewith shall Aaron come into 3 the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:</p>	<p>בְּזֹאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:</p>
<p>He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen 4 breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כִּתּוּנָא דְּבוּצָא דְּקוּדְשָׁא יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּץ יִהְיוּ עַל בְּשָׂרֵיהּ וְהִמְנָא דְּבוּצָא יִיסַר וּמִצְנֶפֶתָא דְּבוּצָא יַחֲתִי בְּרִישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא אֲנֹן וְיִסְחִי בְּמֵאָה יָת בְּשָׂרֵיהּ וְיִלְבָּשְׁנֹן:</p>	<p>כִּתְנֶת־בֹּדֶ קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסִי־בֹדֶ יִהְיוּ עַל־בְּשָׁרוֹ וּבִאֲבָנֵט בֹּדֶ יִחְגֹּר וּבִמְצַנֶּפֶת בֹּדֶ יִצְגֹף בְּגִד־קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׁרוֹ וְיִלְבָּשֵׁם:</p>
<p>And he shall take of the 5 congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמִן כְּנֻשָּׁתָא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יִסַּב תְּרִין צִפִּירֵי עֹזִי לְחַטָּאת וְדָכֵר חֹד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שְׁעִירֵי עֹזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And Aaron shall present the 6 bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהְרֹן יָת תֹּרֶא דְּחַטָּתָא דִּילֵיהּ וַיִּכְפֹּר עַל־זֵהוּ וְעַל אֲנָשׁ בֵּיתֵיהּ:</p>	<p>וַהֲקָרִיב אֶהְרֹן אֶת־פֶּר הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לּוֹ וַיִּכְפֹּר בְּעֹדּוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ:</p>
<p>And he shall take the two goats, 7 and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסַּב יָת תְּרִין צִפִּירִין וַיִּקִּים יָתְהוֹן קֳדָם יְיָ בְּתַרְעֵ מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וַיִּלְקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וַהֲעִמִּיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא, וזה פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת זיום הכיפורים (יומא נג.):

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם זיום הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה צדש השביעי בעשור לחודש:

(4) כתבת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה צדדים שהוא משמש זהם צחוף שיש זהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו). אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתרומו יקח צריפה, ניח צראשו, כמו ותנח צדו (צראשית לט, טז), וְאֶחָתָהּ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצדדי זהב לצדדי לבן, ומצדדי לבן לצדדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא נב.).

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כחן שמשלו הוא צא ולא משל לצור (שם ג.): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ת"כ פרשתא ב, ג):

<p>8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.</p>	<p>וַיִּתֵּן אֶהָרֹן עַל תְּרֵין צִפִּירִין עֲדִבִין עֲדָבָא חַד לְשָׁמָא דִּי וְעֲדָבָא חַד לְעִזָּאזֵל:</p>	<p>8 וַנִּתֵּן אֶהָרֹן עַל־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִם גִּרְלֹת גּוֹרֵל אֶחָד לַיהוָה וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעִזָּאזֵל:</p>
<p>9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת צִפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְשָׁמָא דִּי וַיַּעֲבֹדֶיהָ חֲטָאתָא:</p>	<p>9 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת־הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָיו הַגּוֹרֵל לַיהוָה וַעֲשָׂהוּ חֲטָאתָא:</p>
<p>10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.</p>	<p>וַצִּפִּירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֲדָבָא לְעִזָּאזֵל יִתְקַם כֹּד חַי קָדָם יְיָ לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי לְשַׁלְחָא יִתִּיהָ לְעִזָּאזֵל לְמַדְבָּרָא:</p>	<p>10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעִזָּאזֵל יַעֲמֹד־חַי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזָּאזֵל הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תּוֹרָא דְחֲטָתָא דִּילֵיהּ וַיַּכְפֵּר עֲלוּהִי וְעַל אֹנֶשׁ בֵּיתֵיהּ וַיַּכּוּס יֵת תּוֹרָא דְחֲטָתָא דִּילֵיהּ:</p>	<p>11 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת־פָּר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר־לוֹ וַיַּכְפֵּר בָּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּשְׁתֵּט אֶת־פָּר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר־לוֹ:</p>
<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיִּסַּב מְלִי מַחֲתִיתָא גּוּמְרִין דְּאִישָׁא מַעֲלֵין מִדְּבַחָא מִן קָדָם יְיָ וּמְלִי חוּפְנֹהִי קִטְרֶת בּוּסְמִין דְּקִימִין וַיַּעֲלֵל מִגִּיּוֹ לְפָרוּכָתָא:</p>	<p>ישראל וְלָקַח מִלֹּא־הַמִּזְבֵּחַ גַּחֲלִי־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֹּא חֲפָנָיו קִטְרֶת סָמִים דָּקָה וַהֲבִיא מִבֵּית לַפָּרְכָת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קִטְרֶת בּוּסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קָדָם יְיָ וַיַּחֲפֵי עֲנַן קִטְרֶתָא יֵת כְּפוּרֶתָא דְעַל סִדְרוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וַנִּתֵּן אֶת־הַקִּטְרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְסֶּהוּ עֲנַן הַקִּטְרֶת אֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>

- (8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.): עזאזל. הוא הר עז וקסה, נוק גזרה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חתוכה:
- (9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ סה):
- (10) יעמוד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יִתְקַם כֹּד חַי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם 1): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוַדָּה עָלָיו וְגו':
- (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביתו (שם פרשת ג, א), שנאמר בֵּית אֱהֱרֹן צָרְכוּ לָתֵת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֹּמְאֹת וגו' (ת"כ פרק ד, ז):
- (12) מעל המזבח. הסינון (יומא מה): מלפני ה'. מלד שלפני הפתח, והוא נד מערבי (שם): דקה. מה ח"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וַיִּשְׁחָק מִמֶּנָּה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שהיא דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:
- (13) על האש. שנתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כמקנה חייב מיתה (יומא נג:).

- 14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.
- 15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.
- 16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.
- 17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.
- 18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.
- וַיִּקַּח מִדַּמַּת הַבָּקָר וַיִּזְרֹק בְּאֶצְבָּעוֹ עַל-אָפִי כַּפֹּרֶתָא וּקְדָם כַּפֹּרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַת זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאֶצְבָּעֵיהּ:
- וַיַּחַט אֶת-שְׁעֵיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַהֲבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית הַלְּפָנִי וַעֲשָׂה אֶת-דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַבָּקָר וַהֲזָה אֹתוֹ עַל-הַכַּפֹּרֶת וּלְפָנֵי הַכַּפֹּרֶת:
- וַיַּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטֹּאתֵם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:
- וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֹּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכַפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדָה בֵּיתוֹ וּבַעֲדָה כָּל-קְהָל יִשְׂרָאֵל:
- וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֶי-יְהוָה וַיַּכְפֹּר עָלָיו וַיִּלָּקַח מִדָּם הַבָּקָר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וַיָּנִתֵן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּפּוֹק לְמַדְבְּחָא דְקֹדֶם יְיָ וַיַּכְפֹּר עָלָוְהִי וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מַדְבְּחָא סָחֹר סָחֹר:

(14) והזה באצבעו. הזזה אחת צמשמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה:).

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא:). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה:).

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאחם, וחטאת היא שוגג (שזועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג:). וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו:). השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויצא, לפי שהזה ההזאות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמתנות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפנית (יומא נח:). וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחוך זה (יומא נז:).

19	And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.	וַיִּדְּי עָלוּהִי מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהָ שֶׁבַע זְמַנִּין וַיְקַדְּשֶׁנָּה מִסּוּאֵמָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ שֶׁבַע פַּעַמִּים וְטָהָרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	19
20	And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.	וַיִּשְׂצִי מִלְּכַפְרָא עַל קוֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבָּחָא וַיִּקְרִיב יֵת צִפְרָא חַיָּא:	וְכִלְהּ מִכְּפָר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׂעִיר הַחַי:	20
21	And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.	וַיִּסְמֹךְ אֶהָרֹן יֵת תְּרַתִּין יָדָוְהִי עַל רִישׁ צִפְרָא חַיָּא וַיִּדְּי עָלוּהִי יֵת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיֵת כָּל מַרְדֵּיהֶון לְכָל חַטָּאֵיהֶון וְיִתִּין יְתָהֶון עַל רִישׁ צִפְרָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גֹּבֵר דְּזִמִּין לְמַהֲדָ לְמִדְבָּרָא:	וְסִמָּךְ אֶהָרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטֹּאתֶם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:	21
22	And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.	וַיִּטּוֹל צִפְרָא עָלוּהִי יֵת כָּל חוֹבֵיָהֶון לְאַרְעֵ דְּלֹא יִתְּבָא וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא בְּמִדְבָּרָא:	וַנָּשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר:	22
23	And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.	וַיַּעֲזֹל אֶהָרֹן לְמִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְּלִבָּשׁ בְּמִיעֲלִיהָ לְקוֹדֶשׁא וַיַּצְנַעְנֹן תַּמָּן:	וַבָּא אֶהָרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּדֶד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:	23

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות באצבעו על קרנותיו, מָהֵה ז' הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לבא (מ"כ פרק 7, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אחמול (יומא סו:):

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לב.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבוד. אחר שהוציאם ולבוש בגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והואצת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטרת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׁלַח אֶת הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר, וְכָסַף אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמִּים וְגו', וְנָחַץ וְשָׂחָה אֶת עֹלָתוֹ וְגו', וְאֵת סֶלֶץ הַסְּטֹאֹת וְגו', וכל הפרשה עד וְאֶחָדֵי כֹן יָצָא אֶל הַמִּצְחָה, ואחר כך יצא אֶהָרֹן: והניחם שם. מלמד שטעונין גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה בגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

- 24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.
- 25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.
- 26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- 27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.
- 28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- 29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.
- וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וַיַּסְחֵי יֵת בְּשָׂרֶיהָ בַּמִּיָּא בַּמִּקְוֶה קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בָּעֵדוּ וַיִּבְעַד הָעָם:
- וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאֹת יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהַמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְאֵת פֶּרֶ הַחֲטָאֹת וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לַכֹּפֶר בַּקֹּדֶשׁ וַיֵּצֵא אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:
- וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכְהָ לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר תִּגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
- וַיַּסְחֵי יֵת בְּשָׂרֶיהָ בַּמִּיָּא בַּמִּקְוֶה קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בָּעֵדוּ וַיִּבְעַד הָעָם:
- וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאֹת יַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהַמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְאֵת פֶּרֶ הַחֲטָאֹת וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לַכֹּפֶר בַּקֹּדֶשׁ וַיֵּצֵא אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:
- וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנּוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלֹאכְהָ לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזִלָּח וְהַגֵּר תִּגֵּר בְּתוֹכְכֶם:

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא משנה מבגדיו זהו לבגדי לכן טעון טבילה, שזאת טבילה פשוט בגדי זהו שעד צהן עבודת תמיד של שחר ולבש בגדי לכן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא משנה מבגדיו לכן לבגדי זהו טעון טבילה (שם ל.ב.). במקום קדוש. המקדש בקדושת עזרה, והיא היתה בגג בית הפקדון, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם ל. ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה בגדים שהיו עושים צהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. ליל לעולה האמור למעלה צואת יצא מהלך וגו': ואת עולת העם. ואל לעולה האמור למעלה ומאחורי עזרת קני יקראל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבח. על מזבח החילון, דאלו בפנימי כתיב לא תעלו עלי קטרת זרה ועלה ומנחה (שמות ל.): (27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר אֲדָרִי בַּיּוֹמָא הַדִּין יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לַשָּׁחַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּשְׁחָרוּ:</p>	<p>30 כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר אֲדָרִי בַּיּוֹמָא הַדִּין יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לַשָּׁחַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּשְׁחָרוּ:</p>
<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:</p>	<p>31 שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעַנִּיתֶם אֶת־נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:</p>
<p>32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר כֹּהֵנָא דִּירְבִּי יְהוֹי וְדִקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיהּ לְשִׁמְשָׁא תַּחֲוֹת אָבוּהִי וְלִבְשֵׁי יֵת לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ:</p>	<p>32 וַיִּכָּפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֹת־יָדָיו לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשֵׁי אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar, and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁ וְעַל מִשְׁכַּן וְעַל זִמְנָא וְעַל מִדְבָּחָא וַיִּכָּפֵר וְעַל כֹּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא יִכָּפֵר:</p>	<p>33 וַיִּכָּפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל־כָּל־עַם הַקֹּהֵל יִכָּפֵר:</p>
<p>34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵהֶם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>34 וְהָיְתָה־זֹּאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵהֶם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>XVII And the LORD spoke unto Moses, saying: 2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: מִלֵּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶם דִּין פְּתִיגָא דְּפִקִּיד יְיָ לְמִימַר:</p>	<p>רצעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: 2 דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בְּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:</p>

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא כהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ט, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה באהרן הוֹרֵךְ לומר כהן גדול הצא אחריו שיהא כמֹהוּ: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאסיהו ואילך, שצימיו נגזזה כלוחית של שמן המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם בנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ד' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לוצץ לגדולתו אלא ממקיים גזירת המלך:

3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,

4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.

5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.

6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.

7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.

8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,

9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.

גִּבֹר גִּבֹר גִּבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּבְכּוֹס תּוֹר אוֹ אִמֹר אוֹ עִז בְּמִשְׁרִיתָא אוֹ דִּבְכּוֹס מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:

וְלִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לָא אִיתְּהִי לְקִרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ קָדָם מִשְׁכָּנָא דִּי דָמָא יִתְחַשֵּׁיב לְגוֹבְרָא הֵהוּא דָמָא אֲשֶׁר וְיִשְׁתִּיבִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִגּו עֲמִידָה:

בְּדִיל דִּיִּתְּנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דְּבִחִיהוֹן דְּאִנּוּן דְּבָחִין עַל אֲפִי חִקְלָא וְיִיתְּנוּן לְקָדָם יְיָ לְתִרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא לָנֹת כְּהֵנָּה וְיִכְסּוּן נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ יֵתְהוֹן:

וְיִזְרוֹק כְּהֵנָּה יֵת דָּמָא עַל מִדְּבָחָא דִּי בְּתִרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא וְיִסִּיק תְּרַבָּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יְיָ:

וְלֹא יִזְבָּחוּ עוֹד יִזְבָּחוּן עוֹד יֵת דְּבִחִיהוֹן לְשִׁידִין דְּאִנּוּן טָעֵן בְּתִרְיָהוֹן קִיָּם עָלֵם תְּהִי דָא לְהוֹן לְדִרְיָהוֹן:

וְלִהוֹן תִּימַר גִּבֹר גִּבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוֹרִיא דִּיתְגִּיּוֹרִין בִּינִיָּהוֹן דִּיִּסִיק עֲלֵתָא אוֹ נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא:

וְלִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לָא יִיתְּנִיָּה לְמַעֲבַד יֵתִיהָ קָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיבִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִעֲמִידָה:

אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׁב אוֹ-עִז בְּמַחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לְמַחֲנֶה:

וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לְהִקְרִיב קִרְבֹּן לִיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכָּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקִּרְבַּ עַמּוֹ:

לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זִבְחִים עַל-פְּנֵי הַשֹּׁדֶה וְהִבְיָאֻם לִיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַפֶּתַח וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לִיהוָה אוֹתָם:

וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת-תֵּדָם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר תַּחֲלֵב לְרִית נִיחַח לִיהוָה:

וְלֹא-יִזְבָּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשִׁעִירִים אֲשֶׁר הֵם זָנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תִּהְיֶה-זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:

וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-תִּגְרָא אֲשֶׁר-יִגְוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ-זִבַּח:

וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לִיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִעַמּוֹ:

חמישי (שלישי)

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (וצחים קו):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזכות:

(7) לשעירים. לשדים, כמו ופִּעִירִים יִקְדוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

(8) אשר יעלה עלה. למייצ על המקטיר איצרים צמוץ, (עיי' צרא"ס) כשחט צמוץ, שאם שחט אחד והעלה חצירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):

<p>And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the 10 strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנֶפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>	<p>10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בְּנֶפֶשׁ הָאֹכֶלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>
<p>For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נֶפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יִכָּפֵר:</p>	<p>11 כִּי־נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נֶפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יִכָּפֵר:</p>
<p>Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־אָנֶשׁ מִנְּכֹחַן לֹא יִיכּוֹל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>	<p>12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־אָנֶשׁ מִנְּכֹחַן לֹא־יִיכּוֹל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>
<p>And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וְגֵבֶר גֵּבֶר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַיֹּדֵעַ דִּיתְגִּירֹון בִּינִיחֹון דִּיצִיד צִידָא חִיתָא אוֹ עוֹפָא דְמִתְאֵכִיל וַיִּשׁוּד יֵת דְּמִיָּה וַיִּכְסִינֶיהָ בְּעָפָרָא:</p>	<p>13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצֹּד צִיד חִיתָא אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמֹו וְכִסָּהֹו בְּעָפָר:</p>
<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דְּמִיָּה בְּנֶפֶשֶׁיהָ הוּא וְאָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בָּשָׂר לֹא תִיכּוֹלֹן אֲרִי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דְּמִיָּה הִיא כָּל דִּיִּכְלֶנִיהָ יִשְׁתִּיץ:</p>	<p>14 כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמֹו בְּנֶפֶשֹׁו הוּא וְאָמַרְתִּי לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמֹו הוּא כָּל־אֹכְלוֹ יִכָּרֵת:</p>
<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל־אָנֶשׁ דִּיִּיכּוֹל גְּבִילָא וְחִבְרָא בִּצְיִבִיא וּבְגִירָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמֵיָא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>15 וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל גְּבִילָהּ וְשִׂרְפָּהּ בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכַפֵּס בְּגִדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר:</p>

- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר צנפס יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריחות 7:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו:
 (11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
 (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד).
 (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צמר אלא צהומנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, 3): אשר יאכל. פרט לטמאים:
 (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה צו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם וצמר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׁרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׁרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמֹר:	XVIII
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבֹּתֶם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבֹּתֶם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתָּם הָאָדָם וְנָתַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתָּם הָאָדָם וְנָתַי בָּהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	5

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצנת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כן שמטמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא צנצנת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, יא' עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים במלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחק בעריות דימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפדע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שיצאו ישראל מקולקל מן הכל (כ"ד פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אומר, אלא אלו נמוקות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון עקטזאות ואקטזאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בחורה במשפט, שאילו לא נאמרו היו כדאי לאומר: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלא ולא למד חכמת המצריים והכשדים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (כ"ד ש"ס יא). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר צעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	אִישׁ אִישׁ אֶל-כָּל-שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)	גִּבּוֹר גִּבּוֹר לְכָל קָרִיב בְּשָׂרָהּ לֹא תִקְרְבוּן לְגִלְאָהּ עֲרִיאָ אֲנִי יי
6	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ:
7	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	עֲרוֹת אֶשֶׁת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אֶתֶת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָא דְאָבִיךָ הִיא:
8	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .	עֲרוֹת אָחוֹתֶךָ בֵּת-אָבִיךָ אוֹ בֵּת-אִמְךָ מוֹלְדֶת בֵּית אוֹ מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)	עֲרוֹת אָחוֹתֶךָ בֵּת אָבִיךָ אוֹ בֵּת אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אֶתָּא אוֹחֶרִי אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבּוֹר אַחֲרֵן לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן:
9	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	עֲרוֹת בֶּת-בְּנֶךָ אוֹ בֶּת-בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ כִּי עֲרוֹתֶיהָ הֵנָּה: (ס)	עֲרוֹת בֶּת בֶּרֶךְ אוֹ בֵּת בִּתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהֶן אֲרִי עֲרוֹתֶיהָ אֲנִין:
10	The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת בֵּת-אֶשֶׁת אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אָחוֹתֶךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)	עֲרוֹת בֵּת אֶתֶת אָבִיךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ אָחוֹתֶךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ:
11	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.	עֲרוֹת אָחוֹת-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שָׂאֵר אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אָחֵת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה קָרִיבֵת אָבִיךָ הִיא:
12	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרוֹת אָחוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה כִּי-שָׂאֵר אִמְךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אָחֵת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אֲרִי קָרִיבֵת אִמְךָ הִיא:
13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרוֹת אָחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרְב דַּדְּךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אָחִיבִיךָ לֹא תִגְלֶה לְאִתְּחִיָּה לֹא תִקְרֵב אֶתֶת אָחִיבִיךָ הִיא:
14			

(6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ד'. נאמן לשנס שכר:
(7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן עָרוֹת אֲבִיו גַּלְהָ (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אבך. להביא אמו שאינה אשת אביו:
(8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:
(9) בת אביך. אף בת אנוסה כמשמעו: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, ובין שאומרים לו הולא את אמה (יבמות כג.), כגון ממורת או נתינה:
(10) ערות בת הבן וגו'. צבאו מאנוסות הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצבאו וצבאו מאשמו אנו למדין מערות אשה וצבאו שנאמר צבן לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת הבן. קל וחומר לצבא, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוע מגזירה שוה, (צמסכת יבמות ג.):
(11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צב אשת אביך, צבאיה לקידושין (יבמות כג.):

<p>15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֶת כְּלֶתֶךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֶת כְּלֶתֶךָ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָהּ: (ס)</p>	<p>15 עֲרֹנֶת כְּלֶתֶךָ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָהּ: (ס)</p>
<p>16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֶת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָא דְאָחוּךָ הִיא: (ס)</p>	<p>16 עֲרֹנֶת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָא דְאָחוּךָ הִוא: (ס)</p>
<p>17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.</p>	<p>עֲרֹנֶת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תִּגְלֶה יֵת בֵּת בְּרָהּ וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִסֵּב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ קְרִיבֵן אֲנִין עֵיצָת חֲטָאִין הִיא:</p>	<p>17 עֲרֹנֶת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בִּתְּבָנָהּ וְאֶת־בִּתְּבָתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלְעָת עֲרֹנָתָהּ שְׂאֵרָה חֲנָה וְזָמָה הִוא:</p>
<p>18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצֹדֵר לְגִלְעָת עֲרֹנָתָהּ עִלְיָהּ בְּחַיָּיהָ:</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצֹדֵר לְגִלְעָת עֲרֹנָתָהּ עִלְיָהּ בְּחַיָּיהָ:</p>
<p>19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.</p>	<p>וְלֹא־תִקְרַב לְאִשָּׁה לְגִלְעָת עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>	<p>19 וְלֹא־אִשָּׁה בְּנִדְתָּ שְׂמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָת עֲרֹנָתָהּ:</p>
<p>20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.</p>	<p>וּבִאֲתַת חֲבֶרְךָ לֹא תִתִּין שְׂכִיבְתֶךָ לְזִרְעָא לְאִסְתַּאבָּא בָּהּ:</p>	<p>20 וְלֹא־אִשֶּׁת עֲמִיתֶךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבְתֶךָ לְזִרְעָ לְשְׂמֵאָה־בָּהּ:</p>
<p>21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתִּין לְאִשְׁמֹרַת לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל יֵת שְׁמָא דְאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:</p>	<p>21 וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחֲלִיל אֶת־שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:</p>
<p>22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.</p>	<p>וְיֵת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא:</p>	<p>22 וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא: (רציע)</p>
<p>23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.</p>	<p>וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תִתִּין שְׂכִיבְתֶךָ לְאִסְתַּאבָּא בָּהּ וְאִתַּת לֹא תִקֹּם קֶדֶם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בְּהֵמָה תִּבְלָא הִוא:</p>	<p>23 וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבְתֶךָ לְשְׂמֵאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבְלָא הִוא:</p>

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:
(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא זשיש לזנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחז אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקח, לשון קיסה, וכן לענין העונש אשר יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, 17), לשון קיסה, אבל אנס אשה מותר לישא בה: שארה הנה. קריבות הן זו לזו: זמה. ענה, כהרגומו עַל־מַטְאִין, שיכרך יועץ לחטוא:
(18) אל אחותה. שתיכן כחמת (קידושין כ): לצדד. לשון זרה, לעשות את זו זרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרסה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יצמות ח):
(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הן בצרגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין סד): לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העזרת האש:

24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֲלֵין אֲרִי בְּכָל אֲלֵין אֲסִתְּאֲבוּ עִמָּמִיא דְּאַנָּא מִגְּלִי מִן קִדְמִיכוּן:	24 אֶל-תִּטְמְאוּ בְּכָל-אֵלֶּה כִּי בְּכָל-אֵלֶּה נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם:	
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנָהּ חֹבֶבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרְעָא יֵת יִתְבַּהֵּא:	25 וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקַד עֲוֹנָהּ חֹבֶבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרְעָא יֵת יִתְבַּהֵּא:	
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וְשִׁמְרֶתֶם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	26 וְשִׁמְרֶתֶם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אַנְשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:	27 כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה עָשׂוּ אַנְשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:	
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא תִרְוֶקֶן אֶרְעָא יִתְכוּן בְּסִאֲבִיכוּן יֵתָּה כְּמָא דְּרוֹקִינַת יֵת עִמָּמִיא דְּקִדְמִיכוּן:	וְלֹא-תִקְיֹא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטִמְאַתְכֶם אֹתָהּ כְּאֵשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם:	מפטר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-דֹּעֵבִיד מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הַעֲשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	29 כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הַעֲשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-מִשְׁמֶרְתִּי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-מִשְׁמֶרְתִּי לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבוֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)	פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 149. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	קדשים וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	
-----	--	--	---	--

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי' על סגליס (ישעי' י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע דמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכיליהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עובדי עזירה. ותרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (צ"ק לז):

(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכס, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:

- 2 Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy. ² דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדֻת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 3 Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God. ³ גִּבֹר מִן אִמּוֹהּ וּמִן אָבִיהָ תִהְיוּ דְחַלִּין וְיַת יוֹמֵי שְׁבִיעַת דִּילִי תִשְׁרֹנוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God. ⁴ אַל-תִּפְנוּ אֶל-הָאֱלִילִים וְאַל-תַּעֲשׂוּ לָכֶם אֱלֹהִים מְסֻכָּה לֹא תַעֲשׂוּ: לֹא תִפְנוּן בְּתַר טַעֲנוּ וְדַחֲלִן דְּמַתְּכָא לֹא תַעֲבִדוּן לָכוּן אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted. ⁵ וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֵהוּ: וְאִרִי תִפְסֹן נִכְסַת קוֹדֶשִׁין קָדֶם יְיָ לְרַעְוָא לָכוּן תִּפְסֹנִיָּה:
- 6 It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire. ⁶ בְּיוֹם זִבְחֶכֶם יֹאכַל וּמִמָּחָרָת וּבַיּוֹמָא דְּבִתְרוֹהֵי וּדְיִשְׁתְּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְּקַד:
- 7 And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted. ⁷ וְאִם הָאָכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה: וְאִם אֶתְאַכְּלָא יִתְאַכִּיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יִהִי לְרַעְוָא:

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כז, ה): קדושים תהיו. הו פרושים מן העריות ומן העזירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שס ו), אשה זנה וסללה וגו' (ויקרא כא, ז), אָנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם. (ת"כ פרשתא ח, א) ולא יסלל ויעזו אָנִי ה' מְקַדְשֵׁי (שם פסוק טו). קדשים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אִשָּׁה זָנָה וסֻלָּה וגו' (שם פסוק ז):

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:) אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וצבצוד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו דבצרים (קידושין לא): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לב): אני ה' אלהיכם. אתה ואבין חייבים בצבודי (יצמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לב). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזה צבוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעצדם. (ת"כ שם י) אלילים לשון אל, כלא הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותם אלהות: לא תעשו לבכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחריכם לבם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחריים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לָךְ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחריים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר וְאִם יָגֵד אִזְּךָ וְאִם יָגֵדְךָ וְאִם יָגֵדְךָ וְאִם יָגֵדְךָ (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחוהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרנון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:) מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכין לשחוט:

(6) ביום זבחתם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

But every one that eateth it shall
8 bear his iniquity, because he
hath profaned the holy thing of
the LORD; and that soul shall be
cut off from his people.

וַיִּבְלֹעַ חֹבֶבֶת יִסְכִּיל
וְאָכְלוּ עֹנֵוּ יִשָּׂא כִּי־אֶת־
קָדַשׁ יְהוָה חָלָל וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת מֵעַמִּיהָ:

9 And when ye reap the harvest of
your land, thou shalt not wholly
reap the corner of thy field,
neither shalt thou gather the
gleaning of thy harvest.

9 וּבְקִצְרָכֶם אֲרַצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ לַקִּצֹּר וּלְקֹט קִצִּירָהּ לֹא תִלְקֹט:

IO And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.

וּבְרִמָּהּ לֹא תַעֲלֹל וּבְרִמָּהּ לֹא תַעֲלִיל וּבְרִמָּהּ לֹא תִלְקֹט וּבְרִמָּהּ לֹא תִלְשִׁיט לַעֲנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם :

II Ye shall not steal; neither shall ye
deal falsely, nor lie one to
another.

ישראל לא תגנבו ולא תכחשו ולא- לא תגנבו ולא תכדבון
תשקרו איש בעמיתו: ולא תשקרון אנש בתבריה:

12 And ye shall not swear by My
name falsely, so that thou
profane the name of thy God: I
am the LORD.

12 וְלֹא-תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לְשָׁקֶר וְלֹא תִשָּׁבְעוּן בִּשְׁמִי וְחָלַלְתָּ אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:

13 Thou shalt not oppress thy
neighbour, nor rob him; the
wages of a hired servant shall not
abide with thee all night until
the morning.

לֹא־תֵשֶׁק אֶת־רַעְךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתָּה עַד־בֹּקֶר׃

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לוחץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל ממשר צבא שְׁלָמִי וְגו' (ויקרא שם, יח), תהיה ענין לוחץ למקומו, יכול יהיו חייבין ברת על אכילתו, תלמוד לומר והנפש האכלת ממנו עוֹנָה תֵּשֶׁא (שם), ממנו ולא מחבירו, יבא הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט.): פגול. מתועב, כמו ויקרע פגולים בליהם (ישעי' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. בנותר גמור הכחוז מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו בנותר גמור מדבר (זכאים כח:), ובמסכת כריתות (ה) למדוהו מגזרה שוה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניית פאה צמוק שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׁצָלִים הנושרים צמעת קצירה אחת או שתיים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לֹא תַעֲוֹלֵל. לא תטול עוללות שצדקה וכן ניכרות. אחיהו עוללות, כל שאין לה לא פֶתֶף ולא נֶטֶף (פאה פ"ז, מ"ד): ופרט ברמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צלירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גוצה מכם אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', פ"ה י' יריב ריבס וגו' (משלי כב, כבכג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגבי ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגבי נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ד"ב (סנהדרין פו:). ולא תבכשו. לפי שנאמר וקצץ צה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תבכשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר ונשבע על שקר (סם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תבכשו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לכהן סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) וְלֹא תִשְׁבְּעוּ בַשָּׁמַיִם. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מניין לרבות כל הכוויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לי:

(13) לא תעשק. זה הכוונת שכיר שכיר (ת"כ פרשת מצא): לא תלחץ. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכחוז מדבר, שיציאתו משעסקה חמה, לפיכך זמן צבוי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר ולא תבזא עליהם (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בזא מציבא ק"י). שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך

<p>14 Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.</p>	<p>14 לא-תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל ויראת את ה' יהוה: לא תלוט דלא שמע וקדם ותדחל מאלהיך אנה יי:</p>
<p>15 Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.</p>	<p>15 לא-תעשו עול במשפט לא-תשא פני-דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך: לא תעבדון שקר בדין לא תסב אפי מסכינא ולא תהדר אפי רבא בקושטא תדיניה לחברך:</p>
<p>16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.</p>	<p>16 לא-תלך רכיל בעמך לא תעמד על-דם רעה אני יהוה:</p>
<p>17 Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.</p>	<p>17 לא-תשנא את-אחך בלבבך הוכח תוכיח את-עמיתך ולא-תשא עליו חטא: לא תשני ית אחוך בלבבך אוקחא תוכח ית חברך ולא תקביל על דיליה חובא:</p>

זמן גצוי שכרו כל היום, לפי שנתנה תורה זמן לצעל הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר בעמך לא תאר (שמות כז, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צדיק אף כל שהוא צדיק, ילא המה שאינו צדיק (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואחרי עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצדק אלא דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשפט ולומר לטובה נתכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצדקות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקץ, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר כי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר ולא תביא תועבה אל ביתך והיית חרס קמהו שקץ תשקטנו וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו ואזכור דין ונמנא מתפרנס צדקות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, צן גדולים הוא זה, היאך אציישו ואראה בצושמו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הו' דן את חבירך לכך זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצדק רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ז. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצדק (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלפני בפתח רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדבחה גדלות (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שה"ק נחלפת בגימל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, ב"ת צפ"א, וגימל ב"ק וק"ף, ונו"ן בלמ"ד, וז"ן בלמ"ד, וכן ורגל בעצד (שמואל ב' ז, יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להחשט בהם הנשים, על שם שמתחרז תמיד בעצירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לא תיכול קורצין, כמו וכלו קורציהו די יהודאי (דניאל ג, ח), אכל צהו קורצא צימלפא (צרכות נח), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול בבית המקדש דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזק שדבריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ צעיקו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ בעיניהם ולרמוז דברי רכילותן שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיחתו, ואחרי יכול להצילו, כגון טובע צנהר, וחיה או לסטים צאים עליו (ת"כ פרק ד, חסנהדרין עג): אני ה'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צדיקים (ערכין טז):

18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא־תִקֶּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹד לְנַפְשְׁךָ כִּי־אֲנִי ה'.	18
19	Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.	אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמְתְּדִי לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שַׂדֶּךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגָד כְּלָאִים שַׁעֲטָנֹו לֹא יֵעָלֶה עָלֶיךָ:	19
20	And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.	וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ שִׁכְבַּת־זָרָע וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְדָּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נָתַן־ לָהּ בַּקֶּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה:	20
21	And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.	וַיָּבִיאוּ יְתִי וְיֵת אֲשָׁמִיהָ לְקֹדֶם יי לְדָרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא דְכָרָא לְאֲשָׁמָא:	21
22	And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.	וַיִּכְפֹּר עָלוּהִי כִּהְנָא בְּדָכְרָא דְאֲשָׁמָא קָדָם יי עַל חֻבַּתְיָה דְחָב וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיה מַחֻבַּתְיָה דְחָב:	22

- (18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנוטר האיצה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.). ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול צמורה (מ"כ שם יב):
- (19) את חקתי תשמרו. ואלו הן צהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלביש ששטנין גמר ופשתים יקדו (דברים כב, יא), יכול לא ילביש גזיז צמר ואניני פשתן, תלמוד לומר בגד, מנין לרבות הלביש, למוד לומר ששטנין, דבר שהוא ששטנין וטווי וגו', ואומר אני, נזון לשון דבר הנמלט ושזור זה עס זה לחצרו, מישט"ר בלע"ז, כמו חזיין לגאזי דאית צהון (מועד קטן יב:), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרי"א, ולשון ששטנין פירש מנחם, מחצרת צמר ופשתים:
- (20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון צמקרא. ובשפחה כנענית שחיה שפחה וחיה צת חורין המאורסת לבעד עצרי שמוחר בשפחה הכתוב מדבר (כריתות יא.). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסחם פדיון כספק (מ"כ פרק ה, ג גיטין לט.). או חפשה. צשטרי: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על בית דין לבקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא.) למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא בקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והפלה ה' את מפתח וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה קידושין, הא אם חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג.):
- (22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט.).

<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנָאֲרִי תִשְׁלֹחַן לְאֶרֶץ וְתַצְבֹּנוּ כָּל אֵילָן דָּמִיכֹל וְתִרְחֲקוּן רִחְקָא יֵת אֲבִיָּה תִלֵּת שָׁנִין יִהְיֶה לְכֹון מִרְחָק לֹאבְדָּא לֹא יִתְאָכֵל:</p>	<p>שְׁלֹש שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל וְנִשְׁעָתָם כָּל-עֵץ מֵאֲכָל וְעֲרֵלְתָם עֲרֵלְתּוֹ אֶת-פְּרִיָּו</p>
<p>24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.</p>	<p>וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל אֲבִיָּה קֹדֶשׁ תִּוְשְׁבְּתֶן קָדָם יי:</p>	<p>24 וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לִיהוָה:</p>
<p>25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבִשְׁנָה חֲמִישִׁית תִּיכָלוּן יֵת אֲבִיָּה לְאוֹסְפָא לְכֹון עַל-לִתִּיָּה אָנָּה יי אֱלֹהֵכֹון:</p>	<p>25 וּבִשְׁנָה חֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתּוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>26 Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.</p>	<p>לֹא תִיכָלוּן עַל דָּמָא לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנוּ:</p>	<p>26 לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנוּ:</p>
<p>27 Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.</p>	<p>לֹא תִקְפּוּן פְּתָא דְרִישְׁכֹון וְלֹא תַחְבִּיל יֵת פְּתָא דְדִקְנָךְ:</p>	<p>27 לֹא תִקְפּוּ פֶאת רֵאשֵׁיכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זְקִנְךָ:</p>
<p>28 Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.</p>	<p>וְחִבּוּל עַל מִית לֹא תַתְּנוּן בְּבִשְׂרְכֹון וְרוֹשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתְּנוּן בְּכֹון אָנָּה יי:</p>	<p>28 וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תַתְּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבַת קַעֲקַע לֹא תַתְּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה:</p>

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ח"כ פרש"א ג. ג.), יכול אם הצניעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, בהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המזוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצרך לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מטעיר בו חסם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצמחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרבה פנים נדרש (סנהדרין, סג.). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחנף נפשה, ועוד הרבה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחמיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעיו לאחורי אזניו ולפדחתו (מכות כ:), ונמנף הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אזניו עקרי שערו למעלה מצדעיו הרבה: פאת זקבך. סוף הזקן וגבולו, והן חמש, שטים בכל לחי, ולחי למעלה אל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שם כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין בשרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שם כא): קעקע. לשון והוקע אוקס (במדבר כה, ד), והוקענים (שמואל-ב כא, ו), תוחצין עץ בארץ ותולין אותם עליהם, ונמנא מחוקין ותחוצין בקרקע, פורפו"י נט בלע"ז:

29 Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	לֹא תַחֲלֵל יֵת בְּרַתְךָ לְאִשְׁעֵי יוֹתָהּ וְלֹא תִטְעֵי אֶרֶץ וְתִתְמַלֵּי אֶרֶץ עֲצֵת חֲטָאִין:	אֶל-תַּחֲלֵל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וְיִמְלֹאָה הָאָרֶץ זִמָּה:	29
30 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	יֵת יְוֹמֵי שְׁבִיעָא דִּילִי תִטְרוּן וְלִבִּית מִקְדָּשִׁי תִהְיוּ דְחֲלִין אֲנָא יי:	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה:	30
31 Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	לֹא תִתְפַּנּוּן בְּתֵר בְּדִין וְזִכְרוּ לֹא תִתְבַּעֲנוּ לְאִסְתָּאבָא בְּהוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵכֻן:	אֶל-תִּפְנּוּ אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיְדְּעָנִים אֶל-תִּבְקְשׁוּ לְטַמְאָה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	31
32 Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִן גְּדָם דְּסִבֵּר בְּאוֹרֵיתָא תְקוּם וְתִתְדַר אִפִּי סְבָא וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֵיךָ אֲנָא יי:	מִפְנֵי שִׁיבָה תָקוּם וְהִדְרַת פָּנֶיךָ וְרָאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס)	32
33 And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	נָאֲרִי יִתְגִּיר עִמְכֻן גִּיּוֹרָא בְּאַרְעֻכֻן לֹא תִזְנוּן יְתִיה:	וְכִי-יִגֹּר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תִזְנוּ אִתּוֹ:	רביעי (ששי)
34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּנְצִיבָא מִנְכֻן יְהִי לְכֻן גִּיּוֹרָא דִּיתְגִּיר עִמְכֻן וְתִרְחַם לֵיהּ כְּנַתְךָ אֲרִי דִּיִּירִין הִוִּיתוּן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יי אֱלֹהֵכֻן:	כְּאֶזְרַח מִכֶּם יְהִי־לָכֶם תִּגְרוּ תִגֵּר אִתְכֶם וְאִתְבַּת לֹא כְּמוֹד כִּי-גֵרִים הִיִּיתֶם בְּאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	34
35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא תַעֲבִדוּן שְׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקָלָא וּבְמִכִּילְתָּא:	לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִזְנֶה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה:	35

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו.). ולא תזנה הארץ. אם אהה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמקוס אחר ולא צארצכס, וכן הוא אומר ויטעו רביצים וגו' (ירמיה ג, ג).

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו.). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את צמותי תשמרו, אין צנין צית המקדש דוחה שבת (יצמות ו.).

(31) אל תפנו אל האובות. אזהרה לצעל אוב וידעוני (סנהדרין סה.). צעל אוב זה פיתוס המדצר משחיו, וידעוני מכנים עזס חיה ששמה ידוע לחוך פיו והעזס מדצר: אל תבקשו. להיות עסוקים צס, שאס תעסקו צס אתם מַטְמָאִין לפני ואני מחעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא יש צמקומו, ולא יסתור את דצריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דצר זה מסור ללצו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דצר המסור ללצ נאמר צו ויראת מאלהיך (שס):

(33) לא תזנו. אונאת דצרים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אהה צא ללמוד תורה שנחנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצך אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי צצר נאמר לא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאס שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי

<p>36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מִזְנָנִים דְּקֶשֶׁט מִתְקָלִין דְּקֶשֶׁט מְכִילָן דְּקֶשֶׁט וְהִינִן דְּקֶשֶׁט יְהוֹן לְכוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקֵית יְתָכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:</p>	<p>36 מֵאֲזִי צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אִיפֹת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יְהוָה לְכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>
<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִשְׁרֹנוּ יֵת כָּל קִימֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבִדוּן יְתָהוֹן אֲנִי יְיָ:</p>	<p>37 וְשִׁמְרֶתֶם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>	<p>חמיישי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גִּיּוּרֵי־אֲדִי־תִגְיֹרוּן בִּישְׂרָאֵל דִּיתִין מִזְרַעִיהָ לְמֹלֶךְ אֲחַקְטִילָא יְתַקְטִיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהָ בְּאֲבָנַי:</p>	<p>2 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוּמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאֲבָן:</p>
<p>3 I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתִּין יֵת רִימִי בְּאַנְשָׁא הַהוּא וְאַשְׁצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ אֲדִי מִזְרַעִיהָ יְהִב לְמֹלֶךְ בְּדִיל לְסַאבָּא יֵת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא יֵת שְׁמָא דְּקוֹדֶשִׁי:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שְׁמִי קֹדֶשִׁי:</p>
<p>4 And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְּבֹשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִיהִב מִזְרַעִיהָ לְמֹלֶךְ בְּדִיל דִּלָּא לְמַקְטִיל יְתִיהָ:</p>	<p>4 וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בְּתַתּוֹ מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אוֹתוֹ:</p>

עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים דדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צורב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צמרא פט:): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלן כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצנחתי צמחים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו צמלח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צצית דין, ואם אין כח לבית דין, עס הארץ מסייעין אותם (ת"כ פרשתא ד, ד): עם הארץ. עס צצנינו נצראת הארץ, דבר אחר עס שעמידין לירש את הארץ על ידי מנות הללו (סס):

(3) אתן את פני. פנאי אני מכל עסקי ועוסקו (סס יצ): באיש. ולא צצכור, שאין כל הצכור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצמו צאס (דברים יח, י), צנו וצנו צמו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשתא ד, ד, ו), זרע פסול מנין, ת"ל צמחו מזרעו למולך (סס ז. סנהדרין סד:): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יחללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו דצבר אחד סוף שיעלימו דצברים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף

<p>5 then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשֹׁנִי אָנֹכִי יִתְּרוֹנִי בְּגֹבְרָא הָהוּא וּבְכָסְעֻדָּהִי וְאֲשִׁיצִי יְתִיָּה וְיִת כָּל דְּשָׁעַן בְּתִירוֹהִי לְמִטְעִי בְּתֵר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמּוּהוֹן:</p>	<p>5 וְשִׁמְתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־הַזָּנוִים אַחֲרָיו לַזָּנוּת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>6 And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתְפָּנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרֵי לְמִטְעִי בְּתִרְיָהוֹן וְאִתִּין יִתְּרוֹנִי בְּאִנְשָׁא הָהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיָּה מִגּוֹ עַמּוּהָ:</p>	<p>6 וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיְדֻעָנִים לַזָּנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>7 Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קִדִּישִׁין אֲרִי אֲנֹכִי יְיָ אֱלֹהֵכֶון:</p>	<p>7 וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>8 And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִשְׁרֹנוּן יִת קִימִי וְתַעֲבְדוּן יְתִהוּן אֲנֹכִי יְיָ מְקַדְּשָׁכֶון:</p>	<p>8 וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אֲרִי גֹבֵר גֹּבֵר דִּילוּט יִת אָבוּהִי וְיִת אִמּוּהָ אֲתִקְטִילָא יִתְקַטִּיל אָבוּהִי וְאִמּוּהָ לְט קְטִילָא חַיִּיב:</p>	<p>9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלַל דָּמָיו בּוֹ:</p>
<p>10 And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וּגְבֵר דִּיגוּף יִת אֶתֶת גֹּבֵר דִּיגוּף יִת אֶתֶת חֲבֵרְיָהָ אֲתִקְטִילָא יִתְקַטִּיל גִּיּוֹפָא וְגִיּוֹפָתָא:</p>	<p>10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוֹ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>
<p>11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וּגְבֵר דִּישְׁכּוּב יִת אֶתֶת אָבוּהִי עֲרִיזָתָא דְּאָבוּהִי גִלִּי אֲתִקְטִילָא יִתְקַטִּילוּן תְּרוּיָהוֹן קְטִילָא חַיִּיבִין:</p>	<p>11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דָּמֵיהֶם בָּם:</p>

שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזועות לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמספחחו, יכול יהיו כל המשפחה בהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו בהכרת ולא כל המשפחה בהכרת אלא זכורין: לזנות אחרי המלך.

לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה זכך (ח"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודה (סנהדרין סד:):
(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם הם, ולמדנו מאוב וידעוני שנאמר בהם זאצן ירגמו אותם דמיהם הם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו בראשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שיהרג:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נז:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה קחם, אינה אלא חנק:

<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב יֵת כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עֲשׂוּ תִבְלָא עֲבָדוֹ קִטְלָא חֵי־בֵין:</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עֲשׂוּ תִבְלָא עֲבָדוֹ קִטְלָא חֵי־בֵין:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב יֵת דְּכוּרָא מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עֲשׂוּ תַרְוִיחוֹן אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוֹן קִטְלָא חֵי־בֵין:</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>וּגְבֵר דִּיסַב יֵת אִתְּמָא וְיֵת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדוֹן יִתִּיה וְיִתְחֹן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בִּינֵיכֹן:</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁהּ וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן וְלֹא־תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>וּגְבֵר דִּיתִין שְׂכִיבֵתִיה בְּבַעֲרָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל וְיֵת בְּעִירָא תִקְטְלוֹן:</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׂכִבְתּוֹ בְּבִהֶמָּה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֶמָּה תַּהַרְגוּ:</p>
<p>16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְאִתְּמָא דִּתְקַרֵּב לָתָּה כָּל בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בַּהּ וְתִקְטֹל יֵת אִתְּמָא וְיֵת בְּעִירָא אֶתְקַטְלָא יִתְקַטְלוֹן קִטְלָא חֵי־בֵין:</p>	<p>16 וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֶמָּה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגָתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֶמָּה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.</p>	<p>וּגְבֵר דִּיסַב יֵת אֶחָתִיה בֵּת אָבוּהִי אֹו בֵּת אִמָּהּ וְיִחְזִי יֵת עֲרִיתָהּ וְהִיא תִחְזִי יֵת עֲרִיתָהּ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתַּיְצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֲרִית אֶחָתִיה גְּלִי חוּבִיה יִקְבִּיל:</p>	<p>17 וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחֳתוֹ בֵּת־אָבִיו אֹו בֵּת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֲרוֹתָהּ וְהִיא־תִרְאָה אֶת־עֲרוֹתוֹ חֲסֹד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֶחָתוֹ גְּלָה עֹנּוֹ יִשָּׂא:</p>

- (12) תבל עשו. גנאי. ליטא אחריתא מזלזלין זרע האב בזרע הבן;
 (13) משכבי אשה. מכנים כמכחול בשפופרת (עי' סנהדרין נה).
 (14) ישרפו אותו ואחריו. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה צהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכוזבין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אחת, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:
 (15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב חסל. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחבירו לעבור עזירה. כיוצא בדבר אחת אומר אבד קאבדון את כל המקומות (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה חורה השחת, קרף וכלה, המטה את חבירו מדרכ חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:
 (17) חסד הוא. לשון ארמי קרקה (צדאשית לד, יד), חסודא. ומדרשו (סנהדרין נח): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יצקה (תהלים פט, ג):

<p>And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ דָּוָה וּגְלָהּ אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֶדָה וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת-מִקְוֵה דַּמְיָהּ וּנְכַרְתִּי שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>	<p>18</p>
<p>And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעֲרֹנֹת אֲחֹת אִמִּי וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֲרֵי יֵת קְרִיבְתֶּיהָ גְלִי חֹבְהֹנָן יִקְבְּלוּן:</p>	<p>19</p>
<p>And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדָתוֹ עֲרֹנֹת דָּדוֹ גְּלָהּ חֲטָאָם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יִמְתּוּ:</p>	<p>20</p>
<p>And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרֹנֹת אֲחִיו גְּלָהּ עֲרִירִים יִהְיוּ:</p>	<p>21</p>
<p>Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקִּיאוּ אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשֹׁכֵת בָּהּ:</p>	<p>22</p>
<p>And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִחְכֹּן בְּנִמְצוֹס עַמֻּמִּיָּא דְאֵנָּה מִגְלִי מִן קִדְמִיכוֹן אֲרֵי יֵת כָּל אֱלֹהִים עֲבָדוּ וְרַחֵיק מִיִּמְרֵי יִתְהוֹן:</p>	<p>שְׂדֵי 23</p>

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והו"ו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת וְלֹא קֵס וְלֹא נָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמן. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד), אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו זָלָה וְלָד, ודומה לו וְלֹאנְכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (בראשית טו, ז), יש לו בנים קוצרן, אין לו נים מת בלא בנים, לכן שָׁנָה שני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אס יהיו לו בשעת עצירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרן בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה):

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור הערה בה כנדה שהערה מפורשת בה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קָלַסְתִּי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ במזונו:

24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.

וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־
אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם
לְרֶשֶׁת אֶתְּהָ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב
וּדְבַשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־
הָעַמִּים:

25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.

וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה
הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף
הַטָּמֵא לַטָּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ
אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה
וּבְעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי
לָכֶם לַטְּמֵא:

26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.

וְהִייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ
אֲנִי יְהוָה וְאִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־
הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:

27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.

וְגִבֹּר אִם אִתָּא אַרִי יְהִי בְּהוֹן
בְּדִין אִם זָכוּרֵי אֶתְקַטְּלָא
יִתְקַטְּלוּן בְּאִבְנָא יִרְגְּמוּן
יְתֵהוּן קַטְּלָא חַיִּיבִין:

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 150. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר
אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־
יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוזדלנין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה צין רוצו לחזיו מלא שיערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נכודכנזר וחזיריו, רצי אלעזר בן עזריה חומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בצער חזיר, אי אפשר לנכוש כלאים, אצל יאמר אפשר, ומה שעשה ואצי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הדללתם מהם לשמי, פורש מן העזירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אויב וגו'. כאן נאמר צהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן כל חייבי מיתות שנאמר צהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנוט אהרן (קידושין לה:). לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צחור עמיו, יא' מת מלוה (ת"כ ש"ס ג):

<p>except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>אֶלֶּהֶן לְקַרְבֵּיהֶּ דְּקָרִיב לֵיהּ לְאִמִּיהּ וּלְאָבוּהִי וּלְבָרְתִּיהּ וּלְבָרְתִּיהּ וּלְאָחוּהִי:</p>	<p>כִּי אִם-לְשֹׂאֲרוֹ תִקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנּוֹ וּלְבָתּוֹ וּלְאָחִיו:</p>
<p>and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.</p>	<p>וּלְאָחִתּוֹ הַקְרוּבָה וּלְאָחִתּוֹ בְּתוּלְתָא דְּקָרִיבָא לֵיהּ דְּלֹא הָיָה לָהּ יִשְׁמָא:</p>	<p>וּלְאָחִתּוֹ הַקְרוּבָה וּלְאָחִתּוֹ לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִשְׁמָא:</p>
<p>He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.</p>	<p>לֹא יִסְתַּאב בְּרִבְא בְּעַמִּיהּ לְהַחֲלֹ:</p>	<p>לֹא יִשְׁמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלֹ:</p>
<p>They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא יִמְרְטוּן מִרֵּשׁ בְּרִישָׁהוֹן וּפְתָא דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלָחוּן וּבְבִשְׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבּוּל:</p>	<p>לֹא- (כ' יקרח) [ק' יקרחו] קְרַחַה בְּרֹאשָׁם וּפְאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלָחוּ וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָה:</p>
<p>They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קְדִישִׁין יִהְיוּ קָדָם אֱלֹהֵהוֹן וּלֹא יַחֲלֹן שְׁמָא דְּאֱלֹהֵהוֹן אֲרִי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנִין מְקַרְבִּין וִיהוּן קְדִישִׁין:</p>	<p>קְדִישִׁים יִהְיוּ לֹא־הֵיחָם וּלֹא יַחֲלֹו שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת-אֲשֵׁי יִהְיוּ לַחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְבִּים וְהֵיוּ קֹדֶשׁ:</p>
<p>They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִתְּתָא מְטַעֵנָא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאִתְּתָא דְּמַתְרְכָא מִבְּעֻלָּה לֹא יִסְבוּן אֲרִי קְדִישׁ הוּא קָדָם אֱלֹהֵיהּ:</p>	<p>אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי-קֹדֶשׁ הוּא לֹא־הֵיוּ:</p>

- (2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שם ד):
- (3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יז. יצמות ס.). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה ישמא. מזה (ת"כ שם):
- (4) לא ישמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שם טו. יצמות כז:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, בעוד שהיא בחוץ עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, ובאיה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:
- (5) לא יקרח קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניכם, (דברים יד, ה) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראש, וילמדו ישראל מהכהנים בזרה שזה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו דמלקט ודקטקט יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחמה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרטה. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּנוּ (שם כח.). יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטה, לחייב על כל שריטה ושריטה, שמיצה זו ימירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטה:
- (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):
- (7) זונה. שנעלה בעלת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא:). חללה. שנולדה מן הפסולים שזכוהנה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלושה מכהן הדיוט, וכן שנחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז:).

<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְקִדַּשְׁתָּהוּ כִּי־אֵת־לֶחֶם אֱלֹהִים הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קֹדֶשׁ אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁכֶּם:</p>	<p>8 וְקִדַּשְׁתָּהוּ כִּי־אֵת־לֶחֶם אֱלֹהִים הוּא מִקְרִיב קֹדֶשׁ יְהִי־לְךָ כִּי קֹדֶשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּהְיֶה אֲרִי תִתְחַל לְמַטְעֵי מְקַדּוּשָׁת אָבִיהָ הִיא מִתְחַלָּא בְּנוֹרָא תִתְוַקֵּד:</p>	<p>9 וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוּת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מִחַלְלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר־יוֹצֵק עַל־רָאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת־יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רָאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל נֶפֶשׁת מִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיהִי וּלְאִמִּיהִי לֹא יִסְתָּאב:</p>	<p>11 וְעַל כָּל־נֶפֶשֶׁת מֵת לֹא יֵאָב לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן מִקְדָּשָׁא לֹא יִפּוֹק וְלֹא יַחֲלִל יְת מִקְדָּשָׁא דְאֱלֹהֵיהִי אֲרִי כָלִיל מִשַׁח רְבוּתָא דְאֱלֹהֵיהִי עֲלוּהִי אֲנִי יי:</p>	<p>12 וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזְר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהוּא אֶתְתָּא בְּבִתּוּלָהָ יִסָּב:</p>	<p>יִשְׂרָאֵל וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָהָ יִקַּח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֲרָמְלָא וּמִתְרַכָּא וַחֲלִילָא מִטְעָא יְת אֵלִין לֹא יִסָּב אֲלֵהִין בְּתוּלָתָא מֵעַמִּיהִי יִסָּב אֶתְתָּא:</p>	<p>14 אֲלִמְנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלִלָה זֹנָה אֶת־אֲלִלָה לֹא יִקַּח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:</p>
<p>15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.</p>	<p>וְלֹא יַחֲלִיל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשִׁיהִי:</p>	<p>15 וְלֹא־יַחֲלִיל זֶרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)</p>

- (8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקחו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פת): קדוש יהיה לך. נהוג צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצדק ראשון צסעודה (גיסין נט: ת"כ):
- (9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת זעל, וזמנה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא), והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזמנה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נב):
- (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא נ, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב):
- (11) ועל כל נפשת מת. צאהל המת: נפשת מת. להביא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לח):
- לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מו: ת"כ שם ד):
- (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל כצדק את העבודה, שהחיר לו הכתוב, הא כהן הדייט שעבד אונן חלל:
- (14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:	שני
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרַעְךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוּ: מִלֵּיל עִם אַהֲרֹן לְמִימָר גֹּבֵר מִבְּנֶיךָ לְדֹרֵיהֶון דִּיהִי בֵיה מוּמָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא קוּרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיה:	17
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶסֶח אוֹ חָרָם אוֹ שְׂרוּע:	18
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד:	19
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁף:	20
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵיו לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב: מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵיו לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב: מִזֶּרַע אַהֲרֹן קְהֵנָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא יֵת קוּרְבָנָא דִּי מוּמָא בֵיה יֵת קוּרְבָן אֱלֹהִיה לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לַחֶם אֱלֹהֵיו מִקֹּדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֵאָכֵל: קוּרְבָן אֱלֹהִיה מִקֹּדְשֵׁי קוּדְשִׁיא וּמִן קוּדְשִׁיא יֵיכֹל:	22

(15) ולא יחלל זרעו. הא אס נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:

(17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶסֶם רָב (דניאל ה, א):

(18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו קָא לְפָסְקָד (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע זין שתי העינים, שכולל שתי עיניו כאחת (בכורות מג:). שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שקוק אחת ארוכה מחצרתה (שם מ:):

(20) או גבן. שורציו"ש צלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:). או דק. שיש לו בעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח), כמו הנוטף בֶּדֶק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלצל את העין, כגון חוט לצן הנמשך מן הלצן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוגיל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ומרגום תצלול קיליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל בצומי הבכור חלזון נחש עֵינֵצ (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחץ: ילפת. היא חזזית המזרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יוס המיתה, והוא לח מצחץ ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלם מצחץ ויבש מצפנים, שנאמר וּבְגָרְב וּבְקָרָם (דברים כה, כז), כשמוחן גרב אלל חרם קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרם גרב, כך מפורש בצכורות (בכורות מא:). מרוח אשך. לפי המרגום מְרִים פְסָדִין, שפחדיו מרוססים, שציגים שלו כמותין. פחדין כמו גִּידִי פְסָדוֹ יִשְׁכְּרוּ (איוב מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. בעוד מומו צו פסול, הא אס עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

<p>23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>אֶךְ אֶל-הַפִּרְכֶּת לֹא יָבֹא וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי-מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלֹל אֶת-מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p> <p>כָּרֵם לְפִרוּכָתָא לֹא יֵיעוֹל וּלְמִדְבָּחָא לֹא יִקְרַב אַרְי מוּמָא בִּיהּ וְלֹא יַחֲלִיל יְתַּ מְקַדְּשֵׁי אַרְי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁהוֹן:</p>	<p>23 אֶךְ אֶל-הַפִּרְכֶּת לֹא יָבֹא וְאֶל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי-מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלֹל אֶת-מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְעִם מַלְלֵי מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנֵיהֶם וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>24 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בְּנָיו וְיְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמַלְלֵי יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לְאָמְרוֹ:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בְּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלֹלוּ אֶת-שְׁמִי קֹדֶשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p> <p>מַלְלֵי עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנֵיהֶם וַיִּפְרְשׁוּן מִקְדָּשִׁי דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלֹנוּ יְתַּ שְׁמִי דְקוּדְשֵׁי דְאַהֲרֹן מְקַדְּשֵׁי קִדְמִי אֲנִי יְיָ:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בְּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי בְנֵי-יִשְ�רָאֵל וְלֹא יַחֲלֹלוּ אֶת-שְׁמִי קֹדֶשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרְעֵכֶם אֶל-הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשִׁמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p> <p>אָמַר לְהוֹן לְדֹרֵיכוֹן כָּל גָּבֵר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרְעֻכוֹן לְקוּדְשִׁי דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִדְּם יְיָ וְסִאֻבְתִּיהּ עָלוּהִי וַיִּשְׁתִּיבֵי אֲנָשָׁא הַהוּא מִן קִדְמִי אֲנִי יְיָ:</p>	<p>3 אָמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-זֶרְעֵכֶם אֶל-הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשִׁמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי יְהוָה:</p>

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: וזו הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מום, שמיני שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים, אבל בחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מנינו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזוהר (קא):

(23) אך אל הפרכת. להיות שזע הזאת שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הותרו להכתב, ומפורש בת"כ (ס י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזר, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המורה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר צית דין על הכהנים (שם יז).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשִׁי (יחזקאל יד, ז), קזר אָחֹזר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתם. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, כרם המקרא ודרשה: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים עמנו:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מנינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדה רבותינו (זכאים לג): מגזירה שיה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהיה נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבועות (י). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': ושמאתו עלי. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, וצטטור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשיכו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה (זכאים מג): ונכרתה וגו'. יכול מנזר זה לזר זה, יכרת ממקומו ויתיישב במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דָּאֶהֱרִן וְהוּא סְגִיר אוֹ דְּאִיב בְּקוֹדְשֵׁיָא לֹא יִיכּוֹל עַד דִּי־כִי וְדִי־קִרְב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דִּתְפּוֹק מִנִּיה שְׂכַבְת זֶרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקִּדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַע בְּכָל-טִמְאַת־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְת־זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּי־קִרְב בְּכָל רִחְשָׁא דִּי־סִתְּאֵב לִיה אוֹ בְּאִנְשָׁא דִּי־סִתְּאֵב לִיה לְכָל סְאִי־בִתְיָה:</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שָׂרֵץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאֵדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּי־קִרְב בֵּיה וִיהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׁא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קוֹדְשֵׁיָא אֱלֵהִין אִסְחִי בִשְׂרִיָה בְּמִיָּא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטִמְאַה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בִּשְׁוֹ בְּמַיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וְכַמִּיעַל שְׁמֵשָׁא וִי־כִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל מִן קוֹדְשֵׁיָא אֲרִי לַחֲמִיה הוּא:</p>	<p>וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטִהַר וְאַחֲרַיִם מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>גְּבִילָא וְתִבְרָא לֹא יִיכּוֹל לְאַסְתָּאבָּא בֵּה אֲנָא יי:</p>	<p>גְּבִילָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטִמְאַה-בָּה אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְיִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִסְבְּלוּן עֲלוּהִי חוּבָא וְיִמּוּתוּן בֵּיה אֲרִי יַחֲלוּנִיָּה אֲנָא יי מְקַדְּשֶׁהוֹן:</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא-יִשְׁאוּ עָלֵיו חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלִלְהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וְכָל חִילוּנִי לֹא יִיכּוֹל קוֹדְשָׁא תוֹתְבָא דְּכֶהֱנָא וְאִגִּירָא לֹא יִיכּוֹל קוֹדְשָׁא:</p>	<p>וְכָל-זָר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ תוֹשֵׁב כֹּהֵן וְשֹׂכִיר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ:</p>

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
 (5) בכל שרץ אשר ישמא לו. צשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, 7), צכעדשה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר ישמא לו. צשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרצות נוגע צז, וצזה, נדה, ויולדת:
 (6) נפש אשר תגע בו. צאחד מן הטמאים הללו:
 (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד): צתרומה, שמותר לאכלה צהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
 (8) גבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נצלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול קדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צצמינו טרפה, יצא נצלת עוף טמא שאין צצמינו טרפה:
 (9) ושמרו את משמרתִי. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.).
 (10) לא יאכל קדש. צתרומה הכתוב מדצר, שכל הענין דצר צה (שם פג.): תושב כהן ושכיר. תושב של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא צצוק, ואיזו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוצל, ואיזו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא צשש, צה הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צתרומתו (יצמות ע.).

<p>11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.</p>	<p>וְכִהְיֶה אֲרִי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כַּסְפִּיהָ הוּא יִיכּוֹל בֵּיתָה וְיִלְדֵי בֵיתָהּ אֲנָן יִכְלוּ בִלְחֻמֶּיהָ:</p>	<p>11 וְכִהְיֶה כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי בֵיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמוֹ:</p>
<p>12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.</p>	<p>וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשֶׁת לֹא תִיכּוֹל:</p>	<p>12 וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֵרוֹמַת הַקִּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:</p>
<p>13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man</p>	<p>וּבֵת־כֹּהֵן אֲרִי תִהְיֶה אֶרְמָלָה וּמִתְרַכָּא וּבֶרֶךְ לִית לָהּ וּתְתוּב לְבֵית אָבוּהָ כַּרְבִּיּוּתָהּ מִלְחֻמָּא דְאַבּוּהָ תִיכּוֹל וְכָל חִילוּנֵי לֹא יִיכּוֹל בֵּיתָה:</p>	<p>13 וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶרְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וּשְׁלָחָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרְיָהּ מִלְחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:</p>
<p>14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.</p>	<p>וּגְבֵר אֲרִי יִיכּוֹל קוֹדֶשֶׁת בְּשָׁלוֹ וְיוֹסִיף חֹמֶשֶׁיהָ עָלֶיהָ וְיִתֵּן לַכֹּהֵנָּא יֵת קוֹדֶשֶׁת:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;</p>	<p>וְלֹא יַחְלֹנוּ יֵת קוֹדֶשֶׁת דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוֹן קֳדָם יְיָ:</p>	<p>15 וְלֹא יַחְלֹלוּ אֶת־קֹדֶשֶׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה:</p>
<p>16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְיִקְבְּלוּ עָלֵיהֶן עֲוִיָּין וְחֻבִּין בְּמִיכְלֵיהֶן בְּסוּאָא יֵת קוֹדֶשֶׁיהֶן אֲרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֵׁיהֶן:</p>	<p>16 וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה בְּאֹכְלָם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>שְׁלִישִׁי 17 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>

(11) ובהן כי יקנה נפש. עזד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת בתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צדיק וגו' בספרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יבמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האוֹן שמתרומה, וזות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לז:):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את ענמם יטענו עון צאכלס את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם בְּמִיכְלֵיהֶן בְּסוּאָא, שלא לזרוך מרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים צאדם עצמו, וכן צִיּוֹס מִלֵּאָה יְמֵי נָזְרוּ יְצִיאָה אֲחֻזָּה (במדבר י, יג), הוא יציא את עצמו, וכן וַיִּקְצֹר אֲחֻזָּה (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא לז):

<p>Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them:</p> <p>18 Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וְלְכָל־נִדְבֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹתָ:</p>	<p>18</p>
<p>that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.</p>	<p>לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בִּשְׂדֵה־בָּקָר בְּעִזִּים:</p>	<p>19</p>
<p>But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.</p>	<p>כָּל דְּבִיָּה מוּמָא לֹא תִקְרְבוּן אֲדִי לֹא לְרִצְוֹן יְהִי לְכֹזֵן:</p>	<p>20</p>
<p>And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.</p>	<p>וְגֵבֶר אֲדִי יִקְרִיב נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת אֵלֶּיךָ לְפָרֶשֶׁת נִדְרָא אוֹ לְנִדְבָתָא בְּתוּרֵי אוֹ בְּעֵנָא שְׁלִים יְהִי לְרִצְוֹן כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה בִּיה:</p>	<p>21</p>
<p>Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.</p>	<p>עֹרֶת אוֹ שְׁבוֹר אוֹ־חֲרוּץ אוֹ־יִבְלֵת אוֹ גֵּרֵב אוֹ יִלְפֶתת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלֶּה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנֶנּוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:</p>	<p>22</p>
<p>Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.</p>	<p>וְשׂוֹר וְשָׂה שְׂרוּעַ וְקָלוּשׁ נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וְלֹנְדֵר לֹא יִרְצָה:</p>	<p>23</p>

(18) נדריהם. הריעלי: נדבותם. הריזו (מגילה ט).

(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אחסכס לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט זלע"ו. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל זמס, אלא צחקסון: אצר:

(21) לפלא נדר. להפריש נדיצורו:

(22) עורת. שס דצר של מוס, עורון צלשון נקצה, שלא יהא צו מוס של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. רים של עין שנסקד או שנפגס (צכורות לח), וכן שפתו שנסקדה או נפגמה (שס לע). יבלת. ורוא"ה זלע"ו: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (צכורות מא). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשמן, ועל שחיטמן, ועל זריקת דמן (תמורה ו:). ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרמן:

(23) שרוע. אצר גדול ממזכירו (צכורות מ). וקלוש. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אהו. לצדק הצית:

- 24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.
וּמִעוּד וּכְתוֹת וְנִתּוּק וּדְמָרִים וּדְרָסִים וְדִשְׁלִיף וּכְרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְגִזִּיר לֹא תִקְרְבוּן קֹדֶם יי וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲבֹדוּן:
- 25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.
וּמִיַּד בֶּן־נֹכַר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־מִקְל אֱלִין אֲרֵי חִבּוּלָהוֹן אֱלֹהִי כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֵי לָכֶם: (ס) לְרַעְנָא יְהוֹן לְכוּן:
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying:
וַיֹּדֶבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאֹמַר:
- 27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.
שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֹל כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבַּן אִשָּׁה לַיהוָה: תּוֹר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֹז אֲרֵי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹה וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וּלְהִלָּאָה יִתְרַעִי לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קֹדֶם יי:
- 28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.
וְשׁוֹר אוֹ־שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְתוֹרְתָא אוֹ שִׁיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תַכְסִּין בְּיוֹמָא חָד:
- 29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.
וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה וְאֲרֵי תַכְסִּין נִכְסַת תּוֹדָתָא קֹדֶם יי לְרַעְנָא לְכוּן תַּכְסִּין: וְלִיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:
- 30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.
בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאָכִיל לֹא תִשְׁאַרוּן מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא אֲנִי יי:

ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):
(24) ומעור וכתות ונתוק וכרות. צזינא או צגיד: מעור. צזינא מעורין ציד: כתות. כחשים יוחר ממעור (כזרות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפקסו חוטים שטלויים צה, אכל נתונים הם צחור הכים, והכים לא נתלש: וכרות. כרותין צכלי ועודן צכים: ומעור. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכרות. תרגומו ודקמים, כמו הצית הגדול קסיסים (עמוס ו, יא), צקיעות צקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וחייה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצה הגוף הוא, וכל חוצה הגוף נוהגת צין צארץ צין צחוצה לארץ (קידושין לו):
(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרצן ציד כהן להקריצו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרצן צני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת צמה צבשדות, (תמורה ז). אכל על המזבח צצמשכן לא תקריבוה, אכל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. צבולוהן: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:
(27) כי יולד. פרט ליולא דופן (שם לה):
(28) אתו ואת בנו. נוהג צנקצה, שאסור לשחוט האם והצן או הצת, ואינו נוהג צזכרים, ומותר לשחוט האב והצן (ת"כ פרק ט, א חולין עח): אתו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פצ):
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת צזימחכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
(30) ביום ההוא יאכל. לא צא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם

31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשִׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:	וְתִטְּרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְתְהוֹן אֲנִי יי:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תִחַלְלֻ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְלֹא תִחַלְלוּ יְת שְׁמֵא דְקִידְשִׁי וְאַתְקַדֵּשׁ בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכוֹן:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לַהּוֹת לָכֶם לֹא־לֵהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	דֹּאפִיק יִתְכוֹן מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם לְמַתְנִי לְכוֹן לֹא־לֵהִי אֲנִי יי:
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדַי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן מוֹעֲדֵיָא דִּי דְתַעֲרֵעוּן יְתְהוֹן מְעֲרֵי קִידִישׁ אֱלִין אֲנֹן מוֹעֲדֵי:
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)	שֵׁשָׁא יוֹמִין תַּתַּעֲבִיד עֲבִידְתָּא וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה שַׁבָּא שַׁבְתָּא מְעֲרַע קִידִישׁ כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן שַׁבְתָּא הִיא קֹדֶם יי בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֹן:
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדַי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	אֱלִין מוֹעֲדֵיָא דִּי מְעֲרֵי קִידִישׁ דְתַעֲרֵעוּן יְתְהוֹן בְּזִמְנֵיהוֹן:
5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבִים פֶּסַח לַיהוָה:	בִּיָּרְחָא קִדְמָאָה בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לִיָּרְחָא בֵּין שְׁמֵשֵׁא פֶסַחָא קֹדֶם יי:

תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שזהו זביחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שזהו שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וְבָשָׂר וְצֶחַח פִּזְדָּתָא שְׁלֵמִי וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המעשה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחללו. לעבור על דְּקָרִי מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא יָדִיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבדים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:

(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר בעצור שָׁנָה וכאן מדבר בקדוש המדש:

6	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	ובחמשה עשר יום לתדש הזה חג המצות ליהנה שבעת ימים מצות תאכלו: ויבחישה עשר יום לתדש הזה חג המצות ליהנה שבעת ימים מצות תאכלו: ויבחישה עשר יום לתדש הזה חג המצות ליהנה שבעת ימים מצות תאכלו:
7	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	ביום הראשון מקרא קדש יהנה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו: ביום הראשון מקרא קדש יהנה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו:
8	And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	והקרבתם אשה ליהנה שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: (פ) והקרבתם אשה ליהנה שבעת ימים ביום השביעי מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו:
9	And the LORD spoke unto Moses saying:	וידבר יהנה אל משה לאמר: וידבר יהנה אל משה לאמר:
10	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.	דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כיתבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כיתבאו אל הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן:
11	And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.	והניף את העמר לפני יהנה לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן: והניף את העמר לפני יהנה לרצונכם ממחרת השבת יניפנו הכהן:
12	And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.	ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליהנה: ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים בן שנתו לעלה ליהנה:

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:

(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצב אילים, ואם אין פרים ואילים, קצב כזשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שבע של ימים, שטיינ"א צבע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבדה. אפילו מלאכות החסודות לכם עבודה וזרז שיש חסרון כיס צבטלה שלה, כגון דבר האצד, כך הצנתי מחורת כהנים (פרשתי יצ, ח), דקחני יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלכת עבודה וכו':

(10) ראשית קצירכם. שמה ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האפה, כך היתה שמה, כמו וימדו צעמר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג.): לרצונכם. אם תקריבו כמספט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב

הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:

And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.

וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת סֹלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ קוֹרְבָּנָא קָדָם יי לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיָא וְנִסְכָּיהָ חֲמֵרָא רַבְעוֹת הֵינָא:

וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּהּ יַיִן רַבִּיעִת הֵהִיִן:

And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.

וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאְכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)

וְלֶחֶם וְקִלִּי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאְכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקַת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)

And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;

וְתִמְנֹן לְכוֹן מִבֹּתֵר יוֹמָא טַבָּא מִיּוֹם אֵיתוּאִיכוֹן יְיָ עוֹמְרָא דְאַרְמוּתָא שְׁבַע שְׁבוּעָן שְׁלֵמִן יִהְיוּ:

וְסִפַּרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאְכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שַׁבְּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:

even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.

עַד מִבֹּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדָם יי:

עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:

Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.

מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם אֲרָמוּתָא תְּרֵתִין גְּרִיצֵין תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין סֹלֶתָא יִהְיוּ חֲמִיע יִתְאַפֵּן בְּכוּרֵין קָדָם יי:

מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תִּתְּפֶינָה בְּכוּרִים לַיהוָה:

(13) ומנחתו נסכיו: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליזות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בצורה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטעו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכבשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:). תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערצ, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעית. כתרומתו שצוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא: עד ממחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבנתם מנחה חדשה לה'. ציום חמשים תקריבו. ואומר אני זהו מדרשו, אבל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מקורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:). לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזירה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא מקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):

<p>And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offerings, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֲלֶה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנֹסְכֵיהֶם אֵשֶׁה רִיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>18</p>
<p>And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֵזִין חַד לַחֲטָאתָ וּתְרִין אֶמְרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנֹכַח קוֹדֶשִׁי:</p>	<p>19</p>
<p>And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וַיָּרִים כֹּהֵנָּה יְתָהוֹן עַל לַחֲמַא דְּבִכּוּרֵי אֶרְמָא קֳדָם יי עַל תְּרִין אֶמְרִין קוֹדֶשֶׁא יְהוֹן קֳדָם יי לְכֹהֵנָּה:</p>	<p>20</p>
<p>And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וְתַעֲרְעוּן בְּכֹרֶן יוֹמָא הַדִּין מַעֲרַע קֳדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קִיָּם עַלְמָא בְּכָל מוֹתְבָנִיכוֹן לְדָרִיכוֹן:</p>	<p>21</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְמַחְצָדְכוֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעֵכוֹן לֹא תִשְׁצִי פְתָא דְּחֻקְלָךְ בְּחֻצְדָּךְ וּלְקַטָּא דְּחֻצְדָּךְ לֹא תִלְקִיט לְעִנְיֵי וּלְגִיּוֹרֵי תִשְׁבּוּק יְתָהוֹן אֲנָה יי אֱלֹהֵיכוֹן:</p>	<p>22</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>חמשי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, וז' היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (במדבר טו, ד' ט"ז-ט"ח):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ומנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי שלמלי יחיד קדשים קלים, הווקל לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם זשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחזב ליתנם צאמנע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו זנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בחוכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

<p>Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ:</p>	<p>24</p>
<p>Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל-מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ס)</p>	<p>25</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>	<p>26</p>
<p>Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>אֲךָ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה:</p>	<p>27</p>
<p>And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.</p>	<p>וְכָל עֲבֹדָה לֹא תַעֲבֹדוּ בַּכֹּהֵן יוֹמָא הַדִּין אָרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֻן קָדָם יי אֱלֹהֵיכֻן:</p>	<p>28</p>
<p>For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.</p>	<p>כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲנֶה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>29</p>
<p>And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.</p>	<p>וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאִבְדֹתִי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקִּרְבַּ עַמִּיהָ:</p>	<p>30</p>
<p>Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁכְּבֵיכֶם:</p>	<p>31</p>

(24) זכרון תְּרוּעָה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרב תחתיו איל:

(25) והקרבתם אֹשֶׁה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכיל ורקין שחורה מיעוין, מכפר הוא לשצים ואינו מכפר לשאינס שצים (שזועות יג.):

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו

אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו בלאוין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

- 32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.
- 32 שַׁבַּת שַׁבְתֹּן הוּא לָכֶם וְעַנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וּתְעַנּוּ יָת נַפְשְׁתְּכֹן בַּתְּשַׁע בַּתְּשַׁע לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְתְּכֶם: (פ)
- 33 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- שׁי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לֵאמֹר:
- 34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.
- 34 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:
- 35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.
- 35 בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.
- 36 שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֹרֶת הוּא כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;
- 37 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לִתְקַרְּב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו זכסות נקיה וזחפלה, וזשאר ימים טובים, זמאכל וזמשתה וזכסות נקיה וזחפלה:

(36) עצרת הוא. עזרתי אחסם אללי, כמלך שזימן את זניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטור אמר, זני, זכשה מכס עכזו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידכס: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור בזמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריבה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקלוב בזומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו זטל קרזנו:

<p>beside the sabbaths of the LORD, 38 and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>מִלִּבְדֹּשְׁבֹתַת יְהוָה וּמִלִּבְדֹּשׁ מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְדֹּשׁ כָּל־ נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְדֹּשׁ כָּל־ נְדִבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:</p>	38
<p>Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye 39 have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>אֲדָבְחַמְשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹגוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:</p>	39
<p>And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, 40 branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עָבֹת וְעַרְבֵי־ נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אַל־הֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:</p>	40
<p>And ye shall keep it a feast unto 41 the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וְחַגַּתֶּם אֹתוֹ תַּג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַּחֲגֹגוּ אֹתוֹ:</p>	41
<p>Ye shall dwell in booths seven 42 days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בִּסְכַּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל וְשָׁבוּ בִּסְכַּת:</p>	42
<p>that your generations may know 43 that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בִּסְכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אַל־הֵיכֶם:</p>	43

(39) אך בחמשה עשר יום תחגגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה משלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שזיעה יזא צומן אסיפה, מכאן שנזטו לַעֲבֹר את השנים שאם אין העצור, פעמים שהוא צא צאמנע הקיץ או החורף: תחגגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צממע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, למשלומין (חגיגה ט).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עלו ופריו שוה (סוכה לה). הדר. הָדָר צאילנו משנה לשנה, וזהו אחרוג (שם): כפת תמררים. חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת (שם לז). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדס, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):

44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ) וּמִלֵּיל מֹשֶׁה יֵת סֹדֶר מוֹעֲדָי דִּי וְאַלְיָפוֹנוֹ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאָמַר:	עצמי
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זַיִת כֶּתִית לְמָאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: פָּקִיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּסִיבוּ לָךְ מֹשֶׁח זַיִתָּא דְּכִבָּא כְּתִישָׁא לְאַהֲרָא לְאֹדֶלְקָא בּוֹצִינָא תְּדִירָא:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לְפָרֹכֶת הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹף אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם: מִבְּרָא לְפָרוּכָתָא דְּסִתְּרוּתָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא יִסְדֵּר יִתִּיה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צִפְרָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא קִים עָלֶם לְדֹרֵיכוֹן:	3
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמְּנֹרֶה הַטְּהִלָּה יַעֲרֹף אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ) עַל מְנֹרֶתָא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יֵת בּוֹצִינָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:	4
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלִקְחֹתָ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂרָה חֻלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים יִהְיֶה תַחֲלָה הָאֻחָת: וְתִסַּב סוּלָתָא וְתִיפִי יִתְּה תַרְתָּא עֶשְׂרִי גְרִיצֵין תִּרִין עֶשְׂרִינִין תִּהִי הָיִיא גְרִיצָתָא חֲדָא:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֻכֶּת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה: וְתַשְׂוִי יִתְּהוֹן תַּרְתִּין סִדְרִין שֵׁית סִדְרָא עַל פְּתוּרָא דְּכִבָּא קָדָם יְיָ:	6
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֻכֶּת לְבִנְיָה זֶכֶה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאֻזָּכָרָה אֲשֶׁה לַיהוָה: וְתַתִּין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְּכִיתָא וְתִהִי לְלֶחִים לְאֹדֶכְרָא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:	7

- (2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואמה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש לורך המנורה, וכן משמע ואמה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הוית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פז). וצ"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח), שאינה אלא מיום ליום:
- (3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כז. ת"כ ש"ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חסדו, וממנה היה מתחיל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ ש"ט), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להם (מנחות פט):
- (4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:
- (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):
- (7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציכי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה.

- 8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.
- 8 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יִעֲרַכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מִיַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
- 9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.
- 9 וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלוּהוּ בְּמִקְוֶה קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לֹא מֵאִשִּׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)
- 10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.
- 10 וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:
- 11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.
- 11 וַיִּקְבֹּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֹאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמִטֵּה־דָן:
- 12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.
- 12 וַיִּנְיִיחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)
- 13 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לְאָמֹר:

הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגבוה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זונות של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאתה לצית הצקס (במדבר ז, צ) כחייב, נכנס לצית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו:

(11) ויקב. כתרוממו, וקריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכתוב לו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. קהות פטפטה שלם עלך, שלם עליך, שלם עליכון, מפטפטה צדצרים, שאלת בשלום הכל: בת דברי. דברנית היתה, מדברת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשבטו, כיולא צו אהליא צו אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שכן לו שכן לאציו שכן לשבטו:

(12) וינחחו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח:) שנאמר מפלגיה מות יומת (שמות שס יד), אבל לא פורש להם באיזו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (במדבר טו, לד), אבל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

<p>14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>14 הוצא את־המקלל אל־מחוץ למחנה וסמכו כל־השומעים את־ידיהם על־ראשו ורגמו אתו כל־העדה: אפיק ית דארגיו למבא למשריתא ויסמכו כל דשמעו ית ידיהון על רישיה וירגמו יתיה כל כנשתא:</p>
<p>15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>15 ואל־בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי־יסקל אל־היו ונשא חטאו: ועם בני ישראל תמליל למימר גבר גבר ארי ירגיו קדם אלהיה ויכביל חוביה:</p>
<p>16 And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>16 ונקב שם־יהוה מות יומת רגום ורגמו־בו כל־העדה כגר כאזרח בנקב־שם יומת: ודיפריש שמא די אתקטלא יתקטיל מרגם ירגמו יתיה כל כנשתא גיורא כיצבא בפרשותיה שמא יתקטיל:</p>
<p>17 And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.</p>	<p>17 ואיש כי יכה כל־נפש אדם מות יומת: וגבר ארי יקטול כל נפשא דאנשא אתקטלא יתקטיל:</p>
<p>18 And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.</p>	<p>18 ומכה נפש־בהמה ישלמנה נפש תחת נפש: ודיקטול נפש בעירא ישלמנה נפשא חלף נפשא:</p>
<p>19 And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:</p>	<p>19 ואיש כי־יתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו: וגבר ארי יתין מומא בתבריה כמא דעבד כן יתעביד ליה:</p>
<p>20 breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.</p>	<p>20 שבר תחת שבר עין תחת עין שן תחת שן כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו: תברא חלף תברא עינא חלף עינא שנא חלף שנא כמא דיהב מומא באנשא כן יתיהב ביה:</p>
<p>21 And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.</p>	<p>מפטיר ומכה בהמה ישלמנה ומכה אדם יומת: ודיקטול בעירא ישלמנה ודיקטול אנשא יתקטיל:</p>

(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נעשים צמיתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוש של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכיניו: ונקב. לשון קללה, כמו מה אקב (צמדצר כג, ח. סנהדרין נז):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד). שאינו נתינת מום ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכן כתוב צו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דצר צהורה, וכאן דצר צעושה צה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דצר הכתוב, וצא להקישו למכה בהמה, מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקלל לאחר מיתה חייב,

<p>22 Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'</p>	<p>וְיִהְיֶה חֵד יְהִי לְכוֹן גִּיּוֹרָא כְּנִצִּיבָא יְהִי אֲרִי אָנָּא יי אַלְהֵכוֹן:</p>	<p>22 מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כְּגֵר כְּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>23 And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יֵת דְּאֶרְגִּיז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגְמוּ יִתְיָה בְּאֲבָנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ כְּמָא דְּפִקִּיד יי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>קכד פסוקים וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְּקַלֵּל אֶל- מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 151.</p>		
<p>XXV And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינֵי לְמִימֵר:</p>	<p>צה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָר סִינַי לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמַּר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאֶרֶצָא דְּאָנָּא יְחִיב לְכוֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶעָא שְׁמִטָתָא קָדָם יי:</p>	<p>2 דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה:</p>
<p>3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>שִׁשׁ שָׁנִין תִּזְרַע חֲקֵלְךָ וְשִׁשׁ שָׁנִין תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנֹשׁ יֵת עַל-תְּבוּאָתָה:</p>	<p>3 שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָה:</p>
<p>4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>	<p>לוי וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר:</p>
<p>5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>יֵת כְּתִי חֲצִדְךָ לֹא תַחְצֹד וְיֵת עֲנָבֵי שִׁבְקְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמִטָתָא יְהִי לְאֶרֶעָא:</p>	<p>5 אֶת סְפִיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי זִיזִירְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ:</p>

הוֹרֵךְ לומר במכה שפטור, ומה צדמה צדצלה, שאם אין צדלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צדס חצורה:

(22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

(23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיה ודקדוקיהן מסיני, כך שנייה צ"כ (פרשתא א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב צמנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצא הכחוצ ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיה ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:

(2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת צדאשית:

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגומו לא תִקְסַח, ודומה לו קוצים קסוחים (ישעיה לג, יז), שְׂרָפָה דְּאֵשׁ קְסוּחָה (תהלים פ, יז):

(5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא צמחה מן הזרע שנפל צה בעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא

<p>And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: 6 for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם 6 לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ: וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:</p>	<p>6</p>
<p>and for thy cattle, and for the 7 beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וּלְבִהֶמְתְּךָ וּלְחַיָּה אֲשֶׁר 7 בָּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס) וּלְבִהֶמְתְּךָ וּלְשִׁכְרֶיךָ דְּבִאֲרֶעָךְ תִּהְיֶה כָּל-עֲלֹתָהּ לְאֹכֹל:</p>	<p>7</p>
<p>And thou shalt number seven 8 sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וּסְפַרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שַׁבָּתוֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעָ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה: וְתִמְנִי לָךְ שִׁבְעַת שָׁמָּן דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיְהִיו לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַת שָׁמָּן דְּשָׁנִין אַרְבָּעִין וְתִשְׁעָ שָׁנִין:</p>	<p>8</p>
<p>Then shalt thou make 9 proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה 9 בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבַעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֲדָשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל- אֶרְצְכֶם: וְתַעֲבִירְךָ שׁוֹפָר יִכְבֹּא בִּירוּחָא שְׁבִיעָא בַּעֲשָׂרָא לְיִירוּחָא בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרָא תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָרָא בְּכָל-אֶרְעִיכֶן:</p>	<p>9</p>
<p>And ye shall hallow the fiftieth 10 year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שָׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרַאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל-יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבַתָּם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ: וְתִקְדְּשׁוּן יֵת שָׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרוּן חִירוּתָא בְּאֶרְעָא לְכָל יִתְבָּהָא יּוֹבִילָא הִיא תִּהְיֶה לָכֶן וְתִתּוּבוּן גְּבֵר לְאֲחֻסְתִּיהָ וּגְבֵר לְיִרְעִיתִיהָ תִּתּוּבוּן:</p>	<p>10</p>

תקבצור. להיות מחזיקו צו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת צני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צור, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ אסרתים עליך לא זאכילה ולא זנהא אסרתים אלא שלא תנהוג בהם כזעל הזית אלא הכל יהיו שוים זה אחת ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השבועות אחת אוכל, ואי אחת אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲפִיגֵי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים זאכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, זמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש זמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הזית, קלה לחיה מן השדה קלה לבהמתך מן הזית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רשפות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשת צ, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמִּצָּה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא צעור לחדש, אם כן למה נאמר צעור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דומה שבת בכל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דומה שבת בכל ארצכם, אלא צבית דין בלדד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק צ, א) זכניסמה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרור. לעבדים, צין נרע, צין שלא פלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדוייר

<p>11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>11 יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שְׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נִזְרֶיהָ: שְׁנִין תִּהְיֶי לָכֹן לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִחְצְדוּן יֵת כְּתֹהֵא וְלֹא תִקְטְפוּן יֵת שְׂבָקָהָ:</p>
<p>12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>12 כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה אֲרֵי יוֹבֵלָא הִיא קוֹדֶשָׁא תִּהְיֶי לָכֹן מִן חֻקְלָא תִיכְלוּן תִּבּוּאָתָהּ: יֵת עַל־תֶּחָ:</p>
<p>13 In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.</p>	<p>13 בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: בְּשָׁתָא דִּי־יּוֹבֵלָא הָדָא תִתּוּבוּן גְּבֵר לְאֲחֻסְנִיתֵיהּ:</p>
<p>14 And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.</p>	<p>14 וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לְעַמִּיתְךָ אֹו קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל־תּוֹנוּ אִישׁ אֶת־אֶחָיו: וְאֲרֵי תִזְבִּין זְבִינִין לְחִבְרָךְ אֹו תִזְבּוֹן מִיַּד חִבְרָךְ לֹא תוֹנוּן גְּבֵר יֵת אֲחֻהִי:</p>
<p>15 According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according to the number of years of the crops he shall sell unto thee.</p>	<p>15 בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תִבּוּאָת יִמְכָּר־לָךְ: בְּמִנְיַן שָׁנִיא בְּתֵר יוֹבֵלָא תִזְבּוֹן מִן חִבְרָךְ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עַל־תֶּחָ יִזְבִּין לָךְ:</p>

זי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רואה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים בנקיבתם סה לה לזדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבבתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לבעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו:).

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אל בוצר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיוול, נמלאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמיטה, ושנת החמשים יוצל:

(12) קדש תהיה לכם. מופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, ג): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אחת צריך לבער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר בזיוול:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר ושבבתם איש אל אחוזתו, הלא לרצות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחוזרת לאציו בזיוול:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד צ"מ נח:).

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישז המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה דמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שמהא עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מאכל (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו ראוי לגאול פחות משתי שנים, שחעמוד שתי שנים ביד הלוקח מיוס ליום, ואפילו יש שלש תצואות באתן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקומתיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה לְפָנַי סְגִיּוֹת שְׁנִיָּא תִּסְגִּי מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים זְבִינֹהִי וּלְפָנַי זְעִירוֹת שְׁנִיָּא תִּמְעָט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תִּזְעַר זְבִינֹהִי אֲרִי מִנִּין עַל־לֶחָא הוּא מְזַבִּין לָךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גֹּבֵר יֵת חֲבֵרִיהַ וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח:	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנִתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעַת שָׁנִים וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבִטָּח עָלֶיהָ:	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרִכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָ אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְנִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֵׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֵׁן:	22

- (16) תרבה מקנתו. תמכרה ציורק: תמעט מקנתו. תמעט צדמיה:
- (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכן נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר צו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):
- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שצפון שמטה ישראל גולים, שנאמר אז תרצה הקרץ את שצחקה, והקרת את שצחקה (ויקרא כו, לד שצח לג), ושצעים שנה של גלות צלל כנגד שצעים שמטות שצטלו היו:
- (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צלזלת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעים תהא צו צרכה:
- (20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא):
- (21) לשלש השנים. למקצת השנים מניסן ועד ראש השנה, ולשמינית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשון ויקצרו בניסן:
- (22) עד השנה התשיעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עם בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשדה צורנות, ובתשרי הוא עם האסיף לבית. ופעמים שהיתה זריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני

23 And the land shall not be sold in
perpetuity; for the land is Mine;
for ye are strangers and settlers
with Me.

וְהָאֶרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצַמְחָתָהּ
כִּי־לִי הָאֶרֶץ כִּי־גֵרִים
וְחוֹשְׁבִים אֹתָם עַמְדִּי:

וְאֶרֶץ לֹא תִנְדָּבֵן לְחִלּוּטֶיהָ
אֲנִי דִּלִּי אֶרֶץ אֲנִי דִּי־רִין
וְתוֹתְבִין אֹתָן קִדְמִי:

24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.

וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם גְּאֻלָּהּ וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם תִּתְּנוּ לְאֶרֶץ: (ס)

25 If thy brother be waxen poor,
and sell some of his possession,
then shall his kinsman that is
next unto him come, and shall
redeem that which his brother
hath sold.

כִּי־מוֹדָה אֲחִידָה וּמִכָּר
מֵאַחֲזָתָהּ וּבֵאלֹהֵי תִקְרָב
אֵלֶיהָ וּגְאָל אֶת מִמְכָּר אֲחִיו:
אֲרִי וְתַמְסֹכָן אֲחִידָה וַיִּנְבִּין
מֵאַחֲזָנִיתָהּ וַיִּתֵּי פְרִיקִיָּה
דְּקָרִיב לִיה וַיַּפְרוֹק יָת
זְבִינֵי אֲחִידָהּ:

26 And if a man have no one to
redeem it, and he be waxen rich
and find sufficient means to
redeem it;

וְאֵלֶּשׁ כִּי לֹא יִהְיֶה-לוֹ גֵּאֶל
וְהַשִּׁיגָה יָדוֹ וּמִצָּא כְּדִי
גֵּאֶלְתּוֹ:

וַיְגַבֵּר אֲדֹנִי לֹא יְהִי לִי פֶדֶק
וַתְּדַבֵּק בִּי יָדֶיהָ וַיִּשְׁכַּח כְּמֹסֶת
פֶּדֶק מִנִּי:

27 then let him count the years of
the sale thereof, and restore the
overplus unto the man to whom
he sold it; and he shall return
unto his possession.

וַיֵּשֶׁב אֶת־שְׁנֵי מַמְקָלָיו וַיֵּשֶׁב אֶת־הָעֵדֶף לְאִישׁ
וַיָּתִיב יָת מוֹתָרָא לְגִבְרָא דְּזַבְיִן לִיהּ וַיֵּתֵב
לְאַחֲסִנְתִּיהּ:

But if he have not sufficient
means to get it back for himself,
28 then that which he hath sold
shall remain in the hand of him
that hath bought it until the
year of jubilee; and in the jubilee
it shall go out, and he shall
return unto his possession.

וְאִם לֹא־מִצָּאָה יָדוֹ דֵּי־הַשִּׁיב
לֹדֹ וְהִנֵּה מִמֶּכְרוֹ בֵּיד הַקֶּנֶה
אֹתוֹ עַד שְׁנֵת הַיּוֹבֵל וְנִצָּל
בִּיבֹל וְשָׁב לֵאחָזָתוֹ: (ס)

השמטה השביעית, שהן בטלין מעבודת קרקע שתי שנים רחוקות השביעית והיוצלי, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תזכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציודל, שלא יהא הלוקח כוזבה (ת"כ ס"ח): לצמתת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עינך זה (ס"ס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות בתים, ועצד עברי (סס ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כ"א). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו ראשי לגאלה לאחר שמי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם ראוי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א):
מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעזמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעבד:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם מ"ב פ"ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היובל, כך וכן, ובכמה מכרתיה לך, צדק וכן, עתיד היית להחזירה. נמצאת קונה מספר התבואות כפי השבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת את דמיה מן המשבון, וטול את השאר, וזהו: וחשב את העודף. צדמי המקס על האכילה שאכל, ויתנס ללוקס: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחאקין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיובל משמט צמחלתו (ת"כ ס"ז):

29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.

30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.

31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.

32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.

33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.

וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תֵּתֵן שָׁנָת מִמְכָּרוֹ יָמִים תְּהִיָּה גְּאֻלָּתוֹ: וְגִבֹּר אָרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וְיִהְיֶה פִּזְרִקְנִיָּה עַד מְשָׁלֵם שְׂתָא דִּזְבִּינֵהּ עֵדֵן בְּעֵדֵן יִהְיֶה פִּזְרִקְנִיָּה:

וְאִם לֹא־יִגְאֹל עַד־מְלֻאֵת לוֹ שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם תְּבִית אֲשֶׁר־בְּעִיר אֲשֶׁר־כִּי לֹא]ק' לֹן חֲמָה לְצִמִּיתָת לִקְנָה אֹתוֹ לְדִרְתָּיו לֹא יֵצֵא בִּיבָל: וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק עַד מְשָׁלֵם לִיה שְׂתָא שְׁלִמָתָא וְיָקוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיָּה שׁוּרָא לְחִלוּשִׁין לְדִזְבֹן יְתִיָּה לְדִרוּהִי לֹא יִפּוֹק בִּיזְבִּילָא:

וּבְתֵי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שַׂגְּהָ הָאָרֶץ יֵחָשֵׁב גְּאֻלָּה תְּהִיָּה־לָּו וּבִיבָל יֵצֵא: וּבְתֵי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שַׂגְּהָ הָאָרֶץ יֵחָשֵׁב גְּאֻלָּה תְּהִיָּה־לָּו וּבִיבָל יֵצֵא:

וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תְּהִיָּה לָלְוִיִּם: וְקָרְנִי לִינְאִי בְּתֵי קָרְנִי אֲחֻסְנִתְהוֹן פִּזְרִקֵּן עָלֵם יִהְיֶה לְלִינְאִי:

וְאֲשֶׁר יִגְאֹל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּמֶּכְר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבָל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְדִיפְרוֹק מִן לִינְאִי וַיִּפְקֹן זְבִינִי בֵּיתָא וְקָרְנִי אֲחֻסְנִתְהִיָּה בִּיזְבִּילָא אָרִי בְּתֵי קָרְנִי לִינְאִי אֲנִין אֲחֻסְנִתְהוֹן בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

(29) בית מושב עיר חומה. בית צחוק עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר שדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, וצחוק שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, והצרך לפרש זה שהוא חלוק, שאם רצה לגאלו בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גאלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תשע השערה אפני ימים (בראשית כד, נה): (30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לב). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקצה היא, והוצרך לכחוז לה, אלא מחוץ שצריך לכחוז לא בפנים, תקנו לו צמירות זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל צחוק שנחל לא יצא (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פלגא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה צפפר יהושע קצרים וקצריהם (יהושע יג, כח). צפצקריהם וצפצקריהם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציזל לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וצוה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ב ערכין לג). וציזל יצא. צחוס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם בצלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלום לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויצא ציזל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוה ללוי שמכרו, ולא יהיה חלום כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאלה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאלת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוז אלא צלוקח ישראל שנה בית בערי הלויים, אצל לוי שקה מלוי יהיה חלום,

- 34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession. וְשָׂדֵה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אַחֲזֵת עוֹלָם הִוא לָהֶם: (ס)
- 35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee. וְכִי־יִמְוֶה אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחֻנַּקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב יְחִי עִמָּךְ: נָאֲרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָדְךָ וּתְמוֹט יְדָיָה עִמָּךְ וְתִתְקִיף בֵּיהּ יָדִיד וְיִתְוַתֵּב וַיִּחִי עִמָּךְ:
- 36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee. אַל־תִּקַּח מֵאֲתוֹ נִשְׁךְ וְתִרְבִּית וְיִרְאֵת מֵאֱלֹהֶיךָ וַיְחִי אֶחָדְךָ עִמָּךְ: לֹא תִסָּב מִנִּיה חִיבוּלָא וּרְבִיתָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ וַיִּחִי אֶחָדְךָ עִמָּךְ:
- 37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase. אֶת־כֶּסֶפְךָ לֹא־תִתֵּן לּוֹ בְּנִשְׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא־תִתֵּן אֶכְלֶךָ: יֵת כֶּסֶפְךָ לֹא תִתֵּן לִיה בְּחִיבוּלָא וּבְרִבִּיתָא לֹא תִתֵּן מִיִּכְלֶךָ:
- 38 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יְהִיכֶם מֵאֶרֶצָא דְּמִצְרַיִם לְמַתָּן לָכֶם יֵת אֶרֶצָא דְּכְנַעַן לְמַהֲנִי לְכוֹן לֵאלֹהִי:
- 39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant. וְכִי־יִמְוֶה אָחִיךָ עִמָּךְ וְנִמְכַּר לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עַבְדָּת עָבֵד: נָאֲרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָדְךָ עִמָּךְ וַיִּנְדְּבֶן לָךְ לֹא תַפְלַח בֵּיהּ פּוֹלְחֵן עַבְדִּין:

ששי
(רביעי)

ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מוזה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציונל ואינו נחלט לסקף שנה כזית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם צמקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מְכַר גֹּזֵר, שאם הקדיש צן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציונל, כמו שנאמר בישראל ואם מְכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד (ויקרא כז, כ), אצל צן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקוהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאו של העמור, עודהו על העמור, אחד תופס צו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אִין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבודה אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שוויניהו רבנן, ולעצור עליו בשני לאוין (צ"מ ס): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אכלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו צנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנחתי צין צכור לשאינו צכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברבית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כבדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. בשכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הָדָר צֶאֱרָץ יִשְׂרָאֵל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודה אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחצות קי):

(39) עבודה עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעליו:

40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ; עַמְּךָ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עַבְדֵי ה' אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עֶבֶד:	42
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ:	43
44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעַבְדֶּךָ וְאִמָּתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ מִן עַמְּמֵי דְבַסְחָרְנִיכּוֹן מִגֵּהוֹן תִּקְנוּן עַבְדִּין וְאִמָּהֶן:	44
45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מִהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻחֻזָּה:	45
46	And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.	וְהִתְנַחֲלָתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֲחֻזָּה לְעֹלָם בָּתָּם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחֻיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס)	46

(40) כשכיר כתושב. עזודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו בו: עד שנת היבל. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוציאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב במזונות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג.). ואל אחוזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזולו כרך (מכות יג.). אחוזת. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאן יש עבד למכור, ולא יעמידנו על אצן הלוקח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קח לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עדר תחת הגפן, עד שאבוא, שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללז, לכך נאמר ויראת:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, בז' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תפיה על נשמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמעני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שנתוך גבול ארצכם, שהרי צהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים בארצכם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו בעבד (קידושין סז.): מהם תקנו. אותם תקנו:

<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחָיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	<p>שזיעי</p>
<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֻלֵּנוּ:</p>	<p>48</p>
<p>or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>אוֹ אֲחֻבּוֹתָיו אוֹ בֶר אֲחֻבּוֹתָיו יִפְדֶּקְנִיָּה אוֹ מִקְרִיב בִּשְׂרִיָּה מִזֶּרְעֻתָּהּ יִפְדֶּקְנִיָּה אוֹ דֹתְדִבִּיק יִדְיָה וְיִתְפָּרִיק:</p>	<p>49</p>
<p>And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וַחֲשֹׁב עִם-קֹנָהוּ מִשְׁנַת הַמִּכְרֹו לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:</p>	<p>50</p>
<p>If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.</p>	<p>אִם עוֹד סְגִיּוֹת בִּשְׁנֵינָא לְפֻמְהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקָנִיָּה מִכֶּסֶף זַבִּינוּהִי:</p>	<p>51</p>
<p>And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.</p>	<p>וְאִם-מְעַט נִשְׁאַר בִּשְׁנֵינִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל וַחֲשֹׁב-לּוֹ כִּפְי שָׁנָיו יִשִּׁיב אֶת-גְּאֻלָּתוֹ:</p>	<p>52</p>

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא בעמו ומלך במשרתיו שלא לרדות בפרך:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כהרגומו עלל תושב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מיגרס לו שיעשיר, דבוק עמך: ומך אחיך עמו. מיגרס לו שימון, דבוק עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אלילים עממה (שם כ. ב"מ ע"א), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחם וְשִׁימָע: (50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעבדו עד היובל, שהרי ציובל יצא, כמו שנאמר למטה, וְיָצָא בְּשָׁנָה הַיָּבֵל, וזכרי שחמת ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (ב"ק ק"ג), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עבדות שנה במנה, ואם שהה זה אלא חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינכה לו: (51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

<p>53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.</p>	<p>כַּשְׂכִּיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנֻהוּ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ: לְעֵינֶיךָ:</p>	<p>53 כַּשְׂכִּיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנֻהוּ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ: לְעֵינֶיךָ:</p>
<p>54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.</p>	<p>וְאִם לֹא יִגְאָל בְּאַלֶּה וּנְצָא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ: וּבְנוֹהֵי עִמּוֹהֶם:</p>	<p>54 וְאִם לֹא יִגְאָל בְּאַלֶּה וּנְצָא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ: וּבְנוֹהֵי עִמּוֹהֶם:</p>
<p>55 For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כִּי-לִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>מפטיר כִּי-לִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>XXVI Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא-תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסָל וּמִצְבֵּה לֹא-תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֲבֵן מִשְׁפִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>XXVI לֹא-תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסָל וּמִצְבֵּה לֹא-תִקְיִמוּ לָכֶם וְאֲבֵן מִשְׁפִּית לֹא תִתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>2 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.</p>	<p>יֵת יְוֹמֵי שַׁבָּתַי דִּילִי תִשְׁרֹן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִתְּנוּ דָּחָלִין אֲנִי יְיָ:</p>	<p>12 פסוקים אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>
<p>The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 153.</p>	<p></p>	<p></p>
<p>3 If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;</p>	<p>אִם-בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת- מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם:</p>	<p>בחקתי אִם-בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת- מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם:</p>

(53) לֹא יִרְדְּנֻהוּ בַּפֶּרֶךְ לְעֵינֶיךָ. כלומר ואתה רואה:

(54) וְאִם לֹא יִגְאָל בְּאַלֶּה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל צשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמונות צניו (קידושין כב.))

(55) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. שטרי קודם: אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

(1) לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורצו מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורצו עובד אלילים אף אני כמותו, הואיל ורצו מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, צחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דצר הנקנה מיד ליד) לא חזר צו, סוף מוכר אחותו, לא חזר צו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר צו, סוף לזה צרצית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר צו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר צו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ:). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וְשִׁפְטִי כְּפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע צרצפת אצנים: להשתחוות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחוה צפשו ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב:).

(2) אֲנִי ה'. נאמן לשלם שכר:

(3) אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצוות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקותי, תלכו שמהיו עמלים צמורה: ואת מצוותי תשמרו. הוו עמלים צמורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלִמְדָּם אֶתְּם וְשִׁמְרָם לַעֲשֹׂתָם:

<p>4 then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.</p>	<p>וַנְתַּתִּי גֶשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהָ וְעֵץ הַשָּׁדָה יִתֶּן פְּרִיָּו:</p> <p>וְאֶתִּין מְטָרִיכֶן בְּעִתָּהוֹן וְתִתִּין אֲרֻעָא עַל־לְתָהּ וְאֵילָן חֲקֵלָא יִתִּין אֲבִיָּה:</p>	<p>4 וַנְתַּתִּי גֶשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנִתְּנָה הָאָרֶץ יְבוּלָהָ וְעֵץ הַשָּׁדָה יִתֶּן פְּרִיָּו:</p>
<p>5 And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.</p>	<p>וַיַּעֲרַע לְכוֹן דִּישָׁא לְקִטְפָא וְקִטְפָא יַעֲרַע לְאַפּוּקִי בֵּר זֶרְעָא וְתִכְלֹן לְחֻמְכוֹן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוֹן לְרוּחָצֹן בְּאַרְעֶכוֹן:</p>	<p>5 וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בָּצִיר וּבָצִיר יִשְׁיֵג אֶת־זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לְחֻמְכֶם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבַּתֶּם לְבִטָּח בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְאֶתִּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרֹן וְלִית דְּמִנִּיד וְאַבְטִיל חִיתָא בְּשָׂתָא מִן אֲרֻעָא וְדִקְטִילִין בְּחֶרְבָא לֹא יַעֲדוֹן בְּאַרְעֶכוֹן:</p>	<p>שני וַנְתַּתִּי שְׁלוֹם בְּאַרְץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מִחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבִיכֹן וַיִּפְּלוּן גְּדָמִיכֹן לְחֶרְבָא:</p>	<p>7 וְיִרְדְּפֶתֶם אֶת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וַיִּרְדְּפוּן מֵנֶכּוֹן חֲמִשָּׁא לְמֵאָה וּמֵאָה מֵנֶכּוֹן לְרִבּוּתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבִיכֹן גְּדָמִיכֹן לְחֶרְבָא:</p>	<p>8 וְיִרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְּבָה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וְאֶתְּפַנִּי בְּמִימְרֵי לֹא־יִטְבָּא לְכוֹן וְאַפְרִישׁ יִתְּכוֹן וְאַסְגִּי יִתְּכוֹן וְאַשִּׁים יָת קִימִי עִמָּכוֹן:</p>	<p>9 וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְמִיתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:</p>

- (4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאת, כגון (צילי רביעית. רש"י ישן) צילי נצחיות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שס ו):
- (5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואתם עסוקים בו עד הציר, ובציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמח, והוא מתנזך צמעי (שס ז):
- (6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעצור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, א):
- (7) לפניכם לחרב. איש צמרזר רעהו (שס):
- (8) וירדפו מכם. מן החלשים שצדק, ולא מן הגבורים שצדק (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם ביוצא, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש צ', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:
- (9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא נח"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורביה (שס ה): והרבייתי אתכם. צקומה וקופה (שס):

- 10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new. וְאִכְלֹתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֵּשֶׁן מִפְּנֵי חֶדֶשׁ תּוֹצִיאוּ: וְתִכְבְּלוּן עֲתִיקָא דְעִתִּיק וְעִתִּיקָא מִן קֶדֶם חֲדָתָא תַּפְנוּן:
- 11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you. וְנִתַּתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכּוֹן וְלֹא יִרְחִיק מִיִּמְרֵי יִתְכּוֹן:
- 12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people. וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם: וְאֶשְׂרִי שְׁכִינָתִי בִּינִיכּוֹן וְאֶהְיֶה לָכּוֹן לֵאלֹהִי וְאַתּוֹן תִּהְיוּן קֳדָמִי לְעָם:
- 13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מַטְּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת: (פ) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם דְּאֶפִּיקִית יִתְכּוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם מִמְלַמְהוּי לַהּוֹן עֲבָדִין וְתַבְרִית נִיר עֲמֻמְיָא מִנְכּוֹן וְדַבְרִית יִתְכּוֹן בְּחִירוֹתָא:
- 14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments; וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא־תַעֲשׂוּ אֵת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה: וְאִם לֹא תִקְבְּלוּן לְמִיִּמְרֵי וְלֹא תַעֲבֹדוּן יִתְכּוֹן כָּל־פְּקוּדֵי־הָאֵלִין:
- 15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant; וְאִם־בִּחְקֹתַי תִּמְאָסוּ וְאִם־אֶת־מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת־בְּרִיתִי: וְאִם בְּקִימֵי תִקְוֻצוֹן וְאִם יִתְּ דִּינֵי תִרְחִיק נַפְשְׁכּוֹן בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְד יִתְכּוֹן כָּל־פְּקוּדֵי־לְאֻשְׁנֵי־יִתְכּוֹן יִתְּ קִימֵי:

והקימתי את בריתי אתכם. ברית חדשה, לא כברית הראשונה שהפרתם אותה, אלא ברית חדשה שלא תופר, שנאמר וקִרְשִׁיתָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֵת בְּרִית עֲדָשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא בְּכָרִית וגו' (ת"כ ס):

(10) ואכלתם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן. הפירות יהיו משתמרים וטובים להתישן, שיהא יֶשֶׁן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א"ב צ"ל): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות יֶשֶׁן, ויִרְחִיקים אתם לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לחוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה בכם. כל געילה לשון פליטת דבר הבלוע בדבר, כמו כִּי עָם נִגְעַל מִגֵּן גְּזוּרִים (שמואל ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צָהָב מבושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מודעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יתד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תאל מראש השור ויתיר הקשר, כמו עֲשֵׂה לָךְ מוֹסְרוֹת וּמִטּוֹת (ירמיה כז, ז), קבילי"א בלע"ז: קוממיות. צקומה וקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצוני ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גָּזַר לִפְנֵי ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי קדום קָעִים וְחָטָאִים לֵה' מֵאֵד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלם תלמודו, לא תעשו, הרי שתי עבירות (ת"כ פרש"א ז, א):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא לזיתים, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל

16	I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אף אָנא אַעביד דא לָכוֹן וְאִסְעַר עַלְיֹכֶם בִּיהוּלָתָא שְׁחִיפָתָא וְקִדְחָתָא מִחֻשְׁקֵן עֵינִין וּמִפֶּחַן נֶפֶשׁ וְתִזְרְעוּ לְרִיקָנוּ זֶרַעְכֶם וְיִכְלֹוּהָ בְּעַלֵי דְבִיבִיכֶם:	אֶף-אֲנִי אַעֲשֶׂה-נָּתַת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְּׁחִיפָת וְאֶת-הַקִּדְחָת מִכְלֹוֹת עֵינַיִם וּמִדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזִרְעַתֶּם לְרִיק זֶרְעֲכֶם וְאָכְלוּהוּ אֹיְבֵיכֶם:	16
17	And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.	וְאִתִּין רוּגְזִי בָכֶם וְתִתְבָּרוּן קָדָם בְּעַלֵי דְבִיבִיכֶם וְיִרְדּוּן בָּכֶם שְׁנְאֵיכֶם וְתִעְרְקוּן וְלִית דְּרִדִּיף יִתְכּוֹן:	וְנִתַּתִּי פָנַי בָּכֶם וְנִגְפֹתֶם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בָכֶם שְׁנְאֵיכֶם וְנִסַּתֶּם וְאִין-רִדִּיף אֶתְכֶם:	17
18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם עַד אֵלֵין לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְאוֹסִיף לְמִרְדִּי יִתְכּוֹן שִׁבְעַ עַל חַוְבִּיכֶם:	וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסַּפְתִּי לְיִסְרָהּ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:	18

המלות: להפרכם את בריתי. כופר צעיקר. הרי שצד עצירות, הראשונה גוררת השניה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במלות, כופר צעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וזוית עליכם: שחפת. חולי שמשקף את הצער, אנפולי"ש צלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו כי אש קדקה צאפי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שנקל ונקפא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צחק, וכן אף אני אלה עמם צחקי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אזיא אחרת ואסמכנה לה: בהללה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צשור שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשקף, או עתים שהוא נשקף אצל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, מלמד שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא צעמנו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור צעמנו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיצות נפש: וזרעתם לריק וזרעכם. וזרעה ואינה מזמחת, ומעטה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, וזרעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומוצאים תצוה לימי המלור, ושצפנים מחים ברעצ שלא לקטו תצוה אשתקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכחוז מדבר, שאתה עמל בהם ומגדלן, והחטא צא ומכלה אותם, שנאמר אֲשֶׁר טָפְסָתִי וְרָצִיתִי אֵינִי כָלָם (איכה ז, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר בצטורה ופניתי אליכם, כך נאמר ברעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, ובעלי דְּבִיבִיכֶם מקיפין אתכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עובדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שצגלו, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדִּין וְעָמְלָק וְיִגְי קָדָם וְגו' (שופטים ו, ג), וַיָּחֲנוּ עַלֵיָּהֶם וַיִּשְׁחִיתוּהָ אֶת יְצוֹל הָאָרֶץ (שם ד), אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֲשֶׁר אֶכְלוּ שָׂרַר עַמִּי וְעוֹרָם מִעֲלֵיָּהֶם הִפְסִיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג, ת"כ סז): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מצליח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצע פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וַאֲתֶבֶר יֵת יְקָר תּוֹקֶפְכוֹן וְאֶתִין יֵת שְׁמַיָּא דְּעֵלְיוֹכוֹן תְּקִיפִין כְּבִרְזָלָא מְלֹאחְתָּא מִטְרָא וְאַרְעָא דְּתַחוּתִיכוֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֻמְעָבָד פִּירִין:</p>	<p>19 וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֹכְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת־אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p>
<p>20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.</p>	<p>וְיִסּוּף לְרִיקְנֵי חֵילְכוֹן וְלֹא תֵּתִין אֲרַעְכוֹן יֵת עֲלֵלְתָּהּ וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יֵתִין אֲבִיהָ:</p>	<p>20 וְתָם לְרִיק כְּחֶכֶם וְלֹא־ תֵּתֶן אֲרָצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יֵתֶן פִּרְיוֹ:</p>
<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקָשָׁיו וְלֹא תִּיבֹן לְקַבֵּלָא לְמִימְרֵי וְאוֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכוֹן מִחָא שְׁבַע כְּחוּבֵיכוֹן:</p>	<p>21 וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֹאבֹו לְשִׁמְעַ לִּי וְיִסַּפְתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְאֶשְׁלַח בְּכוֹן יֵת חַיַּת בְּרָא וְתַחְבִּיל יִתְכוֹן וְתִשְׁיָצִי יֵת בְּעִירְכוֹן וְתִזְעַר יִתְכוֹן וְיִצְדֹּן אוֹרְחֵיכוֹן:</p>	<p>22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְּכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמֹו דְּרִכֵּיכֶם:</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדֹן לְמִימְרֵי וְתִהְיוּ כְּדָמִי בְּקָשָׁיו:</p>	<p>23 וְאִם־בְּאַלְוִה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:</p>

(19) ושבֵּרְתִּי אֶת גְּאוֹן אֶת עֲזֹכְכֶם. זה צִית הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן הוּא אֹמֵר הִנְנִי מַחֲלֵל אֶת מִקְדָּשִׁי גְאוֹן עֲזֹכְכֶם (יִחְזַקְאֵל כֹּד, כֹּא): וְנָתַתִּי אֶת שְׁמַיְכֶם כְּבִרְזָל וְאֶת אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה. זו קִשָּׁה מִשַׁל מִשָּׁה שֶׁשֶּׁס הוּא אֹמֵר וְקִי יִשְׁמִיעַ אֶשְׁכֵּר עַל לֹאֲשָׁךְ נִחְשֶׁת וְגו' (דְּזָרִיס כֹּח, כג), שִׁיִּהְיוּ הַשָּׁמַיִם מִזִּיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁהִנַּחֲשָׁת מִזִּיעָה, וְהָאָרֶץ אֵינָה מִזִּיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין הַצְּרוּל מִזִּיעָה, וְהִיא מִשְׁמַרֶת פִּירוּתָהּ, אֲבָל כֹּאֵן הַשָּׁמַיִם לֹא יִהְיוּ מִזִּיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין הַצְּרוּל מִזִּיעָה, וְהִיא חוֹרֵצַת בְּעוֹלָם, וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה מִזִּיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁהִנַּחֲשָׁת מִזִּיעָה, וְהִיא מֵאֲבִדַת פִּירוּתָהּ:

(20) וְתָם לְרִיק כְּחֶכֶם. הִרִי אֲדָם שֶׁלֹא עִמַּל שֶׁלֹא חָרַשׁ שֶׁלֹא זָרַע שֶׁלֹא נָכַשׁ שֶׁלֹא כָסַח שֶׁלֹא עָדַר וּבִשְׁעַת הַקִּצִּיר בָּא שִׁדְפוֹן וּמִלְקָה אוֹתוֹ אֵין צֶכֶךְ כְּלוּם, אֲבָל אֲדָם שֶׁעִמַּל וְחָרַשׁ וְזָרַע וְנָכַשׁ וְכָסַח וְעָדַר וּבָא שִׁדְפוֹן וּמִלְקָה אוֹתוֹ, הִרִי שְׁנֵי שָׁל זֶה קָהוּת (ת"כ ס ד): וְלֹא תֵתֶן אֲרָצְכֶם אֶת יְבוּלָהּ. אֵף מֵה שֶׁאִתָּה מוֹבִיל לֵה צִשְׁעַת הַזָּרַע (שס): וְעֵץ הָאָרֶץ. אֲפִילוֹ מִן הָאָרֶץ יֵהֵא לְקוּי, שֶׁלֹא יִחְנִיט פִּירוּתוֹ צִשְׁעַת הַחֲנֻטָה (שס): לֹא יֵתֶן. מִשְׁמַשׁ לִמְעַלָּה וּלְמַטָּה, אֵעֶץ וְאִפְרִי: לֹא יֵתֶן פִּרְיוֹ. כִּשְׁהוּא מִפְּרֵה מְשִׁיר פִּירוּתוֹ, הִרִי שְׁתִּי קִלְלוֹת, וְיֵשׁ אֵין שְׁבַע פּוֹרְעֵנִיּוֹת:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רְבוּתֵינוּ אִמְרוּ עֲרָא, צִמְקָה, שֶׁאֵינוֹ אֵלָל לְפִרְקִיס, כֵּן תִּלְכוּ עֲרָא צִמְנוֹת. וּמִנַּחֲס פִּירֵשׁ לִשְׁוֹן מִנִּיעָה, וְכֵן הִקְרַרְגָּלָךְ (מִשְׁלִי כֶה, יז), וְכֵן יְקָר רֹחַ (מִשְׁלִי יז, כז), וְקִרְבֵּן לִשְׁוֹן זֶה לְתַרְגוּמוֹ שֶׁל אוֹנְקִלוֹס, לִשְׁוֹן קוֹשִׁי, שֶׁמִּקְשִׁים לָצֵד לִהְיוֹנֵעַ מִהַתְקַרֵּב אֵלָי: שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם. שְׁבַע פּוֹרְעֵנִיּוֹת אַחֲרִיס בְּמִסְפָּר שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם: (22) וְהִשְׁלַחְתִּי. לִשְׁוֹן גִּירוֹי: וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵין לִי אֵלָל חִיָּה מִשְׁכַּלַת שִׁדְרָכָה צֶכֶךְ, צִהֲמָה שֶׁאֵין דְּרָכָה צֶכֶךְ מִנִּין, תִּלְמוּד לִוְמֵר וְשֵׁן צִהֲמַת אֶשְׁלַחֲכֶם (דְּזָרִיס לִב, כד), הִרִי שְׁחִיס, וּמִנִּין שֶׁהִיא מִמִּיתָה צִנְשִׁיכָתָה, תִּלְמוּד לִוְמֵר עֵס חֲמַת וְקָלִי עֶשֶׂר (שס). מֵה אֵלֹו נִוְשָׁכִין וּמִמִּיתִין, אֵף אֵלֹו נִוְשָׁכִין וּמִמִּיתִין כְּזֶר הִיוּ שְׁנִיס בָּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, חֲמוּר נִוְשָׁךְ וּמִמִּית, עֲרוּד נִוְשָׁךְ וּמִמִּית: וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵלֹו הַקְטָנִיס: וְהִכְרִיתָהּ אֶת בְּהִמְתְּכֶם. מִצְחוֹן: וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם. מִצְפָּנִיס: וְנִשְׁמֹו דְּרִכֵּיכֶם. שְׁצִילִיס גְּדוּלִיס וְשְׁצִילִיס קְטָנִיס, הִרִי שְׁבַע פּוֹרְעֵנִיּוֹת, שֵׁן צִהֲמָה, וְשֵׁן חִיָּה, חֲמַת וְזֹחֲלִי עֶפֶר, וְשִׁכְלָה, וְהִכְרִיתָהּ, וְהִמְעִיטָה, וְנִשְׁמֹו: (23) לֹא תִוָּסְרוּ לִי. לִשְׁוֹן אֵלִי:

<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְאֶחָד אֶף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָשָׁיו וְאֶלְמִי יִתְכּוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶם:</p>	<p>24 וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְהִבְאֵתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶגֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב:</p>
<p>25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאֶתִּי עֲלֵיכֶם דִּקְטָלִין בְּחֶרֶב אֲוִי־פָרְעוֹן מִנִּכּוֹן פּוֹרְעָנוּתָא עַל דְּעִבְרָתוֹן עַל אוֹרִיתָא וְתִתְכַנְשׁוֹן לְקַרְוִיכֶן וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בְּיַמֵּיכֶם וְתִתְמַסְרוֹן בְּיַד שָׂנְאָה:</p>	<p>25 וְהִבְאֵתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶגֶם־בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל־עָרֵיכֶם וְשַׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אֹיֵב: וְכַשְׁבְּרִי לָכֶם מִטָּה־לָּחֶם וְאֶפּוֹ עֵשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֹכֶם בְּתֵנוּרָא אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֹכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)</p>
<p>26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>וְכַשְׁבְּרִי לָכֶם מִטָּה־לָּחֶם וְאֶפּוֹ עֵשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֹכֶם בְּתֵנוּרָא אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֹכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס) וְאִם בָּדָא לָכֶם סְעִיד מִיכְלָא וְיִיפְּזוּ עֵשֶׂר נָשִׁין לַחֲמֹכֶם בְּתֵנוּרָא חַד וְיִתִּיבוּ לַחֲמֹכֶם בְּמִתְקָלָא וְתִיכְלוּ וְלֹא תִשְׂבָּעוּ:</p>	<p>26 וְכַשְׁבְּרִי לָכֶם מִטָּה־לָּחֶם וְאֶפּוֹ עֵשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֹכֶם בְּתֵנוּרָא אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לַחֲמֹכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס) וְאִם בָּדָא לָכֶם סְעִיד מִיכְלָא וְיִיפְּזוּ עֵשֶׂר נָשִׁין לַחֲמֹכֶם בְּתֵנוּרָא חַד וְיִתִּיבוּ לַחֲמֹכֶם בְּמִתְקָלָא וְתִיכְלוּ וְלֹא תִשְׂבָּעוּ:</p>
<p>27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בָּדָא לָכֶם סְעִיד מִיכְלָא וְיִיפְּזוּ עֵשֶׂר נָשִׁין לַחֲמֹכֶם בְּתֵנוּרָא חַד וְיִתִּיבוּ לַחֲמֹכֶם בְּמִתְקָלָא וְתִיכְלוּ וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: וְאִם בָּדָא לָכֶם סְעִיד מִיכְלָא וְיִיפְּזוּ עֵשֶׂר נָשִׁין לַחֲמֹכֶם בְּתֵנוּרָא חַד וְיִתִּיבוּ לַחֲמֹכֶם בְּמִתְקָלָא וְתִיכְלוּ וְלֹא תִשְׂבָּעוּ:</p>	<p>27 וְאִם־בִּזְאֵת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי: וְאִם־בִּזְאֵת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶחָד עִמָּכֶם בְּתִקְוָה רַגִּז וְאֶרְדִּי יִתְכּוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶם: וְאֶחָד עִמָּכֶם בְּתִקְוָה רַגִּז וְאֶרְדִּי יִתְכּוֹן אֶף אֲנִי שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶם:</p>	<p>28 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת־קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם: וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת־קָרִי וְיִסְרַתִּי אֶתְכֶם אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִיכְלוּ בָסֶר בְּנֵיכֶם וּבָסֶר בְּנֹתֵיכֶם תִּיכְלוּ: וְתִיכְלוּ בָסֶר בְּנֵיכֶם וּבָסֶר בְּנֹתֵיכֶם תִּיכְלוּ:</p>	<p>29 וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ: וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֶשְׁמַדְתִּי יָת בְּמִתְכּוֹן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנֹסֶסִיכֶם וְאֶתִּין יָת פְּגָרֵיכֶם עַל פְּגוֹר טְעוֹתֵיכֶם וְיִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכּוֹן: וְאֶשְׁמַדְתִּי יָת בְּמִתְכּוֹן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנֹסֶסִיכֶם וְאֶתִּין יָת פְּגָרֵיכֶם עַל פְּגוֹר טְעוֹתֵיכֶם וְיִרְחִיק מִימְרֵי יִתְכּוֹן:</p>	<p>30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתְיָכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חֲנֹסֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִּלְלֵיכֶם וְנִגְעַלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתְיָכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חֲנֹסֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִּלְלֵיכֶם וְנִגְעַלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

(25) נגם ברית. יש נקס שאינו בצרית, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של זדקיהו. דבר אחר נקס צרית, נקמת צריתי אשר עזרתם. כל הזאת חרצ שצמקרא, היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל מוך הערים מפני המזור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדבר, ונתתם זיד האויבים הנרים עליכם, לפי שאין מלינים את המת צירושלים, וכשהם מוילאים את המת לקצרו נתנים זיד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשברתי לכם מטה לחם. אשצור לכם כל מסעד אוכל, והם חצי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא הצואה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת צמור, והן יושצות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמוך המעים צלחם. הרי ז' פורעניות, חרצ, מזור, דצר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא החרצ:

(30) במתיכם. מגללים וצקניות: חמוכים. מין עזות אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צממה קרויין חמונים: ונתתי את פגריכם. קפוחי רעז היו, ומוילאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו

<p>31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עֲרִיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמוֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֲכֶם: וְאֶתִּין יְת קְרוֹנוֹכֶן חֲרָבָה וְאֶצְדִּי יְת מִקְדָּשֵׁיכֶן וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרִעֹא קוֹרְבֶן כְּנִישְׁתִּכֶן:</p>	<p>31</p>
<p>32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשִׁמְמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ: וְאֶצְדִּי אָנָּה יְת אֶרְעָא וְיִצְדֹן עָלֶיהָ בְּעָלֵי דְבְּיִכֶן דִּתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>32</p>
<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְאֶתְכֶם אֲזַרְהָ בְּגוֹלִים וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֲרָב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעֲרִיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה: וְיִתְכֶן אֲבַדֵּר בֵּינִי עַמִּיָּא וְאֶגְרִי בְּתִרְיִכֶן דְּקִטְלִין בְּחֲרָבָא וְתִהִי אֶרְעֶכֶן צָדִיא וְקְרוֹנוֹכֶן יִהְיוּ חֲרָבָא:</p>	<p>33</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שְׁבַתֶיהָ: בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יְת שְׁמָטָהא כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת וְאַתֹּן בְּאֶרְעָא בְּעָלֵי דְבְּיִכֶן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יְת שְׁמָטָהא:</p>	<p>34</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שָׁבַתָהּ בְּשְׁבַתֶיהָ בְּשְׁבַתֶיהָ: כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת תִּשְׁמִיט יְת דְּלֹא שְׁמַטַּת בְּשְׁמַטִּיכֶן כִּד תְּוִיתֹן יְתִבִּין עָלֶיהָ:</p>	<p>35</p>

נצקעת ונופל עליה: וגעלה גפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעובר ושז: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרבנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרבנות אמורים, הא מה אני מקיים והשימותי את מקדשיכם מן הגדולות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לזבא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי ששים, כריחת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגנות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סילוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדולות, ולא אריח קרבנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בצאצא, שמהא שוממה מיושציה:

(33) ואחכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה בצחירתה: והריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרב הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשזב לחוכה, ומחוץ כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרבות, שצשעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה צת"כ (פרק ו, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעס על שטפותיה: והרצת. למלך את שצחותיה:

(35) כל ימי השממה. לשון הפשטות, ומ"ס דגש צמקום ככל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוצל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל צאצאם לפניו שצשנים שנה של גלות שלש מאות ומשעים היו שני עונס משכננסו לארץ עד שגלו עשרת השצבים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצבים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל ואפסה שצב על דָּךְ השָׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֱלֹהֵי הַכְּכָךְ עַל דָּךְ הַיָּמִי שְׁנֵי תִרְצָעִים יוֹם וְנִשְׁאַתָּ אֶת עֶזְרָת יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות דצקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל ארון ששים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לצרבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שצהס, והס שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ יוצלות הרי לצרבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים

<p>And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִישָׁתָּאֲרוֹן בְּכוֹן וְאֵעִיל תִּכְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קֵל טַרְפָּא דְּשָׁקִיף וְיִעָרְקוֹן מִעָרַק כַּד מִן קָדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְיִפְּלוּן וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם וְהַבָּאִתִּי מִרְדָּ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצָת אֲבִי־הֶם וְרִבָּף אֹתָם קוֹל עֲלֵה נִדְף וְנָסוּ מִגִּסְת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רִדְף:</p>
<p>And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.</p>	<p>וְיִתְקַלּוּן גִּבְר בְּאַחֵיהֶי כַּד מִן קָדָם דְּקַטְלִין בְּחִרְבָּא וְרִדְף לִית וְלֹא תְהִי לְכוֹן תְּקוּמָה קָדָם בְּעָלִי דְּבִיכוֹן:</p>	<p>וְכָשְׁלוּ אִישׁ-בְּאָחִיו כַּמִּפְנֵי- חֶרֶב וְרִבָּף אֵין וְלֹא-תִהְיֶה לְכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֲבִיכֶם:</p>
<p>And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.</p>	<p>וְתִכְדּוּן בִּינֵי עַמֵּימָא וְתִגְמַר יִתְכוֹן אֶרֶץ בְּעָלִי דְּבִיכוֹן:</p>	<p>וְאָבְדַתֶּם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֲבִיכֶם:</p>
<p>And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.</p>	<p>וְדִישָׁתָּאֲרוֹן בְּכוֹן יִתְמָסוֹן בְּחֻבִּיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּסִנְאִיכוֹן וְאֶף בְּחֻבִּי אַבְהָתְהוֹן בִּישָׂא דְּאַחֲדִין בִּינְדִּיהוֹן יִתְמָסוֹן:</p>	<p>וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצָת אֲבִיכֶם וְאֶף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְקוּ:</p>
<p>And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וְיִנְדּוּן יֵת חֻבִּיהוֹן וְיֵת חֻבִּי אֲבָהָתְהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאֶף דְּהִלִּיכוּ קָדָמִי בְּקִשְׁי:</p>	<p>וְהִתְנַדּוּ אֶת-עוֹנֵם וְאֶת-עוֹן אֲבֹתָם בְּמַעַלְם אֲשֶׁר מָעַלּוּ- בִּי וְאֶף אֲשֶׁר-הִלְכוּ עִמִּי בְּקִרִי:</p>
<p>I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אֶף אֲנִי אֵהְדֵּ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁי וְאֵעִיל יִתְהוֹן בְּאַרְעֵ בְּעָלִי דְּבִיכוֹן אוּ בְּכוֹן יִתְבַּר לְבָהוֹן טַפְשָׂא וּבְכוֹן יִרְעוֹן יֵת חֻבִּיהוֹן:</p>	<p>אֶף-אֲנִי אֵלֶּךְ עִמָּם בְּקִרִי וְהַבָּאִתִּי אֹתָם בְּאַרְץ אֲבִי־הֶם אוּ-אֲזִי יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְל וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת-עוֹנֵם:</p>

ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונם נחשז להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עד קִרְקָה הָקֵדָה אֶת שְׁמוֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה (דברים הימים-ז לו, כא):

(36) והבאתי מרד. פחד ורך לזכ מ"ם של מרד יסוד נופל הוא, כמו מ"ם של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן מרגומו קל טרפא דשקף, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שָׁקִיף קדוּם, לשון משקוף, מקום חבטת הדלת וכן מרגומו של חבורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוּפֵי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנזם יכשלו זה זזה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצנז פחד וכל שעה סבירים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שבועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פזורים מהיו אזודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוחזים מעשה אבותיהם זידיהם (שם פרק ח, ז סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו פְּמָקָה בְּחֶרֶץ (זכרי' יד, ז), נִמְקוּ חֲצוֹלָתִי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בענמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עובדי

<p>then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְדִכִּירְנָא יְת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאִף יְת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאִף יְת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאַרְעָא אֲנָא דְכִיר:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאִף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאִף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר: 42</p>
<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְאַרְעָא תִתְרַשֵּׁשׁ מִנְהוֹן וְתִרְעִי יְת שְׁמִטָּהא בְּדַדְיָאָת מִנְהוֹן וְאִנּוֹן יִרְעוּן יְת חֻבִּיהוֹן לְנִשְׁוִין חֲלָף בְּרָכָאן אִיתִי עֲלִיהוֹן דְּבִדְנִי קִצּוֹ וְיְת קִימִי רַחֲמִיקָת נַפְשָׁהוֹן:</p>	<p>וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרָץ אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבִשְׁעֵן בְּמִשְׁפָּטִי מָאָסוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעַלָה נַפְשָׁם: 43</p>
<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאִף בְּרֵם דָּא בְּמַהוֹיָהוֹן בְּאַרְעַ בַּעֲלֵי דְבְּכִיָּהוֹן לֹא אֶרְטֹשְׁמוֹן וְלֹא אֶרְחִיקֵמוֹן לְשִׁצְיוֹתָהוֹן לְאַשְׁנָאָה קִימִי עֲמַהוֹן אֲרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵהוֹן:</p>	<p>וְאִף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־גַעַלְתִּים לְכָל־תָּם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: 44</p>
<p>But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְדִכִּירְנָא לְהוֹן קָנָם קִדְמָאִי דְאַפִּיקִית יְתָהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמֻּמָּא לְמַהוֹי לְהוֹן לְאַלֵּהָ אֲנָא יְיָ:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי תְּגוּלֹם לְהוֹיֹת לָהֶם לְאַלֵּהִים אֲנִי יְהוָה: 45</p>
<p>These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּין קִימָא וְדִינָא וְאוֹרִיתָא דִּיהֵב יְיָ בֵּין מִימְרֵיהָ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינֵי בִידָא דְמֹשֶׁה:</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינּוּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ) 46</p>
<p>XXVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: רצעי (שעי)</p>

אליזיס נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְקָעָלָה עַל רִפְתָּם קִי לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, לז), הִי אֲנִי וְגו' אִם לֹא בְּיָד תִּזְקָה וְגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע פִי שֹׁר נָגַח הוּא (שמות כה, לו), אִם אִז יכנע. לשון אחר אולי, שֵׁם אִז יכנע לזכר וְגו': ואז ירצו את עונבם. יכפרו על עונם ביסוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצא וישר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צור ומונח על המזבח:

(43) יַעַן וּבִיעֵן. גמול, ובגמול אשר במשפטי מאסו:

(44) וּאִף גַּם זֹאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם צורך אויביהם, לא מאסתם לללותם ולהפך בריתי אשר אתם:

(45) בְּרִית רֵאשׁוֹנִים. של שצטטים:

(46) וְהַתּוֹרָה. אחת בכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה בסיני:

<p>Speak unto the children of Israel, 2 and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶוֶן גֹּבֵר אָרִי יִפְרִישׁ נָדָר בְּפִיּוֹסָן נִפְשָׁתָא קָדָם יי:</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ 2 אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁת לַיהוָה:</p>
<p>then thy valuation shall be for 3 the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיהָ דְּדָכְרָא מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְעַד בֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיהָ חֲמִשִּׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף בְּסִלְעֵי קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן 3 עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>And if it be a female, then thy 4 valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם נִזְקָבְתָא הִיא וְהָיָה פִּיּוֹסָנָה תִּלְתִּין סִלְעִין:</p>	<p>4 וְאִם-נִזְקָבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>
<p>And if it be from five years old 5 even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְעַד בֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיהָ דְּדָכְרָא עֶסְרִין סִלְעִין וְלִנְזֻבָּתָא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>5 וְאִם מִבֶּן-חֲמִשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלִנְזֻבָּה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>And if it be from a month old 6 even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר יָרֵחָא וְעַד בֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיהָ דְּדָכְרָא חֲמִישׁ סִלְעִין דְּכֶסֶף וְלִנְזֻבָּתָא פִּיּוֹסָנָה תִּלְתַּת סִלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>6 וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמִישׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלִנְזֻבָּה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשָׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>And if it be from sixty years old 7 and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְלַעִילָא אִם דְּכָוֵרָא וְהָיָה פִּיּוֹסָנִיהָ חֲמִישׁ עֶשֶׂר סִלְעִין וְלִנְזֻבָּתָא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>7 וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וְלִנְזֻבָּה עֶשְׂרֵה שֶׁקֶלִים:</p>
<p>But if he be too poor for thy 8 valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הִוא מִפִּיּוֹסָנִיהָ וַיִּקְיַמְנִיהָ קָדָם כֹּהֵנָא וַיִּפְרוֹס יְתִיבָה כֹּהֵנָא עַל פּוֹם דְּתַדְבִּיק יָד נָדָרָא יִפְרוֹסָנִיהָ כֹּהֵנָא:</p>	<p>8 וְאִם-מְקוֹד הִוא מִעֶרְכָּךְ וַהֲעִמִּידוּ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וַהֲעִרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָד הַנָּדָר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>

- (2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערכך נפש. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו
נפרשה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין דדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הוה שהוא צן
חמש שנים עלי:
(7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו
יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סָבָא צְבִיתָא פָּסָא צְבִיתָא,
סָבָא צְבִיתָא סִימָא צְבִיתָא וְסִימָא טָבָא צְבִיתָא:
(8) ואם מך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של
מערך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה
חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):

<p>9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>	<p>9 וְאִם-בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן לַיהוָה כָּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יִחַלֶּפְנֶיהָ וְלֹא יַעֲבֹר יָתִיד טֹב בְּבִישׁ אוֹ בִישׁ בְּטֹב הַמֹּר יִמִּיר בַּהֶמָּה בַּבְּהֵמָה וְהַיְהוּדָה וְהַתְּמִידָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>	<p>10 לֹא יִחַלֶּפְנֶיהָ וְלֹא-יִמִּיר אֹתוֹ טֹב בְּרָע אוֹ-רָע בְּטֹב וְאִם-הַמֹּר יִמִּיר בַּהֶמָּה בַּבְּהֵמָה וְהַיְהוּדָה וְהַתְּמִידָה יִהְיֶה-קֹדֶשׁ:</p>
<p>11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם כָּל בְּעִירָא מְסֻבָּא דְלֹא יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן קָדָם יְיָ וְיָקִים יְת בְּעִירָא קָדָם כֹּהֵנָא:</p>	<p>11 וְאִם כָּל-בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא-יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָּן לַיהוָה וְהַעֲמִיד אֶת-הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְיַפְרוֹס כֹּהֵנָא יִתֵּהּ בֵּין טֹב וּבֵין רָע בִּישׁ כְּפִירוֹסָן כֹּהֵנָא כֵּן יִהְיֶה:</p>	<p>12 וְהִעֲרִיד הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טֹב וּבֵין רָע כְּעֶרְכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:</p>
<p>13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם מִפְּדֹם יִפְדֶּקְנָהּ וְיוֹסִיף חֲמִישִׁתָּהּ עַל פִּירוֹסָנֶיהָ:</p>	<p>13 וְאִם-גָּאֵל יִגְאֹלָנָהּ וְיוֹסֵף חֲמִישִׁתּוֹ עַל-עֶרְכָּהּ:</p>
<p>14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וְגִבֹּר אֲדִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתִיהָ קֹדֶשׁא קָדָם יְיָ וְיַפְרוֹסָנֶיהָ כֹּהֵנָא בֵּין טֹב וּבֵין בִּישׁ כִּמְאֵ דִּיפְרוֹס יִתֵּהּ כֹּהֵנָא כֵּן יָקִים:</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהִעֲרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טֹב וּבֵין רָע כִּאֲשֶׁר יַעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקִים:</p>
<p>15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם דֹּאקְדִּישׁ יִפְדֹּק יֵת בֵּיתִיהָ וְיוֹסִיף חֲמִישָׁא כֶּסֶף פִּירוֹסָנֶיהָ עֲלֶיהָ וְיִהְיֶה לֵיהּ:</p>	<p>15 וְאִם-הַמְּקַדֵּשׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיוֹסֵף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֶרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:</p>
<p>16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מַחֲקַל אַחֲסָנְתִּיהָ יִקְדִּישׁ גִּבֹּר קָדָם יְיָ וְיִהְיֶה פִּירוֹסָנֶיהָ לְפֹם זֶרַעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בְּחֻמָּשִׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>וְאִם מִשְׂטַח אַחֲזָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לְפִי זֶרַע זֶרַע חֹמֶר שְׁעָרִים בְּחֻמָּשִׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:</p>

חמשי
(שביעי)

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דצריו קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

(10) טוב ברע. חס בצעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוץ צטוץ, ורע זרע (תמורה ט):

(11) ואם כל בהמה טמאה. צבעל מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים חממים יונאין לחולין צפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לב: ת"כ פרשתא ד, א):

(12) כערכך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל וגאלנה. צבעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן צמקדיש צית, וכן צמקדיש את השדה, וכן צפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שווייה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, צית

17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	אם־משנת היביל יקדיש שדהו כערבך יקום: חקליה כפורסניה יקום:	17
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	ואם־אחר היביל יקדיש שדהו וחשב־לו הכהן את־הכסף על־פי השנים הנותרות עד שנת היביל ונגרע מערבך: ומפירסניה:	18
19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	ואם־גאל יגאל את־השדה המקדיש אתו ויסף חומש כסף פורסניה עלוהי ויקום ליה:	19
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	ואם־לא יגאל את־השדה ואם־מכר את־השדה לאיש אחר לא יגאל עוד: ואם לא יפרוק ית חקלא ואם זבין ית חקלא לגבר אחרן לא יתפריק עוד:	20
21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	והיה השדה בצאתו ביביל קדש ליהוה כשדה החרם לפהן תהיה אחזתו: ויהי חקלא במפקיה ביוביל קודשא קדם יי כחקל חרמא לכהנא תהי אחסנתיה:	21
22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	ואם ית חקל זבינוהי דלא מחקל אחסנתיה יקדיש קדם יי: ליהוה:	שש

כור שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה בתחלת היוכל, ואם צא לגאלה באמצעו נותן לפי חשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה). לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה דמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כח). זה המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגר. אם משעברה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערבך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היביל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיון, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלבון לפונדיון, והצא לגאלו יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערבך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון: (19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביביל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציבול: קדש לה. לא שישונו להקדש צדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנמון לכהנים, שנאמר כל תרם ציבול לך יהיה (צמדבר יח, יד), אף זו מתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כח):

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מתחלק לכהנים ציבול, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוכל, שהרי ציבול היטה עמידה לזאת מידו ולשוב לבעלים, לפיכך, אם צא לגאלה,

- 23 then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.
- 23 וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַּת הָעֶרְכָּךָ עַד שָׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:
- 24 In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.
- 24 בַּשָּׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשֶּׁר קָנָהּוּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לּוֹ אַחֲזֵת הָאָרֶץ:
- 25 And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.
- 25 וְכָל־עֶרְכָּךָ יִהְיֶה בַשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:
- 26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.
- 26 אֲדָֹכָּזוֹר אֲשֶׁר־יֵבֶכֶר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אִתּוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׁה לַיהוָה הוּא:
- 27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.
- 27 וְאִם בְּבִהְמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךָ וַיִּסַּף חֲמִשָּׁתוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךָ:
- 28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.
- 28 אֲדָֹכָּל־חֲרָם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ מֵאָדָם וּבְהִמָּה וּמִשְׁעָה אַחֲזָתוֹ לֹא יִמְכַּר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֲרָם קֹדֶשׁ־קֳדָשִׁים הוּא לַיהוָה:

יגאל דמים הללו הקצוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוה השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכן הולך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו בעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שחמ, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לבדק הבית (מנחות קא).: ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י בעלים (ת"כ פרק ז, ב): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח): יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני

29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל־חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם מִן־הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת יוֹמָתוֹ: יִתְקַטֵּל:	שזיעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם־גֵּאֹל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשֵׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר בְּקָר וצֹאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֹשִׂי־יִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרֹנֻ וְאִם־הִמָּר יִמְרֹנֻ וְהִיָּה־הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגְאֹל:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר סִינַי:	עח פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 16:19 - 17:14 on page 155.

מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (צמדצר יח, יד), צחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הבית, מפרש מקרא זה, צחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הבית, מביא ראייה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח:), אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדצה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח:).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכתוב מדצר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינאה: לדה' הוא. קנאו השם ושמולחנו לזה לך לעלות ולאכול בירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂר דְגָנְךָ תִּירְשְׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג:).

(31) מומעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעוה יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתַּחֲפָה צִדְקָתְךָ וגו':

(32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוציאן בפחת זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צדוה בסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח:). יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והצטר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מזינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל־מִצְוַת נְדָרֶיךָ (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר בין טוב לרע, בין חס בין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בצורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד:).

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת-רֹאשׁ כָּל-עֵדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל-זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל-יֹצֵא
צֹבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אַתָּה וְאַהֲרֹן:

וְאַתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ
אִתְּכֶם לְרֹאשׁוֹן אֶלִּיצֹר בֶּן-שְׂדִיאוֹר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן-צֹוֹרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן-עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתַנָּאֵל בֶּן-צֹוֹעַר:

לְזִבְּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן-חֶלֶן:

לְבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִּישָׁמַע
בֶּן-עֲמִיחֻד לְמַנַּשֶּׁה גַמְלִיאֵל
בֶּן-פְּדָחְזֹור:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן-גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיֵּאל בֶּן-עֶכְרָן:

לְגָד אֱלִיסָפָה בֶּן-דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָה בֶּן-עִנָּן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הָעֵדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְבְּיוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

AND THE LORD spoke unto Moses in the
wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the
first day of the second month, in the second year
after the were come out of the land of Egypt,
saying:

'Take ye the sum of all the congregation of the
children of Israel, by their families, by their
fathers' houses, according to the number of
names, every male, by their polls;

from twenty years old and upward, all that are
able to go forth to war in Israel: ye shall number
them by their hosts, even thou and Aaron.

And with you there shall be a man of every tribe,
every one head of his fathers' house.

And these are the names of the men that shall
stand with you: of Reuben, Elizur the son of
Shedeur.

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama
the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the
son of Pedahzur.

Of Benjamin, Abidan the son of Gideon.

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

These were the elect of the congregation, the
princes of the tribes of their fathers; they were the
heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
And Moses and Aaron took these men that are
pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיְתִלְדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וְמוֹעֵלָה לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18

And they assembled all the congregation
together on the first day of the second month,
and they declared their pedigrees after their
families, by their fathers' houses, according to
the number of names, from twenty years old and
upward, by their polls.

19

As the LORD commanded Moses, so did he
number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 162. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 169.

עם-זו יצרתני לי תהלתתי יספרו: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
ולא-אתי קראת יעקב כי-יגעתי בי ישראל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לא-הביאת לי שנה על-תיך וזבחיך לא כבודתני לא העבדתני במנחה ולא הוגעתני בלבונה:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לא-קנית לי בכסף קנה וחלב זבחיך לא הרויתני אף העבדתני בחטאותיך הוגעתני בעונותיך:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אנכי אנכי הוא מוח פשעיך למעני וחטאותיך לא אזכר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אביך הראשון חטא ומליציך פשעו כי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
ואחלל שרי קדש ואתנה לחרם יעקב וישראל לגדופים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בתחתי בו:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כה-אמר יהוה עשך ויצרך מבטן יעורך אל-תירא עבדי יעקב וישרון בתחתי בו:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כי אצק-מים על-צמא ונזלים על-יבשה אצק רוחי על-זרעך וברכתי על-צאצאיך:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וצמחו בבין חציר כערבים על-יבלי-מים:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֹר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם־
יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה: (פ)

5 One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן
וּמִבְלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים:

6 Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי־כִמּוֹנִי יִקְרָא וְיִגִּידָהּ וַיַּעֲרְכָהּ
לִי מִשּׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֵתִיוֹת וְאֲשֶׁר
תִּבְאֶנָּה יִגִּידוּ לָמוֹ:

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְחוּ הָלֹא מֵאִזְ
הַשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עֲדֵי הַיּוֹשֵׁ
אֱלֹהִים מִבְלַעֲדֵי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעָתִי:

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי־פֶסֶל כָּלֶם תִּהְיוּ וְחַמּוּדֵיהֶם בַּל־
יֹעִילוּ וְעַדֵיהֶם תִּהְיֶה בַל־יֵרְאוּ וּבַל־
יִדְעוּ לְמַעַן יִבָּשׁוּ:

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי־יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבָּשׁוּ וְחֹרָשֵׁים תִּהְיֶה
מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָּלֶם יַעֲמִדוּ וּיִפְחָדוּ
יִבָּשׁוּ יַחַד:

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֹרֶשׁ בְּרִזֹל מַעֲצָד וּפְעֹל בִּפְחָם
וּבִמְקֻבוֹת יִצְרֶהוּ וַיִּפְעֵלְהוּ בְּזִרְעוֹ כֹּחוֹ
גַם־רָעֵב וְאֵין פֶּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיָּעַף:

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֹרֶשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַתִּאָּרְחֵהוּ בַשֶּׁרֶד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחַנְגָּה יִתְאָרְחֵהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאָרֶת אָדָם
לְשֹׁבֵת בֵּית:

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַרֶּת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרִזָּה וְאַלְזִין
וַיֹּאמֶץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֻזִּים וַיִּגְדֵּל:

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וְהָיָה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם נִיחָם
אֶף־יִשִּׁיק וְאֶפֶה לֶחֶם אֶף־יַפְעֵל־אֵל
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה עֲשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ:

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֲצִיֹּן שָׂרַף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּן בָּשָׂר
יֹאכֵל וְצָלָה צִלִּי וְיִשְׂבַּע אֶף-יָחֹם
וַיֹּאמֶר הָאֵח חֲמוּתִי רָאִיתִי אוֹר:

16

He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וּשְׂאֲרֵיתוֹ לֹאֵל עָשָׂה לְפָסְלוֹ (כ)
יִסְגֹּד] ק' יִסְגֹּד- וְיִשְׁתַּחֲוֶה וְיִתְפַּלֵּל
אֵלָיו וַיֹּאמֶר תְּצִילֵנִי כִּי אֵלִי אָתָּה:

17

And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מְרֹאוֹת
עֵינֵיהֶם מִהַשְׁכִּיל לִבָּתָם:

18

They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יָשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-
תְבוּנָה לֵאמֹר חֲצִיֹּן שָׂרַפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ
וְאֶף אָפִיתִי עַל-גִּחְלִילִי לֶחֶם אֲצַלֶּה
בָּשָׂר וְאֹכֵל וַיִּתְּרוּ לְתוֹעֵבָה אֲעָשֶׂה
לְבוֹל עֵץ אֶסְגֹּד:

19

And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רָעָה אַפֵּר לֵב חוֹתֵל הִטָּחוּ וְלֹא-
יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקָר
בְּיָמֵי: (ס)

20

He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכֹר-אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-
אָתָּה וַצִּרְתִּיךָ עַבְד־לִי אָתָּה יִשְׂרָאֵל
לֹא תִשְׁכַּח:

21

Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מָחִיתִי כְעָב פֶּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חַטֹּאוֹתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלְתֶיךָ:

22

I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֹו שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הֲרִיעֹו
תַּחְתִּינֹו אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רְנֹו
יַעַר וְכָל-עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֵל יְהוָה יַעֲקֹב
וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)

23

Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפטרת צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 162. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 165. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סִפּוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ
בָּשָׂר:

VII:21

Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בְּיוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא]
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־דִּבְרֵי עוֹלָה
וְזֶבֶח:

22 For I spoke not unto your fathers, nor
commanded them in the day that I brought
them out of the land of Egypt, concerning
burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם
לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם
וְהִלַכְתֶּם בְּכָל־תְּדָרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה
אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying:
'Hearken unto My voice, and I will be your God,
and ye shall be My people; and walk ye in all the
way that I command you, that it may be well
with you.'

וְלֹא שְׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִפְנֵי הָרָע וַיִּהְיוּ
לְאַחֹר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear,
but walked in their own counsels, even in the
stubbornness of their evil heart, and went
backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֵלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׂבָע
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth
out of the land of Egypt unto this day; and
though I have sent unto you all My servants the
prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שְׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם
וַיַּקְשׁוּ אֶת־עַרְפָּם הִרְעוּ מַאֲבֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined
their ear, but made their neck stiff; they did
worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַיִךְ וְקִרְאתָ
אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them,
but they will not hearken to thee; thou shalt also
call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הָעָם הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־
שְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ
מוֹסָר אֲבָדָה הָאֲמוֹנָה וְנִכְרְתָה
מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the
nation that hath not hearkened To the voice of
the LORD their God, Nor received correction;
Faithfulness is perished, And is cut off from their
mouth.

גָּזַי נִזְרֶךְ וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שִׁפְיָם
קִינָה בִּי מָאָס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דֹּר
עֲבָרָתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a
lamentation on the high hills; For the LORD
hath rejected and forsaken the generation of His
wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרָע בְּעֵינֵי נָאִם־
יְהוָה שְׁמוֹ שְׁקוּצֵיהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־
נִקְרָא שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ:

30 For the children of Judah have done that which is
evil in My sight, saith the LORD; they have set
their detestable things in the house whereon My
name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמֹזֶת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־
הַנֹּם לִשְׂרֹף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנוֹתֵיהֶם
בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־
לְבִי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth,
which is in the valley of the son of Hinnom, to
burn their sons and their daughters in the fire;
which I commanded not, neither came it into My
mind.

לִכְן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאם־יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַתֶּפֶת וְגִיא בֶן־הִנּוֹם כִּי אִם־
גִּיא הַהֲרָגָה וְקִבְּרוּ בַתֶּפֶת מֵאֵין מְקוֹם:

וְהַיִּתָּה נִבְלֹת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמֹת הָאָרֶץ וְאֵין מִחְרִיד:

וְהִשְׁבֵּיתִי מִעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֻצוֹת
יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשּׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל
חַתָּן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרָבָה תִּהְיֶה
הָאָרֶץ:

בְּעֵת הַהִיא נֹאם־יְהוָה (כ' וּצִיאוּ) [ק'
יוֹצִיאוּ] אֶת־עֲצָמוֹת מְלָכֵי־יְהוּדָה
וְאֶת־עֲצָמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עֲצָמוֹת
הַכֹּהֲנִים וְאֶת־עֲצָמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת־
עֲצָמוֹת יוֹשְׁבֵי־יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:

וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אָהָבוּם וְאֲשֶׁר עָבְדוּם
וְאֲשֶׁר הִלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרָשׁוּם
וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יֵאָסְפוּ וְלֹא
יִקְבְּרוּ לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יְהִיוּ:

וְנִבְחַר מוֹת מַחֲיִים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנְּשָׂאֲרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הַרְעָה
הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנְּשָׂאֲרִים אֲשֶׁר
הִדְחֵתִים שָׁם נֹאם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם
בְּחֻכְמָתוֹ וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר
בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל עֹשֵׂי עֲשָׂרִים בְּעֶשְׂרֵהוּ:

כִּי אִם־בָּזְאת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל
הַשֶּׁכֶל וַיֵּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה
חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדִּיקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֲלֶהָ
תִּפְצְתִּי נֹאם־יְהוָה: (ס)

Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.

And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.

Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.

At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 165. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 169.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בְּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the
chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלְי יְהוָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁם יְהוָה
צָבֹאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2

And David arose, and went with all the people
that were with him, from Baale-judah, to bring
up from thence the ark of God, whereupon is
called the Name, even the name of the LORD of
hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר
בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא וַאֲחִיו בְּנֵי אַבִּינָדָב נְהִיגִים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3

And they set the ark of God upon a new cart, and
brought it out of the house of Abinadab that was
in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of
Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה
עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַאֲחִיו הִלְךְ לִפְנֵי
הָאֲרוֹן:

4

And they brought it out of the house of
Abinadab, which was in the hill, with the ark of
God, and Ahio went before the ark.

וַדָּוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לִפְנֵי
יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכַנּוֹת
וּבִנְבָלִים וּבַחֲפִים וּבַמִּנְעִנְעִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5

And David and all the house of Israel played
before the LORD with all manner of instruments
made of cypress-wood, and with harps, and with
psalteries, and with timbrels, and with sistra, and
with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֵּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֹזָה אֶל-
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּנָּחֶז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ
הַבָּקָר:

6

And when they came to the threshing-floor of
Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of
God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּעֹזָה וַיַּכֵּהוּ שָׁם
הָאֱלֹהִים עַל-הַשָּׂגֹל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים:

7

And the anger of the LORD was kindled against
Uzzah; and God smote him there for his error;
and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ
בְּעֹזָה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֹזָה
עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And David was displeased, because the LORD had
broken forth upon Uzzah; and that place was
called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9

And David was afraid of the LORD that day; and
he said: 'How shall the ark of the LORD come
unto me?'

וְלֹא-אַבָּה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטְּחֵהוּ דָּוִד בֵּית
עֹבֶד-אֱדוֹם הַגִּטִּית:

10

So David would not remove the ark of the LORD
unto him into the city of David; but David
carried it aside into the house of Obed-edom the
Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֹבֶד אֱדוֹם הַגִּתִּי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֹבֶד
אֱדוֹם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house
of Obed-edom the Gittite three months; and the
LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת-בֵּית עֲבָד אֲדָם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ
בְּעָבוֹר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל
אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבָד אֲדָם
עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:

12

And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן-יְהוָה שְׁשֶׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13

And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.

וַדָּוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל-עֹז לִפְנֵי יְהוָה
וַדָּוִד חָגוּר אֶפֶוד בָּד:

14

And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

וַדָּוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מְעִלִּים אֶת-
אֲרוֹן יְהוָה בַּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר:

15

So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.

וַתֵּיחַ אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל
בַּת-שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא
אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפֹזֵז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי
יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בִּלְבָבָהּ:

16

And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

וַיָּבִיאוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ
בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ
דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה
וּשְׁלָמִים:

17

And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

וַיִּבֶל דָּוִד מִהָעֹלֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים
וַיְבָרֶךְ אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צָבָאוֹת:

18

And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

וַיַּחֲלֵק לְכָל-הָעָם לְכָל-חֲמֹנִי יִשְׂרָאֵל
לְמֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה לֶאֱיֵשׁ חֶלֶת לֶחֶם
אֶחָת וְאַשְׁפָּר אֶחָד וְאַשְׁיִשָּׁה אֶחָת וַיִּלָּךְ
כָּל-הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

19

And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶכֶת אֶת-בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכַל בַּת-שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה-נִּכְבְּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמָּהוֹת עַבְדָּיו
כִּהְגִּלוּת נִגְלוֹת אַחַד הָרָקִים:

20

Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר-בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לַצֹּת
אֹתִי נָגִיד עַל-עָם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל
וּשְׁחַקְתִּי לִפְנֵי יְהוָה:

21

And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל
בְּעֵינֵי וְעַם־הָאֲמָהוּת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם
אֲכַבְּדָהּ:

22

And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכַל בֶּת-שָׁאוּל לֹא־הָיָה לָהּ יֶלֶד
עַד יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23

And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִי־יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיְהִי
הַנִּיח־לּוֹ מִסָּבִיב מִכָּל־אִבּוֹ:

VII:1

And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה
זֶה אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן
הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה:

2

that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר
בְּלִבְּךָ לַעֲשֹׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3

And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר־
יְהוָה אֶל־נָתָן לֵאמֹר:

4

And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד (ס)
כֹּה אָמַר יְהוָה הֵאֱתָה תִבְנֶה־לִּי בַּיִת
לְשִׁבְתִּי:

5

'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבֵית לַמִּיּוֹם הַעֲלֹתִי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם
הַזֶּה וְאֶהְיֶה מִתְחַלֵּף בְּאֹהֶל וּבִמְשָׁכָן:

6

for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְחַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הִדְבַּר דִּבְרָתִי אֶת־אֶחָד
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַרְעוֹת
אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה
לֹא־בִנִיתֶם לִי בַיִת אֲרָזִים:

7

In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה
אָמַר יְהוָה צִבְאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־
הַנֶּזֶן מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן לְהִנֹּחַ נָגִיד עַל־
עַמִּי עַל־יִשְׂרָאֵל:

8

Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ
וְאֲכַרְתָּה אֶת־כָּל־אִבֶּיךָ מִפְּנֵיךָ
וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9

And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשִׁמְתִי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתוּ
וְשָׁכְנוּ תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָז עוֹד וְלֹא יִסְיִפוּ
בְּנֵי-עוֹלָה לְעִנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרֵאשׁוֹנָה:

וְלִמְנֵחֵי-יְהוָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּיחֹתִי לָהּ מִכָּל-אֹיְבֶיהָ
וְהִגִּיד לָהּ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לָּהּ
יְהוָה:

כִּי וּמִלֵּאֵי יָמֶיהָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיהָ
וְהִקְיֵמְתִי אֶת-זֶרְעָה אַחֲרֶיהָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּנִּי וְהִכִּנֵּתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשְׁמִי וְכִנֵּנְתִי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אֲנָשִׁים
וּבִגְזָעֵי בְנֵי אָדָם:

וְחֶסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר הִסְרֵתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר הִסְרֵתִי מִלְּפָנָי:

וְנֶאֱמַן בֵּיתָהּ וּמַמְלַכְתָּהּ עַד-עוֹלָם
לְפָנָי כְּסֹאֲךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

כָּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָכָל הַחֲזִוִּין
הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל-דָּוִד: (פ)

10 And I will appoint a place for My people Israel,
and will plant them, that they may dwell in their
own place, and be disquieted no more; neither
shall the children of wickedness afflict them any
more, as at the first,

11 even from the day that I commanded judges to be
over My people Israel; and I will cause thee to rest
from all thine enemies. Moreover the LORD
tellet thee that the LORD will make thee a
house.

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep
with thy fathers, I will set up thy seed after thee,
that shall proceed out of thy body, and I will
establish his kingdom.

13 He shall build a house for My name, and I will
establish the throne of his kingdom for ever.

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me
for a son; if he commit iniquity, I will chasten
him with the rod of men, and with the stripes of
the children of men;

15 but My mercy shall not depart from him, as I
took it from Saul, whom I put away before thee.

16 And thy house and thy kingdom shall be made
sure for ever before thee; thy throne shall be
established for ever.

17 According to all these words, and according to all
this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרות תזריע

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 169.

וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלִישָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֲשָׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶם לְבָנִים וַיֹּאמֶר תֵּן
לָעָם וַיֹּאכְלוּ:

וַיֹּאמֶר מִשְׁרְתּוֹ מָה אַתָּן זֶה לִפְנֵי מֶלֶךְ
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֲכַל וְהוֹתַר:

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתְרוּ כְּדָבָר
יְהוָה: (פ)

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and
brought the man of God bread of the first-fruits,
twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in
his sack. And he said: 'Give unto the people, that
they may eat.'

43 And his servant said: 'How should I set this before
a hundred men?' But he said: 'Give the people,
that they may eat; for thus saith the LORD: They
shall eat, and shall leave thereof.'

44 So he set it before them, and they did eat, and left
thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לַפָּנִי אֲדֹנָיו וַיִּנְשָׂא פָנָיו כִּי־בֹ
נִתְּן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה
גִּבּוֹר חֵיל מְצָרֶע:

Now Naaman, captain of the host of the king of
Aram, was a great man with his master, and held
in esteem, because by him the LORD had given
victory unto Aram; he was also a mighty man of
valour, but he was a leper.

וְאַרְמֵי יִצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְץ
יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קַטְנָה וַתֵּלֶי לַפָּנִי אִשְׁתּוֹ
נַעֲמָן:

And the Arameans had gone out in bands, and
had brought away captive out of the land of Israel
a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבוּרָתָהּ אַחְלִי אֲדֹנִי לַפָּנִי
הַנְּבִיא אֲשֶׁר בְּשִׁמְרוֹן אִזְּי יֵאָסֶף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

And she said unto her mistress: 'Would that my
lord were with the prophet that is in Samaria!
then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיַּגִּד לֵאדֹנָיו לֵאמֹר כִּזְזֹת וְכִזְזֹת
דְּבַרְהָ הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל:

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus
and thus said the maid that is of the land of
Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אַרָם לֵךְ־בָּא וְאֶשְׁלַח
סֹפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּלְךְ וַיִּקַּח
בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

And the king of Aram said: 'Go now, and I will
send a letter unto the king of Israel.' And he
departed, and took with him ten talents of silver,
and six thousand pieces of gold, and ten changes
of raiment.

וַיָּבֹא הַסֹּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיךָ הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפָּתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

And he brought the letter to the king of Israel,
saying: 'And now when this letter is come unto
thee, behold, I have sent Naaman my servant to
thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי
לְהַמִּית וּלְחַיֵּית כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי
לְאָסֶף אִישׁ מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְדֶּעִנָּה
וַיֵּרָא כִּי־מִתְאַנֶּה הוּא לִי:

And it came to pass, when the king of Israel had
read the letter, that he rent his clothes, and said:
'Am I God, to kill and to make alive, that this
man doth send unto me to recover a man of his
leprosy? but consider, I pray you, and see how he
seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כַשְּׁמַע אֵלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח
אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ
יְבֹאֲנָא אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בִּישְׂרָאֵל:

And it was so, when Elisha the man of God heard
that the king of Israel had rent his clothes, that
he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou
rent thy clothes? let him come now to me, and he
shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד
פֶּתַח־הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:

So Naaman came with his horses and with his
chariots, and stood at the door of the house of
Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר
הֲלוֹךְ וְרַחֲצָתָ שִׁבְעַ־פְּעָמִים בִּירְדֵּן
וַיֵּשֶׁב בְּשָׂרְךָ לָךְ וְטָהָר:

And Elisha sent a messenger unto him, saying:
'Go and wash in the Jordan seven times, and thy
flesh shall come back to thee, and thou shalt be
clean.'

וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנִהָ אֲמַרְתִּי
אֵלַי וַיֵּצֵא וַיֵּצֵא וַעֲמַד וַקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה
אֱלֹהָיו וַהֲנִיף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וַאֲסַף
הַמִּצְרָע:

11

But Naaman was wroth, and went away, and said:
'Behold, I thought: He will surely come out to me,
and stand, and call on the name of the LORD his
God, and wave his hand over the place, and
recover the leper.

הֲלֹא טוֹב (כ' אבנָה) [ק' אַמְנָה]
וּפַרְפָּר גְּתֵרֹת דְּמִשְׁק מִכָּל מִימֵי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אֶרְתֵּץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי
וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

12

Are not Amanah and Pharpar, the rivers of
Damascus, better than all the waters of Israel?
may I not wash in them, and be clean?' So he
turned, and went away in a rage.

וַיִּגְשׁוּ עֲבָדָיו וַיַּדְבֵּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
אָבִי דָבָר גָּדוֹל הִנֵּבִיא דְבַר אֱלֹהֶיךָ
הַלֹּא תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי־אָמַר אֱלֹהֶיךָ רְחֵץ
וְטָהַר:

13

And his servants came near, and spoke unto him,
and said: 'My father, if the prophet had bid thee
do some great thing, wouldest thou not have
done it? how much rather then, when he saith to
thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים
כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ
כַּבָּשָׂר גֶּעֶר קִטָּן וַיִּטָּהַר:

14

Then went he down, and dipped himself seven
times in the Jordan, according to the saying of
the man of God; and his flesh came back like
unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־
מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹאוּ וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הֲנִהָ־
נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ
כִּי אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרָכָה
מֵאֵת עַבְדְּךָ:

15

And he returned to the man of God, he and all
his company, and came, and stood before him;
and he said: 'Behold now, I know that there is no
God in all the earth, but in Israel; now therefore,
I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה אֲשֶׁר־עֲמַדְתִּי לִפְנֵי
אִם־אֶקַּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:

16

But he said: 'As the LORD liveth, before whom I
stand, I will receive none.' And he urged him to
take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֵּן־נָא לְעַבְדְּךָ
מִשָּׂא צִמְד־פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא־
יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וְזֶבַח לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה:

17

And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there
be given to thy servant two mules' burden of
earth; for thy servant will henceforth offer
neither burnt-offering nor sacrifice unto other
gods, but unto the LORD.

לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ
כִּבּוֹא אֲדָנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת
שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעַן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי
בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח־
(כתיב extitit ולא קרי נא) יְהוָה
לְעַבְדְּךָ בְּדָבָר הַזֶּה:

18

In this thing the LORD pardon thy servant: when
my master goeth into the house of Rimmon to
worship there, and he leaneth on my hand, and I
prostrate myself in the house of Rimmon, when I
prostrate myself in the house of Rimmon, the
LORD pardon thy servant in this thing.'

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ
כְּבִרְת־אָרֶץ: (ס)

19

And he said unto him: 'Go in peace.' So he
departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 157. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 160.

וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח
הַשַּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה
אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָתָנוּ:

VII:3

Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אָמְרֵנוּ נָבֹוא הָעִיר וְהָרָעֵב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יֹשְׁבֵנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וְנִפְלֶה אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֵנוּ
נִחְיֶה וְאִם-יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4

If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּנֶּשֶׁף לָבֹוא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם
וַיָּבֹאוּ עַד-קִצְהַ מַּחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין-
שָׁם אִישׁ:

5

And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וַאֲדֹנָי הַשָּׁמַיִם עָת-מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל
רָכָב קוֹל סוֹס קוֹל תֵּיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל-אֲחֵיו הִנֵּה שָׁכַר-עָלֵינוּ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחֲתִים וְאֶת-מַלְכֵי
מִצְרַיִם לָבֹוא עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנוּסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת-
אֹהֲלֵיהֶם וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם
הַמַּחֲנֵה כַּאֲשֶׁר-הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל-נִפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצְהַ
הַמַּחֲנֵה וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל
אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּחְבְּאוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בִּשְׂרָה הוּא
וְאֲנַחְנוּ מְחַשִּׁים וְחַכְנוּ עַד-אֹר הַבֹּקֶר
וּמִצָּאֵנוּ עוֹז וְעַתָּה לָכוּ וְנִבְרָא וְנִגִּידָה
בְּבֵית הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם
וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם-
הַסּוֹס אֲסוּר וְהַחֲמֹר אֲסוּר וְאֹהֲלִים
כַּאֲשֶׁר-הָיוּ:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשְּׂעָרִים וַיִּגִּדּוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ:
פְּנִימָה:

11 And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדָיו
אֲגִידָה-נָא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ
אֲרָם יָדֵעוּ כִּי-רָעִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ
מִן-הַמַּחֲנֶה לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק'
בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר כִּי-יֵצְאוּ מִן-הָעִיר
וְנִתְפָּשׂם חַיִּים וְאֶל-הָעִיר נָבֹא:

12 And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-נָא
חֲמִשָּׁה מִן-הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּה כָּל- (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַמּוֹן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּה
כָּל-הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

13 And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ:
אֶחָדֵי מַחֲנֶה-אֲרָם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ:

14 They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד-הַיַּרְדֵּן וְהָנָה
כָּל-הַיַּרְדֵּךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּבָכִים
אֲשֶׁר-הִשְׁלִיכוּ אֲרָם (כ' בַּחֲפֹזִים) [ק'
בַּחֲפֹזִים] וַיָּשָׁבוּ הַמְּלָאכִים וַיִּגְדּוּ
לַמֶּלֶךְ:

15 And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְזּוּ אֵת מַחֲנֶה אֲרָם וַיְהִי
סֹאֵה-סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֹאֲתָיִם שְׂעָרִים
בְּשֶׁקֶל כְּדָבָר יְהוָה:

16 And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת-הַשְּׁלִישׁ אֲשֶׁר-
נִשְׁעַן עַל-יָדוֹ עַל-הַשַּׁעַר וַיִּרְמָסוּהוּ
הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרַדְתַּת הַמֶּלֶךְ
אֵלָיו:

17 And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.

וַיְהִי כְּדָבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֹאֲתָיִם שְׂעָרִים בְּשֶׁקֶל וְסֹאֵה-
סֹלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כְּעַתַּת מָחָר בַּשַּׁעַר
שְׁמָרוֹן:

18 And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת-אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהָנָה יְהוָה עֲשֶׂה אֲרָבוֹת בַּשָּׁמַיִם
הִיתְיָה כְּדָבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאָה
בְּעֵינַיִךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';

וַיְהִי־לּוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר
(ס) וַיָּמָת:

20

it came to pass even so unto him; for the people
trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 174.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXII:1

Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט אֶת־
עִיר הַדָּמִים וַתְּהוֹדְעֶתָהּ אֶת כָּל־
תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2

'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt
thou judge the bloody city? then cause her to
know all her abominations.

וְאַמַּרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה יְהוָה עִיר
שֶׁפַכְתָּ דָּם בְּתוֹכָהּ לְבֹא עָתָה וְעַשְׂתָּהּ
גְּלוּלִים עָלֶיהָ לְטִמְאַהּ:

3

And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O
city that sheddest blood in the midst of thee, that
thy time may come, and that makest idols unto
thyslf to defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר־שִׁפַּכְתָּ אֲשַׁמֶּת וּבְגִלּוּלֶיךָ
אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ טִמְאַת וַתִּקְרִיבֵי יָמֶיךָ
וַתִּבְּאוּ עַד־שָׁנוֹתֶיךָ עַל־כֵּן נִתְּתִיךָ
חֶרֶפָה לְגוֹיִם וְקִלְסָה לְכָל־הָאֲרָצוֹת:

4

thou art become guilty in thy blood that thou
hast shed, and art defiled in thine idols which
thou hast made; and thou hast caused thy days to
draw near, and art come even unto thy years;
therefore have I made thee a reproach unto the
nations, and a mocking to all the countries!

הַקְרִיבוֹת וְהַרְחִקוֹת מִמֶּנּוּ יִתְקַלְסוּ־בְךָ
טִמְאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

5

Those that are near, and those that are far from
thee, shall mock thee, thou defiled of name and
full of tumult.

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לִזְרֻעוֹ הָיוּ בְךָ
לְמַעַן שִׁפְךָ־דָם:

6

Behold, the princes of Israel, every one according
to his might, have been in thee to shed blood.

אָב וָאִם הִקְלִי בְךָ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בְךָ:

7

In thee have they made light of father and
mother; in the midst of thee have they dealt by
oppression with the stranger; in thee have they
wronged the fatherless and the widow.

קִדְּשֵׁי בָּזִית וְאֶת־שַׁבָּתֹתַי חָלַלְתָּ:

8

Thou hast despised My holy things, and hast
profaned My sabbaths.

אֲנָשֵׁי רִכִּיל הָיוּ בְךָ לְמַעַן שִׁפְךָ־
דָּם וְאֶל־הַהָרִים אָכְלוּ בְךָ זִמָּה עָשׂוּ
בְּתוֹכְךָ:

9

In thee have been talebearers to shed blood; and
in thee they have eaten upon the mountains; in
the midst of thee they have committed lewdness.

עֲרוֹת־אָב גִּלְתָּ בְךָ טִמְאַת הַנְּדָה עָנִי־
בְךָ:

10

In thee have they uncovered their fathers'
nakedness; in thee have they humbled her that
was unclean in her impurity.

וְאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה
וְאִישׁ אֶת־כַּלְתּוֹ טִמְא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת־
אֶחָתוֹ בַּת־אָבִיו עָנָה־בְךָ:

11

And each hath committed abomination with his
neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his
daughter-in-law; and each in thee hath humbled
his sister, his father's daughter.

שָׁחַד לְקַחוּ-בָּךְ לְמַעַן שִׁפְךָ-דָּם נָשָׂךְ
וּתְרַבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעִי רְעִיף בְּעֶשֶׂק
וְאֵתִי שָׁכַחַת נָאִם אֲדֹנִי יְהוָה:

וְהִנֵּה הַפִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר
עָשִׂית וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הֲיִעָמֵד לְבָבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ
לַיָּמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוָה
דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:

וְהַפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וּנְרִיתִיךָ
בָּאֲרָצוֹת וְהִתְמַתִּי טְמֵאָתְךָ מִמֶּנּוּ:

וְנִחְלַת בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיֵּדַעַת כִּי-אֲנִי
יְהוָה: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

בֶּן-אָדָם הִיוּ-לִי בֵּית-יִשְׂרָאֵל (כ)
לְסוּג[ק' לְסִיג] כָּלָם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל
וּבְרָזָל וְעוֹפֹרֶת בְּתוֹךְ פֹּר סָגִים כֶּסֶף
הָיוּ: (ס)

לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנִי יְהוָה יֵעַן הָיוּ
כָּלְכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם
אֶל-תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:

In thee have they taken gifts to shed blood; thou
hast taken interest and increase, and thou hast
greedily gained of thy neighbours by oppression,
and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy
dishonest gain which thou hast made, and at thy
blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong,
in the days that I shall deal with thee? I the LORD
have spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the
sight of the nations; and thou shalt know that I
am the LORD.'

And the word of the LORD came unto me, saying:

'Son of man, the house of Israel is become dross
unto Me; all of them are brass and tin and iron
and lead, in the midst of the furnace; they are the
dross of silver.

Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye
are all become dross, therefore, behold, I will
gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלוֹא כִבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
נָאִם-יְהוָה הֲלוֹא אֶת-יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּיִּים מִכַּפְתּוֹר
וְאֲרָם מִקִּיר:

הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנִי יְהוָה בַּמַּמְלָכָה
הַחַטָּאָה וְהַשְׁמֵדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי
הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֲשֶׁמִּיד
אֶת-בֵּית יַעֲקֹב נָאִם-יְהוָה:

כִּי-הִנֵּה אֲנֹכִי מִצִּוָּה וְהִנְעוֹתִי בְּכָל-
הַגּוֹיִם אֶת-בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנְוֵעַ
בַּכֶּבֶד וְלֹא-יִפֹּל צֶרֶר אֶרֶץ:

IX:7

Are ye not as the children of the Ethiopians unto
Me, O children of Israel? saith the LORD. Have
not I brought up Israel out of the land of Egypt,
And the Philistines from Caphtor, And Aram
from Kir?

8

Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the
sinful kingdom, And I will destroy it from off the
face of the earth; Saving that I will not utterly
destroy the house of Jacob, Saith the LORD.

9

For, lo, I will command, and I will sift the house
of Israel among all the nations, Like as corn is
sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall
upon the earth.

בְּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים
לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדֹּם בְּעֵדֵינוּ הָרָעָה:

10 All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִיד
הַנִּפְלֹת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרִצֵיהֶן וְהִרְסֹתֵיו
אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:

11 In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;

לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם וְכָל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר־
יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

12 That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֶאֱמַר־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בְּקֶצֶר וְדֹרֵךְ עֹבְרִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע
וְהַטִּיפוּ הַהָרִים עָסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת
תִּתְמוּגְגְנָה:

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שִׁבּוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבְנוֹ
עָרִים נִשְׁמֹות וַיֵּשְׁבוּ וַיִּטְעוּ כְרָמִים
וַיִּשְׁתּוּ אֶת־יַיִנָּם וַעֲשׂוּ גִזְוֹת וְאָכְלוּ אֶת־
פְּרִיהֶם:

14 And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וַיִּטְעוּ עֲתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

15 And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31.

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר
שָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בְּתַעֲוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעָלִי הַמָּזָה יִקְרְבוּ אֵלַי
לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי
חֵלֶב וְדָם נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְהוָה:

XLIV:15 But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord GOD;

הַמָּזָה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהַמָּזָה יִקְרְבוּ
אֵלַי־לְשִׁרְתָּנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ אֶת־
מִשְׁמֶרֶתִּי:

16 they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בַּבּוֹאֹם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר
הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ וְלֹא־
יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֶר בְּשִׂרְתָּם בְּשַׁעְרֵי
הַחֲצָר הַפְּנִימִית וּבִיתָהּ:

17 And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פְּאַרְי פְּשָׁתִים יִהְיוּ עַל־רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פְּשָׁתִים יִהְיוּ עַל־מְתְּנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ
בִּיָּזַע:

18 They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־
הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם יִפְשְׁטוּ
אֶת־בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר־הִמָּה מִשְׁרֵתָם בָּם
וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַת הַקֹּדֶשׁ וּלְבָשׁוּ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יִקְדְּשׁוּ אֶת־הָעָם
בְּבְגָדֵיהֶם:

19 And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלָחוּ וּפְרָע לֹא יִשְׁלָחוּ
כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20 Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וַיֵּין לֹא־יִשְׁתֶּה כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם אֶל־
הַחֹצֵר הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלוֹת מִזֶּרַע בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה
מִכֶּהֱנָן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל וּבֵין־
טָמֵא לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לַשְּׁפֹט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטָהוּ) [ק'
יִשְׁפָּטָהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתִי
בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבָּתוֹתַי
יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטַמְּאָה
כִּי אִם־לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת
לְאִחַ וּלְאֶחָת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
יִטְמְאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טָהַרְתּוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לּוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנֵי יְהוָה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתֶּם
וְאַחֲרָיָה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֶחָדָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הָמָּה
יֹאכְלוּם וְכָל-תְּרוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם
יְהִיָּה:

29

The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל-בְּכוֹרֵי כָל וְכָל-תְּרוֹמֹת
כָּל מִכְלֵ תְרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יְהִיָּה
וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן
לְהֵנִיחַ בְּרָכָה אֶל-בֵּיתְךָ:

30

And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל-נֶבֶלָה וְטֶרֶף מִן-הָעוֹף וּמִן-
הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

31

The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפטרת בהר

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יִרְמְיָהוּ הֵיכָּה דְבַר-יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6

And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן-שָׁלֹם דִּדְךָ בָּא אֵלַיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לִּי אֶת-שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹת
כִּי לִּי מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוּת:

7

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן-דָּדִי בְּדֶבֶר יְהוָה
אֶל-חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָא
אֶת-שְׂדֵי אֲשֶׁר בַּעֲנֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בִּנְיָמִן כִּי-לִי מִשְׁפָּט תִּירָשָׁה וּלְךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה-לָךְ וְאַדַּע כִּי דְבַר-יְהוָה
הוּא:

8

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת-הַשְּׂדֵה מֵאֵת חֲנַמֶּל בֶּן-
דָּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנֹת וָאֶשְׁקַלְהָ לֹל אֶת-
הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הֶכֶסֶף:

9

And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בְּסֵפֶר וָאֶחַתָּם וָאָעַד עֲדִים
וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בַּמֶּאֱזָנִים:

10

And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאֶקַח אֶת-סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת-הַחֲתָמִים
הַמְצֻנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת-הַגְּלוּי:

11

So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֶתֵּן אֶת-הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל-בָּרוּךְ
בֶּן-נְרִיָּה בֶּן-מַחֲסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמֶּל
דָּדִי וּלְעֵינֵי הָעֲדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר
הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָל-תִּיּוֹדִים הַיֹּשְׁבִים
בְּחֲצֵר הַמִּטְרָה:

12

and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle's son, and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וַאֲצִנֵּה אֶת-בְּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:	13	And I charged Baruch before them, saying:
כֹּה-אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹחַ אֶת-הַסְּפָרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר הַמִּקְנֶה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר הַגְּלוּל הַזֶּה וְנָתַתָּם בְּכָל-חֹרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים: (ס)	14	'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וְכַרְמִים בָּאָרֶץ הַזֹּאת: (פ)	15	For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Houses and fields and vineyards shall yet again be bought in this land.'
וְאַתְּפִלֵּל אֶל-יְהוָה אַחֲרֵי תַלִּי אֶת- סֵפֶר הַמִּקְנֶה אֶל-בְּרוּךְ בֶּן-נְרִיָּה לֵאמֹר:	16	Now after I had delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying:
אֲהֵא אֲדַנִּי יְהוָה הִנֵּהוּ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת-הַשָּׁמַיִם וְאֶת-הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל וּבְזֹרְעֶךָ הַנְּטוּיָה לֹא-יִפְלֹא מִמֶּנּוּ כָל- דָּבָר:	17	'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven and the earth by Thy great power and by Thy outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;
עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאַלְפִּים וּמִשְׁלֵם עֲוֹן אֲבוֹת אֶל-חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:	18	who showest mercy unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;
גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר-עֵינֶיךָ פְּקֻחוֹת עַל-כָּל-דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִתֵּן לְאִישׁ כְּדֶרְכּוֹ וּכְפָרֵי מַעֲלָלָיו:	19	great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;
אֲשֶׁר-שָׂמַתָּ אֱלֹתוֹת וּמוֹפְתִים בָּאָרֶץ- מִצְרַיִם עַד-הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאֲדָם וַתַּעֲשֶׂה-לָּךְ שֵׁם כְּיוֹם הַזֶּה:	20	who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;
וַתֹּצֵא אֶת-עַמְּךָ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם מִצְרַיִם בְּאִתּוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה וּבְאֲזִרְוֶה נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:	21	and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;
וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר- נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לֵאמֹר לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:	22	and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;
וַיָּבֹאוּ וַיִּירְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא-שָׁמְעוּ בְּקוֹלֶךָ (כ' וּבַתְּרוֹתֶךָ) וְכַתּוּרְתֶּךָ לֹא- הִלְכוּ אֹתְךָ כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם אֶת כָּל- הָרָעָה הַזֹּאת:	23	and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ
וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים
עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר
וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִנֵּה וְהִנֵּה רָאָה:

24

behold the mounds, they are come unto the city
to take it; and the city is given into the hand of
the Chaldeans that fight against it, because of the
sword, and of the famine, and of the pestilence;
and what Thou hast spoken is come to pass; and,
behold, Thou seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יְהוֹה קְנֵה-לִּי
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעִיר יָדָיִם וְהָעִיר נִתְּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

25

Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy
thee the field for money, and call witnesses;
whereas the city is given into the hand of the
Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר-יְהוֹה אֶל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

26

Then came the word of the LORD unto Jeremiah,
saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוֹה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הַמִּמָּנִי
יִפְלֵא כָל-דָּבָר:

27

'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is
there any thing too hard for Me?

הפטרות בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14.

יְהוֹה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה
אֵלֵיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ
אֶד-שָׁקֶר נָחֲלוּ אֲבוֹתֵינוּ הַכֹּל וְאִין-בָּם
מוֹעִיל:

XVI:19

O LORD, my strength, and my stronghold, And
my refuge, in the day of affliction, Unto Thee
shall the nations come From the ends of the
earth, and shall say: 'Our fathers have inherited
nought but lies, Vanity and things wherein there
is no profit.'

הַיַּעֲשֶׂה-לּוֹ אֱלֹהִים וְהָמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20

Shall a man make unto himself gods, And they
are no gods?

לְכֹן הִנְנִי מוֹדִיעֵם בַּפֶּעַם הַזֹּאת
אוֹדִיעֵם אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיָּדְעוּ
כִּי-שְׁמִי יְהוֹה: (ס)

21

Therefore, behold, I will cause them to know,
This once will I cause them to know My hand and
My might; And they shall know that My name is
the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בְּרֹזֶל
בְּצַפְרֵן שָׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לֵוַח לִפְנֵי
וּלְקַרְנֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1

The sin of Judah is written With a pen of iron,
and with the point of a diamond; It is graven
upon the tablet of their heart, And upon the
horns of your altars.

כְּזָכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם עַל-
עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבָעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

2

Like the symbols of their sons are their altars,
And their Asherim are by the leafy trees, Upon
the high hills.

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָהּ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיהָ
לְבִי אֶתֵּן בְּמַתִּיךָ בַּחֲטָאת בְּכָל-
גְּבוּלֶיהָ:

3

O thou that sittest upon the mountain in the
field, I will give thy substance and all thy treasures
for a spoil, And thy high places, because of sin,
throughout all thy borders.

וְשִׁמְטָתָהּ וּבֶדֶךְ מִנְחַלָּתָהּ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
לֹא-יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדַּחְתֶּם בְּאַפִּי עַד-
עוֹלָם תִּקְדָּד: (ס)

4

And thou, even of thyself, shalt discontinue from
thy heritage That I gave thee; And I will cause
thee to serve thine enemies In the land which
thou knowest not; For ye have kindled a fire in
My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲרֻר הַגִּבֹּר אֲשֶׁר
יִבְטַח בָּאָדָם וְשֵׁם פִּשָּׁר זָרְעוֹ וּמִן־יְהוָה
יִסּוּר לִבּוֹ:

5

Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כַּעֲרַעַר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי־
יָבוֹא טוֹב וְשָׁכַן חֲרָרִים בְּמִדְבָּר אֶרֶץ
מְלַחָה וְלֹא תֵשֵׁב: (ו)

6

For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְטָחוֹ:

7

Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כַּעֵץ שֶׁנִּטָּל עַל־מַיִם וְעַל־יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרָשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יראה]
כִּי־יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלָהּ רֵעָן וּבִשְׁנַת
בְּצֻרָתָ לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מַעֲשׂוֹת
פְּרִי:

8

For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאָנֹשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9

The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חֹקֵר לֵב בִּתְּנוּ כְלִיּוֹת וּלְתֵת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפְרִי מַעֲלָלָיו: (ס)

10

I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

קָרָא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֹשֶׁר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בְּחֵצֵי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יִהְיֶה נָבֹל:

11

As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשְׁנוּ:

12

Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

מְקוֹה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל־עֹזְבֵיךָ יִבְשׁוּ
(כ' יסורי) [ק' וסורין] בְּאֶרֶץ יִכָּתְבוּ כִּי
עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם־חַיִּים אֶת־יְהוָה: (פ)

13

Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֲרָפָא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִנְשָׁעָה
כִּי תִהְיֶה לִּי תְהִלָּתִי:

14

Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

זמזנר כ"ח:ט'–ט"ו

Numbers 28:9-15

וביום השבת שני-כבשים בני-שנה
תמימם ושני עשרונים סלת מנחה
בלולה בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על-עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה
ליתנה פרים בני-בקר שנים ואיל
אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרונים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת
מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה
בשמן לכבש האחד עליה בית ניחח
אשה ליתנה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונספיהם חצי ההין יהיה לפר
ושלישת התין לאיל ורביעת ההין
לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו
לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליתנה
על-עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ס"ו:א'–כ"ד

Isaiah 66:1-24

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ
הדם רגלי איזה בית אשר תבנו-לי
ואיזה מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת-כל-אלה ידי עשתה ויהיו
כל-אלה נאם-יהוה ואל-זה אביט
אל-עני ונכה-רוח וחרד על-דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכַּחֲאִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה
עָרַף כָּלֵב מַעֲלָה מִנֶּחֱחַ דָּם־חֲזִיר
מִזְבִּיר לִבְנֵה מִבְרָךְ אֹן גַּם־הֵמָּה
בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נַפְשָׁם
חִפְצָה:

גַּם־אֲנִי אֶבְחַר בַּתְעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֲוֹנָה
דִּבַּרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי
וּבְאֲשֶׁר לֹא־חִפְצָתִי בָחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל־דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחִיכֶם שְׁנְאִיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן
שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שְׁאוֹן מַעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשָּׁלֹם גְּמוּל לְאִיְבָיו:

בְּטָרִם תַּחֲוִיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבּוֹא חֶבֶל
לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאַלֶּה
הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יּוֹלֵד גּוֹי
פַּעַם אַחַת כִּי־תֵלֵד גַּם־יִלְדָה צִיּוֹן
אֶת־בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעָצַרְתִּי אֹמֶר
אֶל־הַיּוֹד: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
כָּל־אֲהַבָּיהָ שִׂישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ
כָּל־הַמְתַּאֲבָלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְּגוּתָם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי־כֵהוּ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֶלֶיָּהּ
כְּנָהָר שְׁלֹום וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
וַיִּנְקָתָם עַל־צֶד תִּנְשָׂאוּ וְעַל־בְּרָכִים
תִּשָּׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ כֵן אֲנִכִּי
אֲנַחֲמָכֶם וּבִירֹשָׁלַם תִּנְחַמְנוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he
that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's
neck; He that offereth a meal-offering, as if he
offered swine's blood; he that maketh a
memorial-offering of frankincense, as if he
blessed an idol; according as they have chosen
their own ways, and their soul delighteth in their
abominations;

Even so I will choose their mockings, And will
bring their fears upon them; Because when I
called, none did answer; When I spoke, they did
not hear, But they did that which was evil in Mine
eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at
His word: Your brethren that hate you, that cast
you out for My name's sake, have said: 'Let the
LORD be glorified, That we may gaze upon your
joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh
from the temple, Hark! the LORD rendereth
recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before
her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen
such things? Is a land born in one day? Is a nation
brought forth at once? For as soon as Zion
travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring
forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring
forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her,
all ye that love her; Rejoice for joy with her, All
ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast
of her consolations; That ye may drink deeply
with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend
peace to her like a river. And the wealth of the
nations like an overflowing stream, and ye shall
suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and
shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I
comfort you; and ye shall be comforted in
Jerusalem.

ויראתם וישש לבכם ועצמותיכם
כדשא תפרחנה ונודעה יד יהוה
את עבדיו וזעם את איביו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כיהנה יהוה באש יבוא וכסופה
מרפבתיו להשיב בחמה אפו וגערתו
בלתביאש:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כי באש יהנה נשפט ובחרבו
את כל פשר ורפו חללי יהוה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

המתקדשים והמטהרים אל הגנות
אחר (כ' אחד) [ק' אחת] בתוך אכלי
בשר החזיר והשקץ והעכבר יחדו
יספו נאם יהוה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

ואנכי מעשיהם ומחשבותיהם באה
לקבץ את כל הגוים והלשונות וקאו
וראו את כבודי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

ושמתי בהם אות ושלחתי מהם
פליטים אל הגוים תרשים פול ולוד
משכי קשת תבל ויון האיים הרחקים
אשר לא שמעו את שמעי ולא ראו
את כבודי והגידו את כבודי בגוים:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

והביאו את כל אחיכם מכל הגוים
מנחה ליהוה בסוסים וברכב
ובצבים ובפרדים ובקרבות על
הר קדשי ירושלם אמר יהוה באשר
יביאו בני ישראל את המנחה בכלי
טהור בית יהוה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וגם מהם אקח לפתנים ללויים אמר
יהוה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כי כאשר השמים החדשים והארץ
החדשה אשר אני עשה עמדים לפני
נאם יהוה כן יעמד זרעכם ושםכם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת
בשבתו יבוא כל בשר להשתחנת
לפני אמר יהוה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וְרָאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים
בִּי כִי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא
תִכְבֶּה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר: וְהָיָה
מִדִּי חָדָשׁ בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדִּי שִׁבְתָּ בַשִּׁבְתּוֹ
יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אִמֹר יְהוָה

24

And they shall go forth, and look Upon the
carcasses of the men that have rebelled against
Me; For their worm shall not die, Neither shall
their fire be quenched; And they shall be an
abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

סמואל א כ:י"ח-מ"ג

I Samuel 20:18-42

וַיֹּאמֶר־לוֹ יְהוֹנָתָן מֶתֶר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָּתָ
כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֶדָּה:

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the
new moon; and thou wilt be missed, thy seat will
be empty.

וְשִׁלַּשְׁתָּ תַּחַד מָאֹד וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה
וַיִּשְׁבֶּתָּ אֵצֶל הָאֵבֶן הָאֵזֶל:

19

And in the third day thou shalt hide thyself well,
and come to the place where thou didst hide
thyself in the day of work, and shalt remain by
the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶׁת תַּחַד הַחֲצִים צִדָּה אֹרֶה
לְשַׁלַּח־לִי לְמַטְרָה:

20

And I will shoot three arrows to the side-ward, as
though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת־הַנֶּעֱר לְךָ מֵצֵא
אֶת־הַחֲצִים אִם־אָמַר אֲמַר לְנֶעֱר
הִנֵּה הַחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה
כִּי־שָׁלוֹם לְךָ וְאִין דָּבָר חַי־יְהוָה:

21

And, behold, I will send the lad: Go, find the
arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows
are on this side of thee; take them, and come; for
there is peace to thee and no hurt, as the LORD
liveth.

וְאִם־כֵּה אֲמַר לְעֵלָם הִנֵּה הַחֲצִים
מִמֶּנִּי וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְתָּ יְהוָה:

22

But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows
are beyond thee; go thy way; for the LORD hath
sent thee away.

וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אִנִּי וְאַתָּה הִנֵּה
יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד־עוֹלָם: (ס)

23

And as touching the matter which I and thou
have spoken of, behold, the LORD is between me
and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' עַל) [ק' אֶל־] לֶאֱכֹל:

24

So David hid himself in the field; and when the
new moon was come, the king sat him down to
the meal to eat.

וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבֹו כַּפְּעָם כַּפְּעָם
אֶל־מוֹשֶׁב הַקִּיר וַיָּקֶם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב
אֲבִנֶר מֵצֵד שְׂאוֹל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד:

25

And the king sat upon his seat, as at other times,
even upon the seat by the wall; and Jonathan
stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's
place was empty.

וְלֹא־דִבֶּר שְׂאוֹל מֵאֲמָתָה בְּיוֹם הַהוּא
כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בָלְתִי טָהוֹר הוּא
כִּי־לֹא טָהוֹר: (ס)

26

Nevertheless Saul spoke not any thing that day;
for he thought: 'Something hath befallen him,
he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
מְקוֹם דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל
אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנֹו מְדוּעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִּׁי
גַם־תָּמוּל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלֶּחֶם:

27

And it came to pass on the morrow after the new
moon, which was the second day, that David's
place was empty; and Saul said unto Jonathan his
son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to
the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל
דָּוִד מִעַמּוּדֵי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זִבְחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צְוֹהֵלִי אֹחִי וְעַתָּה
אִם־מָצָאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָהּ נָא
וְאֶרְאֶה אֶת־אֹחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא
אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לֹא בֶן־נָעוּת הַמִּרְדּוֹת הִלּוּא יָדַעְתִּי
כִּי־בָחַר אֶתְּהָ לְבֶן־יִשְׁי לְבִשְׁתֶּךָ
וּלְבִשְׁתָּ עֶרְוַת אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשְׁי חַי
עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתְּהָ וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוּמָת מִה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו
לְהָמִית אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשֻּׁלְחָן בְּחַר־יָאָר
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֲדָשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעָרוֹ רֹץ מֵצֵא נָא אֶת־הַחֲצִים
אֲשֶׁר אֲנִכִּי מוֹרֶה הַנָּעַר רֹץ וְהוּא־יִרְהַ
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר
וַיֹּאמֶר הֲלֹא הַחֲצִי מִמָּוֶה וְהִלָּאֶה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר מִהֲרָה
חֻשָּׁה אֶל־תַּעֲמֹד וְיִלָּקֵט נֹעַר יְהוֹנָתָן
אֶת־[כ'] הַחֲצִי[ק'] תַּחֲצִים וַיָּבֹא
אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וַתֵּנֶעַר לֹא-יָדָע מֵאוֹמֶה אֵד וַהֲוֹנָתָן
וַיִּדּוּד יָדְעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן וַהֲוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנֶּעֶר
אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָהּ הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

וְהֵנָּעַר בָּא וַיִּדּוּד קָם מֵאֲצֹל הַנָּגֶב וַיִּפֹּל
לְאַפּוֹ אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר וַהֲוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין
זֶרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה: י"ז-י"ט

Deuteronomy 25:17-19

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדֶרֶךְ
בְּצֹאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל-הַנְּחֻשִׁים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עִיֵּף
וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָח אֶת-זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטר פרשת זכור

שמואל א ט"ו: ז'-ל"ד

I Samuel 15:2-34

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדֹתִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם
לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2 Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָהּ אֶת-עַמְלֶק
וְהַחֲרַמְתָּם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא
תַחֲמַל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה
מֵעַלְלִל וְעַד-יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגָּמֹל
וְעַד-חֲמוֹר: (ס)

3 Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

<p>וַיִּשְׁמַע שְׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם בְּטַלַּיִם מֵאַתֻּם אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אַלְפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:</p>	<p>4 And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.</p>
<p>וַיָּבֹא שְׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיַּרְב בַּנָּחַל:</p>	<p>5 And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.</p>
<p>וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־הַקִּינִי לְכוּ סְרוּ רִדּוֹ מִתּוֹךְ עַמְלָקִי כִּן־אֶסְפְּדָ עִמּוֹ וְאַתֶּם עֲשִׂיתֶם חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֻלּוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיִּסָּר קִינֵי מִתּוֹךְ עַמְלָק:</p>	<p>6 And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.</p>
<p>וַיִּךְ שְׁאוּל אֶת־עַמְלָק מִחַוִּילָה בּוֹאֵךְ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם:</p>	<p>7 And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.</p>
<p>וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלָק חִי וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:</p>	<p>8 And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.</p>
<p>וַיַּחַמַּל שְׁאוּל וְהָעָם עַל־אַגַּג וְעַל־מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכְּרִים וְעַל־כָּל־הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה נִמְבָּזָה וְנִמָּס אֹתָהּ הַחֲרִימוּ: (פ)</p>	<p>9 But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.</p>
<p>וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:</p>	<p>10 Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:</p>
<p>נִחַמְתִּי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שְׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרִי לֹא הָקִים וַיִּחַר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה כָּל־הַלַּיְלָה:</p>	<p>11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.</p>
<p>וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיִּגְד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שְׁאוּל הַכְּרַמְלָה וְהִנֵּה מִצֵּיב לֹא יָד וַיִּסָּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל:</p>	<p>12 And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'</p>
<p>וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שְׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּימְתִּי אֶת־דְּבַר יְהוָה:</p>	<p>13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ:</p>	<p>14 And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'</p>

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מִזֶּמְלִקֵי הַבְּיָאוֹם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר
לְמַעַן זִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר
הִחָרַמְנוּ: (פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל הֲרָף וְאִנִּידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה
(כ' וַיֹּאמְרוּ) [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דִּבֶּר: (ס)

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינָיִךְ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
וַיִּמְשַׁחְךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהִחָרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֹק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַל
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה:
(ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֹק
וְאֶת-עַמְלֹק הִחָרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֹאשִׁית
הַחֵרֶם לְזִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל:
(ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשֶׁמֶע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֵעַ
מִזְבֵּחַ טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת-קֶסֶם מָרִי וְאָנוּן וּתְרָפִים
הַפְּעָר יַעַן מָאֲסָתָּ אֶת-דְּבַר יְהוָה
וַיִּמָּאֲסֶךָ מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פִּי-יְהוָה וְאֶת-דְּבָרֶיךָ
כִּי יִרְאתִי אֶת-הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי
וְאֲשַׁתְּחֶנָּה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל לֹא
אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּה אֶת-דְּבַר
יְהוָה וַיִּמְאַסְךָ יְהוָה מִהֲיוֹת מֶלֶךְ
עַל-יִשְׂרָאֵל: (ס)

26

And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק
בְּכַנְף-מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)

27

And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה
אֶת-מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28

And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.'

וְגַם גִּצְחַת יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנְחַם
כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29

And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חֲטֵאתִי עֲתָה כִּפְדֵּנִי נָא נִגְדִּי
זִמְנֵי-עָמִי וְנִגְדִּי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמָּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30

Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31

So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגָּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגָּג מֵעַדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגָּג אֲכֹן סָר מִרְ-הַמּוֹת: (ס)

32

Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁבְלָה נָשִׁים
חֲרִבָּה בֶן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּה וַיִּשְׁסֶף
שְׁמוּאֵל אֶת-אַגָּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל:
(ס)

33

And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל חֲרָמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34

Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

נמדצר י"ט'א'-כ"ג

Numbers 19:1-22

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1

And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2

This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵלֶיהָ אֶל־אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא
אֹתָהּ אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ
לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל־זִכַּח פָּנָיו אֶת־הַדָּם מִדָּמָהּ
שִׁבְעַת פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרַף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עוֹרָהּ
וְאֶת־בָּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרָשָׁה
יִשָּׂרַף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרְזִי וְאֶזְוִב וּשְׁנִי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹךְ שְׂרַפַּת
הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֲרֵי כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד־הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשָּׂרֵף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

8 And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִסְפוּ אִישׁ טְהוֹר אֶת־אֲפֹרַת הַפָּרָה
וְהָיִיתָ מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טְהוֹר
וְהָיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ
לְמִי נִדָּה חֲטָאת הוּא:

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסְףֹּת אֶת־אֲפֹרַת הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהָיְתָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת
עוֹלָם:

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיִטְהַר וְאִם־לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא־זָרַק עָלָיו
טָמֵא יְהִי עוֹד טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זאת התורה אדם כי ימות באהל
כל הבא אל האהל וכל אשר באהל
יטמא שבעת ימים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל
עליו טמא הוא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וכל אשר יגע על פני השדה
בחלל חרב או במת או בעצם אדם
או בקבר יטמא שבעת ימים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

ולקחו לטמא מעפר שרפת החטא
ונתן עליו מים חיים אל כלי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

ולקח אזוב וטבל במים איש טהור
והזה על האהל ועל כל הכלים
ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנגע
בעצם או בחלל או במת או בקבר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

והזה טהור על הטמא ביום השלישי
וביום השביעי וחתאו ביום השביעי
וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

ואיש אשר יטמא ולא יתחטא
ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל
כי את מקדש יהוה טמא מי נדה
לא זרק עליו טמא הוא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

והיתה להם לחקת עולם ומזה
מי הנדה יכבס בגדיו והנגעל במי
הנדה יטמא עד הערב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש
הנגעת תטמא עד הערב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרות פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 36:16-38

ויהי דבר יהוה אלי לאמר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בן אדם בית ישראל ישבים
על אדמתם ויטמאו אותה בדרךם
ובעלילותם כטמאת הנדה היתה
דרךם לפני:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבִגְלוֹלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בָּאֲרָצוֹת
כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפָטֵתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם
וַיַּחֲלִלוּ אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאִמְרוֹ לַיהוָה
עַם-יְהוָה אֱלֹהֵה וּמֵאֲרָצוֹ יֵצְאוּ:

20

And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחְמֹל עַל-שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלָלְהוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה:
(פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֹמַר לְבֵית-יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם-לְשֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר
חָלָלְתֶם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאתֶם שָׁם:

22

Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשְׁתִּי אֶת-שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחָלָל
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חָלָלְתֶם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי-אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה
בְּהַקְדִּישִׁי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

23

And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלָקַחְתִּי אֹתְכֶם מִן-הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֹתְכֶם מִכָּל-הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֹתְכֶם
אֶל-אֲדֹמַתְכֶם:

24

For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזִרְקַתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל-גִּלּוּלֵיכֶם
אֶטְהַר אֹתְכֶם:

25

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת-לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26

A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת-רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֶת
אֲשֶׁר-בִּחְקֵי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27

And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיֵּשְׁבֹתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתִּיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֶנְכִּי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28

And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses;
and I will call for the corn, and will increase it,
and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶפֶת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the
increase of the field, that ye may receive no more
the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וּנְקַטְתֶּם בְּפִנְיֵיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your
doings that were not good; and ye shall loathe
yourselves in your own sight for your iniquities
and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עוֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדַנִּי יְהוָה
יִוָּדַע לָכֶם בְּוָשִׁי וְהִכְלָמוּ מִדַּרְכֵיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord God,
be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה בְּיוֹם שִׁחְרִי אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וּנְבָנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord God: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will cause
the cities to be inhabited, and the waste places
shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תִּעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר
הִיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all that
passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלְזוֹ הַנִּשְׁמָה הִיְתָה
כְּגֹן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמוֹת
וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשָּׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is
become like the garden of Eden; and the waste
and desolate and ruined cities are fortified and
inhabited.

וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם
כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנִּהְרָסוֹת נִטְעֵתִי
הַנִּשְׁמָה אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי:
(ס)

36 Then the nations that are left round about you
shall know that I the LORD have builded the
ruined places, and planted that which was
desolate; I the LORD have spoken it, and I will do
it.

כֹּה אָמַר אֲדַנִּי יְהוָה עוֹד זֹאת אֲדַרְשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֻבָּה
אֲתֶם כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord God: I will yet for this be
inquired of by the house of Israel, to do it for
them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת
מְלֹאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה:
(פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem
in her appointed seasons, so shall the waste cities
be filled with flocks of men; and they shall know
that I am the LORD.'

מפטיר לפרשת החודש

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 12:1-20

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1

And the LORD spoke unto Moses and Aaron
in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דִּבְרוּ אֶל-כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּיקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׁה לְבֵית-אָבִתָּה שֶׁה לְבַיִת:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהְיוֹת מִשֶּׁה וְלָקַח
הוּא וּשְׂכֵנֹו הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתֹו בְּמִסְכַּת
נַפְשֹׁתָי אִישׁ לְפִי אֲכָלוּ תִּכְסֹו עַל-הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחַטּוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדֶת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָּיִם:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַיָּנִתּוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
וְעַל-הַמַּשְׁקֹוֶף עַל הַתְּבֵּתִים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי-אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בְּמַיִם כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רִאשׁוֹ
עַל-כִּרְעָיו וְעַל-קִרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהִנָּתַר
מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נְעָלֵיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא
לִיהְיוֹת:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכִּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לָאֵת עַל הַתְּבֵּתִים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרֹאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי
עֲלֵיכֶם וְלֹא-יְהִיֶּה בְּכֶם נֹגֵף לְמִשְׁחִית
בְּהַפְתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה יְהוָה לָכֶם לְזִכָּרוֹן וְחֻגְתֶּם
אֹתוֹ חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
תִּחְגְּגוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial,
and ye shall keep it a feast to the LORD;
throughout your generations ye shall keep it a
feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בֵּינֵם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבְּתֵיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל חֲמִץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם
הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit
the first day ye shall put away leaven out of your
houses; for whosoever eateth leavened bread from
the first day until the seventh day, that soul shall
be cut off from Israel.

וּבְיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבְיוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ וְהָיָה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אֶד אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לְבַדּוֹ יַעֲשֶׂה
לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy
convocation, and in the seventh day a holy
convocation; no manner of work shall be done in
them, save that which every man must eat, that
only may be done by you.

וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַמִּצּוֹת כִּי בַעֲצֵם הַיּוֹם
הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-עֲבָדֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה
לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened
bread; for in this selfsame day have I brought
your hosts out of the land of Egypt; therefore
shall ye observe this day throughout your
generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֹשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the
month at even, ye shall eat unleavened bread,
until the one and twentieth day of the month at
even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵתֵיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל מִחֲמִצָּת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֹּגֵר וּבְאִזְרָח
הָאֶרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your
houses; for whosoever eateth that which is
leavened, that soul shall be cut off from the
congregation of Israel, whether he be a sojourner,
or one that is born in the land.

כָּל-מִחֲמִצָּת לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל
מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your
habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרות פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus 12:1-20.

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"ח

Ezekiel 45:16-46:18

כָּל הָעָם הָאֶרֶץ יִהְיוּ אֶל-הַתְּרוּמָה
הַזֹּאת לְנָשִׂא בְּיִשְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering
for the prince in Israel.

וְעַל-הַנִּשְׂאִי יִהְיֶה הָעוֹלֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֹּסֶף בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל-מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא-יַעֲשֶׂה
אֶת-הַחֲטָאת וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הָעוֹלָה
וְאֶת-הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעֵד
בֵּית-יִשְׂרָאֵל: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶתֶד
לְחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ-בֶּן-בָּקָר תָּמִים
וְחִטָּאת אֶת-הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם הַחֲטָאת וְנָתַן
אֶל-מְזוֹזֹת הַבַּיִת וְאֶל-אַרְבַּע פְּנוֹת
הָעֲזָרָה לְמִזְבֵּחַ וְעַל-מְזוֹזֹת שַׁעַר
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשְּׁבִיעָה בְּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שָׁגָה
וּמִפֶּתִי וּכְפַרְתֶּם אֶת-הַבַּיִת:

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת יֵאָכַל:

וְעָשָׂה הַנָּשִׂא בַּיּוֹם הַהוּא בְּעֵדוֹ וּבְעֵד
כָּל-עַם הָאָרֶץ פֶּר בָּקָר חֲטָאת:

וּשְׁבַעַת יְמֵי-הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תָּמִימִם
לְיוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאת שְׁעִיר
עִזִּים לְיוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הָיִן לְאֵיפָה:

בְּשִׁבְעֵי בְּחֻמְשָׁה עָשָׂר יוֹם לְחֹדֶשׁ בְּחֹג
יַעֲשֶׂה כָאֵלָּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּחֲטָאת
כַּעֲלָה וְכַמִּנְחָה וְכַשֶּׁמֶן: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

And it shall be the prince's part to give the
burnt-offerings, and the meal-offerings, and the
drink-offerings, in the feasts, and in the new
moons, and in the sabbaths, in all the appointed
seasons of the house of Israel; he shall prepare the
sin-offering, and the meal-offering, and the
burnt-offering, and the peace-offerings, to make
atonement for the house of Israel.

Thus saith the Lord GOD: In the first month, in
the first day of the month, thou shalt take a
young bullock without blemish; and thou shalt
purify the sanctuary.

And the priest shall take of the blood of the
sin-offering, and put it upon the door-posts of
the house, and upon the four corners of the settle
of the altar, and upon the posts of the gate of the
inner court.

And so thou shalt do on the seventh day of the
month for every one that erreth, and for him
that is simple; so shall ye make atonement for the
house.

In the first month, in the fourteenth day of the
month, ye shall have the passover; a feast of seven
days; unleavened bread shall be eaten.

And upon that day shall the prince prepare for
himself and for all the people of the land a
bullock for a sin-offering.

And the seven days of the feast he shall prepare a
burnt-offering to the LORD, seven bullocks and
seven rams without blemish daily the seven days;
and a he-goat daily for a sin-offering.

And he shall prepare a meal-offering, an ephah
for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin
of oil to an ephah.

In the seventh month, in the fifteenth day of the
month, in the feast, shall he do the like the seven
days; to the sin-offering as well as the
burnt-offering, and the meal-offering as well as
the oil.

Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner
court that looketh toward the east shall be shut
the six working days; but on the sabbath day it
shall be opened, and in the day of the new moon
it shall be opened.

XLVI:1

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשָּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשָּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשָּׁעַר
לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשָּׁעַר
הַהוּא בַשַּׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרֶב הַנָּשִׂיא לַיהוָה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה
מִתַּת יָדוֹ וְשִׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָה
וְשֵׁשֶׁת כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָה יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ וְשִׁמֶן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר יָבֹא
וּבִדְרָכּוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עַם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הֵבִיא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צִפּוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב וְהֵבִיא
דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צִפּוֹנָה
לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי
נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבִצְאוֹתָם
יֵצְאוּ:

וּבְחֻגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים
מִתַּת יָדוֹ וְשִׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂא נִדְבָּה עוֹלָה
אוֹ־שְׁלָמִים נִדְבָּה לַיהוָה וּפֶתַח
לֹא אֶת־הַשָּׁעַר תִּפְתָּח קָדִים וְעָשָׂה
אֶת־עוֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשָּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

וְכִבֵּשׁ בֶּן־שָׁנָה תָּמִים תַּעֲשֶׂה עֹלָה
לַיּוֹם לַיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

13

And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמֵּן שְׁלִישִׁית הֶהָיִן
לֶחֶם אֶת־הַסֶּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוּת
עוֹלָם תָּמִיד:

14

And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

(כ' ועשו) [ק' יַעֲשׂוּ] אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשִּׁמֵּן בִּבְקָר בִּבְקָר
עוֹלַת תָּמִיד: (ס)

15

Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

16

Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבָת
לְנָשִׂא אֲדָ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

17

But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

18

Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג': ד'-כ"ד

Malachi 3:4-24

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יִמְיָ עוֹלָם וְכֹשֶׁנִּים קֹדֶם־נִתְּנָה:

III:4

Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהָיִיתִי
עַד מְהֵרָה בְּמִכְשָׁפִים וּבַמְנַאפִּים
וּבַנֹּשְׁבָעִים לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׁקִי
שָׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיְתוּם וּמִטִּי־גֵר
וְלֹא יֵרָאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5

And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כָלִיתֶם:

6

For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִיָּמַי אֲבִיתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁכַּח אֲלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרֵתֶם בְּמִה
נָשׁוּב:

7

From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הִיקְבַּע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמִה קֹבְעֵנוּדָה הַמַּעֲשֵׂה
וְהַתְרוּמָה:

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם גָּאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם
קֹבְעִים הַגּוֹי כָּלּוֹ:

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even
this whole nation.

הַבִּיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֵׂה אֶל-בֵּית
הָאוֹזֵר וַיְהִי טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי
נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה יִהְיֶה צָבָאוֹת אִם-לֹא
אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהַרְיִקְתִּי לָכֶם בָּרֶכֶה עַד-בְּלִי-דִי:

10 Bring ye the whole tithe into the store-house,
that there may be food in My house, and try Me
now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will
not open you the windows of heaven, and pour
you out a blessing, that there shall be more than
sufficiency. .

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֵל וּלֹא-יִשָּׁחַת לָכֶם
אֶת-פְּרִי הָאֲדָמָה וּלֹא-תִשְׁכַּל לָכֶם
הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:

11 And I will rebuke the devourer for your good,
and he shall not destroy the fruits of your land;
Neither shall your vine cast its fruit before the
time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאִשְׁרוּ אַתְּכֶם כָּל-הַגּוֹיִם כִּי-תִהְיוּ
אַתֶּם אֶרֶץ חֶפְץ חָפֶץ אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:
(פ)

12 And all nations shall call you happy; For ye shall
be a delightful land, Saith the LORD of hosts.

חֲזִקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאַמַּרְתֶּם מִה-נִדְּבַרְנוּ עָלַי:

13 Your words have been all too strong against Me,
Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we
spoken against thee?'

אֲמַרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה-בְּצַע
כִּי שָׁמְרָנוּ מִשְׁמֶרֶתוֹ וְכִי הִלְכְנוּ
קִדְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צָבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what
profit is it that we have kept His charge, and that
we have walked mournfully because of the LORD
of hosts?'

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם-נִבְנוּ
עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that
work wickedness are built up; yea, they try God,
and are delivered.'

אִז נִדְּבָרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with
another; and the LORD hearkened, and heard,
and a book of remembrance was written before
Him, for them that feared the LORD, and that
thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר
יִחְמַל אִישׁ עַל-בְּנוֹ הַעֲבָד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts,
in the day that I do make, even Mine own
treasure; and I will spare them, as a man spareth
His own son that serveth him.

וְשַׁבְתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צָדִיק לְרָשָׁע בֵּין
עֲבַד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עָבָד: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous
and the wicked, between him that serveth God
and him that serveth Him not.

כִּי-הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתוּר וְהָיוּ
כָּל-זָדִים וְכָל-עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אַתֶּם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת
אֲשֶׁר לֹא-יֵעָזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֹנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a
furnace; and all the proud, and all that work
wickedness, shall be stubble; and the day that
cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of
hosts, that it shall leave them neither root nor
branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאתֶם וּפְשָׁתֶם
בְּעִגְלֵי מִרְבֵּק:

20

But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֶם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21

And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22

Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֱלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23

Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם
אֶת אֱלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]